

vrede

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

Sinds vele jaren ben ik geabonneerd op tal van tijdschriften en blaadjes van vredesbewegingen en maatschappijkritische verenigingen. Elk van deze publicaties heeft zijn eigen boodschap, zijn eigen specifieke aanbreng.

Nergens heb ik iets gevonden dat je kan vergelijken met het tijdschrift 'Vrede'. 'Vrede' is een vlot leesbaar, boeiend blad dat een rijkdom aan gegevens bevat. Grondige basisartikels over een hoofdonderwerp naast korte wetenswaardigheden, flitsen en anekdotes. Nieuws uit de hele wereld, telkens met voldoende duiding om deze gegevens in hun context te plaatsen. Je vindt er wat je nergens anders aantreft, zoals alle belangrijke verkiezingsuitslagen over de hele wereld met hun achtergrond, hun betekenis, hun gevolgen.

'Vrede' bewaar ik altijd zorgvuldig als naslagwerk. Alles samen is het een progressief blad, aangenaam om lezen, met een schat van waardevolle gegevens. Aan iedereen aan te bevelen.

Dr. Jef Deloof
Voorzitter Artsen voor Vrede en
Vredeshuis Aalst

Wat me in 'Vrede' steeds het meest getroffen heeft, was dit: dat redactie en medewerkers er op wonderbaarlijke wijze in geslaagd zijn een volstrekt objectieve berichtgeving en analyse van het feitelijk wereldgebeuren te verbinden met een besliste ideologische - zeg maar postmarxistische - oriëntering. Zou het dan toch waar zijn dat er een bepaalde maatschappelijke 'vooringenomenheid', in plaats van de objectiviteit te belemmeren, het best geschikt is om je de dingen te laten zien zoals ze zijn? B.v. het fundamenteel engagement voor 'Vrede', omdat Vrede nu eens de enig denkbare redelijke doelstelling van alle internationale politiek moet zijn.

Rudolf Boehm
prof. filosofie - R.U.G.

*Ik ben fier reeds zoveel jaren abonnee te zijn van Vrede!
Het is met dankbaarheid dat ik elk nieuw nummer ontvang en lees.
Het is een eerlijke en progressieve informatiebron, met respect voor mensen en met hart en verstand geschreven.*

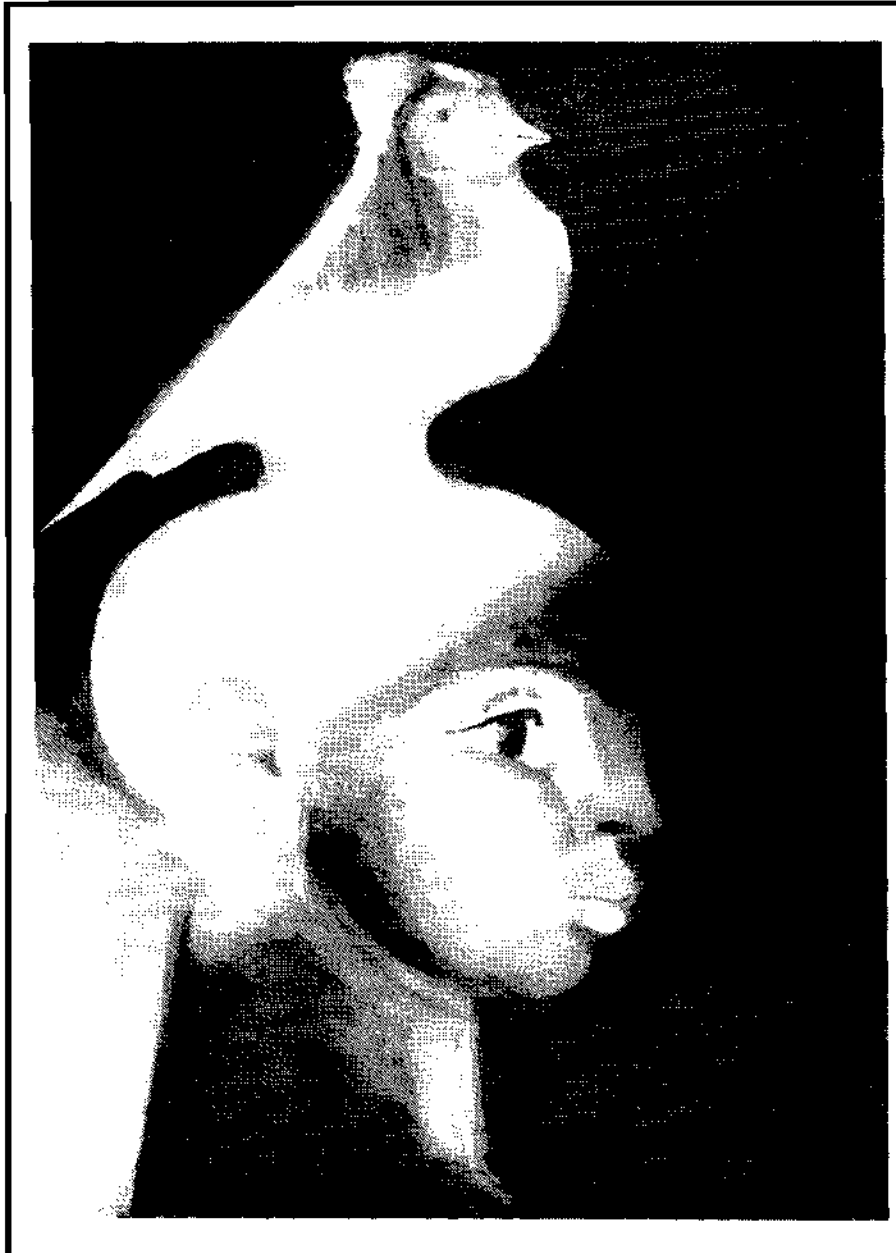
Stefaan Lievens,
secr. Ruimte, lector Sociale Hogeschool IPSOC

verschijnt tweemaandelijks
40ste jaargang - nr. 326 - juli-augustus 1997
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78

vrede

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

Roger Somville

- ▼ NAVO
- ▽ Democratie
- ☐ Congo
- ☐ Nigeria
- Globalisering
- Verkiezingen
- ☐ Turkije
- ☐ Cyprus
- Mexico
- Centraal-Amerika
- NAVO-Rusland
- Fundamentalisten
- Zwitserland en nazigoud
- Marshallplan
- Japan
- Voor de vuist

verschijnt tweemaandelijks
40ste jaargang - nr. 326 - juli-augustus 1997
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78

Onrustwekkend

In de media neemt de reclame een steeds grotere plaats in. Met de geschreven pers gaat het om dikke pakken papier die door menige krantenlezer gewoon in de papiermand worden gegooid. Wat geeft het de reclamebureaus en de overheid dat hiervoor ontelbare bomen dienen geveld?

Bij radio en T.V. wordt de publiciteit nog brutaler en ongevraagd aan de luisteraar en kijker opgedrongen. Sommige T.V.-zenders, b.v. VT 4, K 2, I.F. 1, R.T.L. e.a. hebben er een handje van weg om filmen e.a. programma's twee tot driemaal voor reclamespots te onderbreken, om de kijker te verplichten er naar te kijken.

Noch de Belgische, noch de Europese overheid hebben de moed opgebracht om hier beperkingen op te leggen.

Na een uitzending van de film "De list van Schindler" van Steven Spielberg op zondag 27/4 op T.F.1, die meermaals onderbroken werd, reageerden verschillende lezers van de krant "Le Monde" met verontwaardiging.

Hoe is het mogelijk schrijft een lezer, dat op het ontroerend moment van de vernietiging van het getto van Krakau, de film onderbroken wordt om het katteneten van Whiskas, de chocolade van Nestlé, Speedy, France Telecom e.a. producten van onze "welvaartsmaatschappij" aan te prijzen. Hebben deze adverteerders dan geen geweten?

Hoe kan men toelaten, schrijft een andere lezer, dat te midden van de afschuwelijke beelden die aantonen tot wat wat een moderne maatschappij in staat is, de kijker verplicht wordt zich om te vormen tot het type van de zelfgenoegzame burger?

Wordt hier niet voor de zoveelste maal aangetoond dat alle morele waarden in deze maatschappij overboord worden gegooid?

Alles kan en mag blijkbaar gebeuren, ook in de culturele sector, als het maar onder de controle en het gezag blijft van de privésector en als er geld, veel geld mee te verdienen is.

A.D.S.

Tergelegenheid van veertig jaar tijdschrift "Vrede" stelde de bekende kunstschilder Roger Somville, als steun aan ons blad een kunstwerk ter beschikking.

De genummerde en ondertekende zeefdrukreproducties zijn te verkrijgen aan 10.000 fr.

INHOUD

EDITORIAAL	Superioriteit	3
UITKIJK	Wie verkiest verkiezingen	4
AFRIKA	Congo: En als het nu... De "verborgen" agenda van dictator Abacha	5 7
GLOBALISERING	De weldaden van een globaliserende economie... Mythe en werkelijkheid Ontwikkeling in globaliserende tijden	9 10 11
VERKIEZINGEN	Britse Verkiezingen - Wat nu, Mister Blair? Franse Verkiezingen - 't Kan verkeren Franse Verkiezingen - Een ondemocratisch kiessysteem Allerlei	12 13 14 14-17
DOSSIER	In memoriam Paulo Freire	19
40 JAAR VREDE	De inzet van de vredesbeweging (deel 4)	24
NABIJE OOSTEN	Turkije moordt en de wereld kijkt (niet eens) toe Gezocht: druk op Turkije	25 26
AMERIKA	Slaven van de moderne tijd Centraal-Amerika: terug naar af?	27 28
NAVO-RUSLAND	"Een stabiel, vredevol en volledig vrij Europa"	30
BEWAPENING & ONTAPENING	De navo-uitbreiding en de Russen... Nato-uitbreiding dient de vrede niet... Wat gaat de NAVO-uitbreiding naar het oosten...	31 32 33
MIDDEN-OOSTEN	"Fundamentalisten zijn vooral gevaarlijk voor andere moslims..."	34
EUROPA	Zwitserland en het gestolen nazigoud De bank "Crédit Suisse" beheerde een genummerde rekening...	35 35
TERUGBLIK	Het Marshallplan - 50 jaar geleden. Wat nu?	36
JAPAN	Tokio wordt oorlogsbondgenoot van V.S.	37
VOOR DE VUIST	De NAVO morgen, gemakkelijke VS-controle	39

Verleenden hun medewerking aan dit nummer: Georges Spriet - Willy Courteaux - Pierre Galand - Ludo De Brabander - Antoine Uytterhaeghe - Frans Frison (Dublin) - André De Smet - Bob Paulus - Tjil Van de Putte - Derwish M. Ferho - Donis Christofinis (Cyprus) - René Van Nerum - André Bogaert - Wim De Neuter - Victor Stuyck - Anatoli Karpov (Rusland) - Albert De Coninck - Hiroshi Suda (Japan) - Jeanne Provost.

vrede

Tijdschrift -
6 nummers per jaar
"Vrede"
Studie- en informatiecentrum voor
vredes- en
ontwikkelingsproblematiek v.z.w.

REDACTIE - BEHEER PUBLICITEIT :

Galgenberg 29 - 9000 Gent
Prk. 000-0956015-80
Vrede v.z.w. - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78

LEESGELD :

110 fr. los nummer
600 fr. per jaar
700 fr. instellingen met factuur
800 fr. Nederland of

43 gulden op postbankgiro nr. 5267830
van Ad Wouderberg / VREDE postbus
92311 1090 AH Amsterdam

STEUNABONNEMENT : 1.000 fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER :

Michel Vanderborght
Boukendreef 15 - 9401 Pollare - Ninove

ABONNEMENTENDIENST : Lotty Verwest

Overname van artikels en tekeningen is slechts toegelaten mits bronvermelding en toezending van een presentexemplaar.

REDACTIE :

Lucien Bollaert, André De Smet, Jan Olsen,
Georges Spriet, Victor Stuyck, René Van Nerum,
Ludo De Brabander.

REDACTIEADRES :

Lucien Bollaert.

HOOFDREDACTEUR :

André De Smet.

De ondertekende artikels beantwoorden niet noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de redactie.

Wordt gedrukt op kringlooppapier.

OFFSET DRUK :

"Nevelland", B.W., 9850 Nevele.

Superioriteit

"Hij is een keihard onderhandelaar, een zeer intelligent man". Als uw tegenspeler zo iets over u zegt na het afsluiten van een akkoord, dan vrees ik dat er voor u niet veel goeds in het akkoord zit. Dergelijke uitspraak is eigenlijk een boodschap voor uw achterban: aanvaard het maar! Zo'n paternalistische lofwoorden dienen meestal ook om het eigen resultaat (van de spreker) nog meer te onderstrepen voor de opdrachtgevers. Het aangehaalde zinnetje is letterlijk wat Javier Solana zei over Evgeni Primakov, Russische minister van buitenlandse zaken: het superioriteitsoptreden van de winnaar.

De Rusland-Navo-overeenkomst is geen akkoord waarmee de Russische bezwaren en bezorgdheden tegenover de Navo-uitbreiding worden weggewerkt. Jeltsin doet wat stoer, maar de Russische onderhandelaars zouden best naar Clinton's commentaar luisteren: "Er staat niks in het akkoord dat van de nieuwe lidstaten tweederangsgleden zou maken...". M.a.w. als het nodig is zullen er vreemde basissen geïnstalleerd worden, komen er ook kernwapens.

België heeft altijd gepleit om met de Russische bekommernissen rekening te houden, maar mag zich nu niet blind staren op dit Rusland-Navo-akkoord. De oorspronkelijke Russische argumenten zijn ten gronde niet beantwoord. Jeltsin is over de streep getrokken met het lidmaatschap van G7, en onder druk gezet via het inhouden van IMF-kredietlijnen. Dit akkoord weerspiegelt de huidige machtsverhoudingen, niet de wil om door samenwerking meer veiligheid te scheppen.

Dit akkoord houdt dus een zeer groot gevaar in. Het kan niet verhelpen dat de Navo-uitbreiding in de feiten nieuwe verdelingslijnen (nu aan de andere kant van Hongarije en van Polen) trekt, die de stabiliteit niet zullen bevorderen. En zoals gezegd is Moskou finaal door de knieën gegaan, wat Rik Coolsaet (voormalig kabinetsmedewerker Coëme, Claes, defensiespecialist) in een radio-programma de vergelijking deed maken met het akkoord van Versailles na W.O. I, waar de vernedering van Duitsland het zaad deed kiemen voor W.O. II.

Jeltsin toverde nog wel een konijn uit zijn hoed: kernraketten die op de Navo-landen zijn gericht worden gedeprogrammeerd. Dit lijkt ons op zich een positief initiatief. Maar buiten een verrast applaus was er geen antwoord van het westen. Er is in dit dossier maar een kant die toegeeft

blijkbaar. Waarom reageert België (en Nederland, en Griekenland, etc.) niet onmiddellijk door aan te kondigen dat het de B-61-atoombommen van Kleine Brogel definitief naar de V.S. terugstuurt?

Of er nu effectief kernwapens worden geïnstalleerd in Tsjechië, Hongarije en Polen of niet is één aspect. Maar het feit alleen al van de uitbreiding van de Navo-bescherming die gebaseerd op nucleaire afschrikking is, vormt een overtreding van het Non-Proliferatie Verdrag en een miskenning van de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof van Den Haag over de illegaliteit van kernwapens (met uitzondering van kernwapens als uitiem verdedigingsmiddel indien het bestaan zelf van de staat in gevaar is; enkel in dit geval kon het Hof niet zeggen dat het atoomwapen ook illegaal is).

Negen landen waaronder België willen dat de uitbreiding niet beperkt wordt tot drie, maar wil vijf landen laten toetreden: dus ook Roemenië en Slovenië. Dat zal echter geen kans maken in de Amerikaanse senaat, meen ik, omdat hierdoor de kost nog zal vergroten. En Clinton heeft net een minimaliseringsoperatie opgezet (zijn voorcalculatie bedraagt 1/3 van wat anderen berekenen: toch nog altijd meer dan 1.000 miljard Bfr. over 10 jaar) om de extra uitgaven gestemd te krijgen. Naar verluidt 15 % van de totale kost valt voor rekening van Washington. Trouwens, minister Derycke heeft ook expliciet naar de kost gevraagd die deze uitbreiding wel in kan houden. Eigenaardig toch: het beslissingsproces is eigenlijk al bijna afgerond en toch kent men het prijskaartje nog niet? En wij leggen andere landen een voorwaarde van "goed beheer" op, willen ze hulp krijgen...!?

Voor vrede moet de Navo verdwijnen. Dat vinden we al 48 jaar. Wij menen dat er onderlinge afspraken onder de landen moeten komen die zich baseren op een strategie van defensieve defensie voor alle landen. Veiligheid bouw je niet tegen iemand, maar samen met anderen in volledig respect voor het soort maatschappij-organisatie dat de anderen willen realiseren.

Op de bijzondere bijeenkomst van Vrede op 28 juni in het vredeshuis van de stad Gent, naar aanleiding van de 40ste jaargang van dit tijdschrift, zullen we politici van verschillende Vlaamse partijen met deze stelling confronteren. U komt toch ook.

Georges Spriet

Frans Masereel

Wie verkiest verkiezingen?

Hoera! Zo kan men de nationale en internationale kreten samenvatten die gevolgd zijn op de val van Mobutu. Het natrappen kan beginnen. Is daar een bezwaar tegen? Zeker niet, maar het recht op natrappen moet, in een geval als dit, eerst verdiend zijn geweest. Tweeëndertig jaar lang hebben nationale en internationale instanties Mobutu gesteund, toegejuicht ("Ik houd van dit land, van dit volk en van zijn leiders."), zijn zakken gevuld en toegekeken hoe hij zijn land teegplundeerde, de bevolking in armoede dompelde en terroriseerde en tegenstanders liet vermoorden. Zaken doen met Mobutu was een vorm van gangsterisme op grote schaal. En als men dan hier en daar al eens vond dat hij het toch wel érg bar maakte, werd die oprisping meteen weer onderdrukt met de opmerking (diepe zucht) "dat er geen alternatief was voor Mobutu".

Het is tweeëndertig jaar lang een beschamend schouwspel geweest. Wereldbank en IMF erkennen nu dat ze wel wisten dat elke "hulp" voor Zaïre alleen maar de monsterachtige rijkdom van Mobutu ten goede kwam en zijn megalomanie versterkte (en dat ze het wisten weten en natuurlijk allang). Maar de grote deugd die al zijn ondeugden in de schaduw stelde was: hij was een anti-communist. Daarom heeft de USA de CIA-agent Mobutu in het zadel geholpen, toegekeken (alleen maar toegekeken?) hoe hij Lumumba (wat was die nu eigenlijk, een communist of een nationalist?) liet vermoorden en daarna Mulele.

Mobutu heeft zelf nooit beseft hoe hol zijn gezagspositie wel geworden was. Het is één van de belangrijkste aspecten van de corruptie van de macht, dat ze blind maakt. Mobutu heeft zijn eigen ondergang bewerkt. Op den duur beseftte zelfs de USA dat er met hem geen zaken meer te doen waren. En vandaag krijgt hij van iedereen - media, politici, staatschefs - het epitheton waarop hij 32 jaar heeft mogen wachten: een corrupte dictator, een van de ergste uit de geschiedenis van Afrika.

Voor Mobutu is dit het einde. Voor Kabila is het nog maar een begin. De verdienste voor de snelle overwinning van de rebellen komt Mobutu zelf toe, met een leger dat alleen nog tot plunderen in staat was maar niet tot vechten. De problemen beginnen nog maar. De lijst vragen die vandaag gesteld kunnen worden is eindeloos. Is Kabila een democraat? Zal zijn Alliantie stand houden? Zullen de "etnische tegenstellingen" (of kunnen we het beter "tegenstrijdige belangen" noemen?) op vreedzame wijze opgekost kunnen worden? Hoelang zal de Congolese bevolking, die na de bliksemsnelle overwinning en machtsovername hoge verwachtingen koestert wat betreft het eigen welzijn, op voelbare verbeteringen kunnen wachten zonder zijn geduld te verliezen? Wat zal er gebeuren met de troepen uit de buurlanden die mee het land hebben helpen bevrijden? En - een cruciale vraag - hoe zullen de westerse belangen met Kabila omgaan en Kabila met hen? Zullen de "Noord-Amerikaanse speculatieve bedrijven met succes Kabila opvrijen om honderd jaar later het "Afrique des comptoirs" nog eens over te doen"? (Filip Reyntjens in De Standaard van 20 mei)

Deze vragen (en vele andere) kunnen vooralsnog niet worden beantwoord. Maar het slechtste - en het meest schaamteloze - wat het westen vandaag kan doen, is, Kabila exorbitante eisen stellen met betrekking tot de democratisering van het politiek systeem. Congo verkeert

in een chaos op elk domein. Beweren dat Kabila over zes maanden verkiezingen kan uitschrijven (zoals Tindemans orakelt) vanuit zijn maffe binnenkamer in zijn Europese fin-de-carrière is een lugubare grap. "Er bestaat al sinds tientallen jaren nog zelfs geen bevolkingsregister meer, ten dele ook omdat Mobutu dit wel handig vond als argument tegen het houden van verkiezingen, die immers altijd dienden uitgesteld te worden totdat men over kiezerslijsten kon beschikken, die er nooit kwamen." (Mark Grammens in "Journaal", 22 mei) Dat Kabila bij het vormen van zijn regering Tsijsekedi daarin niet heeft opgenomen, kan een tactische blunder zijn, maar wellicht ook niets méér. Tsijsekedi mag dan de leider van de officiële Mobutu-oppositie zijn geweest, maar als zodanig behoorde hij dan toch tot de "democratische" façade van het Mobutisme. Mensen die door Mobutu als gevaarlijke opposanten werden beschouwd zaten niet lang thuis in een comfortabele fauteuil. Verkiezingen mogen dan tot de hoekstenen van een goed functionerende democratie behoren, maar vandaag daarvan de dringende prioriteit van het nieuwe regime maken met verwaarlozing van een massa problemen waarvan sommige licht ontvlambaar zijn, staat gelijk met het verheffen van verkiezingen tot een fetisj. Democratische gezindheid kent nog andere uitingen dan het vastleggen van een datum voor verkiezingen, bijvoorbeeld ervoor zorgen dat de ergste noden van de Congolese bevolking gelenigd worden.

Tshisekedi mag dan de leider van de officiële Mobutu-oppositie zijn geweest, maar als zodanig behoorde hij dan toch tot de "democratische" façade van het Mobutisme. Democratische gezindheid is ook bijvoorbeeld ervoor zorgen dat de ergste noden van de Congolese bevolking gelenigd worden.

Tegenover die bevolking heeft het westen een zware schuld op zich geladen. Hulp is dus dringend nodig en zal nog vele jaren nodig zijn vóór in dat zo lang en zwaar geteisterde land enige orde zal heersen en aan de elementaire behoeften van de Congolees voldaan is. Maar die hulp zal dan wel verstrekt moeten worden zonder inmenging in strikt interne aangelegenheden van het land. Mobutu heeft, met de steun van het westen, de bevolking onmondig (en arm) gehouden. Als men vandaag van Kabila eist, dat hij binnen een redelijke termijn een democratisch regime installeert, sluit dat ook in dat men de opinies en ook de belangen van de Congolese bevolking respecteert. Aan de ene kant met opgestoken vingertje Kabila aanmanen om in zijn land zo snel mogelijk een politieke democratie op te bouwen, en aan de andere kant de uitbuitingsmechanismen ten voordele van het westerse bedrijfsleven en ten nadele van de bevolking van Congo opnieuw laten functioneren, is een perverse contradictie. En die contradictie wordt niet minder pervers, wanneer men ze betitelt als "de Regels van de Vrije Markt". Want in een relatie tussen de sterke en de zwakke weet men nu toch in wiens voordeel die "Regels" werken.

W. Courteaux

Congo: En als het nu 's een Afrikaans project zou zijn...?

Pierre Galand is een doorwinterd militant in internationale solidariteit. Hij heeft zich het laatste jaar meer dan intensief beziggehouden met Centraal Afrika. Samen met prof. Choussodovsky analyseerde hij de manier waarop het voormalige Rwandese Habyarimana-bewind omging met IMF- en WB-geld. Zij komen tot de conclusie dat er veel wapens werden mee gekocht. Pierre Galand was o.a. in december vorig jaar in Goma. Hij blijft ook vandaag de Democratische Republiek Congo op de voet volgen.

We vonden dit terug in onze notities bij een losse babbel die we met hem hadden; woordgebruik en zinswendingen zijn van de noteerder. (GS)

Blindheid

Wat er nu gebeurt moet je volgens mij benaderen als een project van een alliantie met verschillende partijen die elk hun eigen strijdervaringen hebben. Vergeten we vooral niet dat in 1977-78 het FNLC (Front National de Libération du Congo onder leiding van generaal Mbumba) op het punt stond Mobutu weg te duwen. Maar Mobutu moest worden gered door een interventie: Europa en de V.S. beschouwden hem als de bewaker van de nationale eenheid. Hij was in werkelijkheid degene die er voor moest zorgen dat Angola en Zuidelijk Afrika kon worden gecontroleerd.

In Europa zijn we blijkbaar blind voor een aantal ontwikkelingen. Hebben wij niet gezien dat Namibië onafhankelijk werd, en Eritrea? Beseffen wij dat apartheid ten einde is? De koude oorlog gaf ons een bepaald belangenpatroon in Afrika, kennelijk zien we nu de veranderingen op het terrein niet. Frankrijk zit nog vast in het zoeken van exclusieve en geprivilieerde relaties, en via Opération Turquoise heeft Parijs Mobutu gerehabiliteerd. België wilde ook wel z'n plaatsje onder de Centraal-Afrikaanse zon houden, en zocht via premier Kengo Wa Dondo dat te bereiken. Maar we konden in onze oud-koloniale visie de veranderingen in het Afrikaanse continent niet onderkennen.

Vandaag staan de media vol over de Amerikaanse invloed. En als het nu simpelweg 's de Afrikanen zelf zouden zijn...? Daar durven we blijkbaar niet genoeg aan denken.

Anti-Mobutisme

Kabila was de jongste volksvertegenwoordiger in het eerste parlement van Kongo. Hij zat bij de Mulele-opstand in 1964. Zo goed en zo kwaad als het ging heeft hij zich al die jaren in Zuid-Kivu weten te handhaven: maar steeds was hij virulent anti-Mobutu.

De UDPS had een ander project: politiek stem geven aan de mobilisatie van de civiele maatschappij in een poging om van onderuit een alternatief op te zetten. Dat is uitgemond in de Conférence Nationale. Maar dit proces is onderweg verdwaald, het is niet tot een einde kunnen gebracht worden. De kerk heeft op het cruciale moment de Conférence niet gevolgd. Mgr. Monsengwo opteerde om niet tegenover Mobutu te moeten gaan staan. Tshishekedi is blijven zoeken naar de valorisatie van de beslissingen in die conférence, die echter uitgehold werd door het gemenevree van Mobutu-geïnspireerde partijen. Hij is zich blijven vastklampen aan een legitimiteit van een orgaan dat die legitimiteit intussen is kwijt gespeeld. Zijn bezoek aan Mobutu in Cannes is daar een gevolg van.

Afrikaans project

Het project Kabila wordt gesteund door de buurlanden. Het is een Afrikaans project. De V.S. waren de idee van stabiliteit aan de grenzen van Oeganda en Rwanda genegen: zo sprak de VS-ambassadeur in Kinshasa eind '96 over een mogelijkheid tot splitsing van Zaïre. Maar Kabila had zijn eigen project. En hij kon daarbij rekenen op het Afrikaans internationalisme: hij kreeg steun van raadgevers uit Eritrea, Zimbabwe, Angola. Het is geen schande te kunnen genieten van Afrikaanse internationale solidariteit.

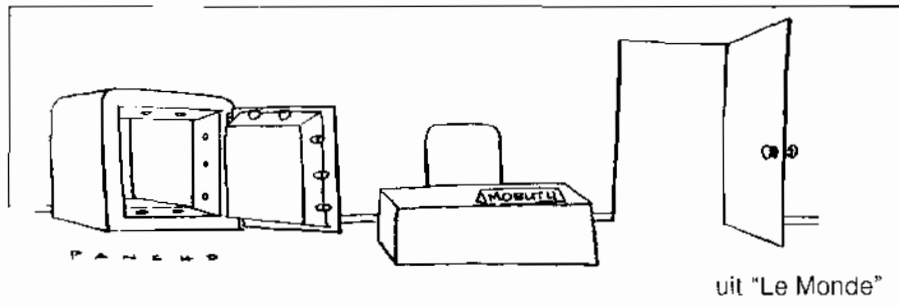
In het begin had Kabila gehoopt dat er zich op verschillende plaatsen opstandshaarden zouden voordoen. Dat is niet gebeurd. Er was op zoveel plaatsen wel een enorme bereidheid om Mobutu weg te duwen maar niet om daarvoor de wapens op te nemen. Kabila zegt over die periode "Ce n'est pas l'AFDL qui avance, c'est la population qui l'aspire" (AFDL gaat niet vooruit, de bevolking zuigt de alliantie aan). Het gaat dus om het verzet van het volk zelf.

Op 8 maart 1977 kwam er in de Zaïrese provincie Shaba, het vroegere Katanga, een militaire invasie vanuit het aangrenzende Angola. In een op 11 maart uitgegeven communiqué werd de verantwoordelijkheid voor de gebeurtenissen in Shaba opgeëist door het Nationaal Bevrijdingsfront van Kongo (FLNC), een samenbundeling van oudere Zaïrese oppositiebewegingen die in november 1975 in de Angolese hoofdstad Luanda werd opgericht. O.a. de PRP van Laurent Kabila maakt er deel van uit. Voor deze inval zouden nochtans het PRP en MNC (Lumumbisten) niet hebben willen meewerken wegens de overhaasting. Het FLNC staat onder de leiding van generaal Nathaniël Mbumba. Door tussenkomst van de Marokkaanse troepen wordt de opmars gestopt in april-mei 1977. Een jaar later valt Mbumba opnieuw Shaba binnen. Belgen (om landgenoten te evacueren) en Fransen sturen troepen.

De opposanten raken er nu van overtuigd dat Mobutu in elke geval de steun van het westen heeft, dat duidelijk van plan is de trouwe bondgenoot te verdedigen. Na Kolwezi trokken de strijdkrachten van het FNLC zich in Angola terug. Generaal Mbumba keert later naar Zaïre terug, nadat hij zich met Mobutu heeft verzoend.

Tijdens de Nationale Conferentie legde een van zijn luitenanten uit dat het FNLC nog steeds zo'n 18.000 man sterk is. Het is verspreid over de verschillende buurlanden van Zaïre: Angola, Zambia, Tanzania en Oeganda. In Oeganda zouden ze een verbond aangegaan zijn met het FDR, het Rwandese Democratisch Front, dat probeert het regime van Habyarimana, een bondgenoot van Mobutu, omver te werpen.

bronnen: Keesings Historisch Archief en "De dinosaurus" van Colette Braeckman, EPO-NCOS 1992

Rwandese vluchtelingen

In Europa is men dan een rookgordijn beginnen optrekken om dergelijk verzet van het volk niet te moeten zien. De militaire bewaking van humanitaire corridors naar de vluchtelingen (nov. 96 het plan Bonino-Barril, respectievelijk Euro-commissaris en Canadees generaal voor de V.N.) moest er eigenlijk voor zorgen dat de gewapende opstand beperkt zou blijven tot het oosten van Zaïre. Maar Museveni noch Kagame wilden dergelijke bemoeienis. Samen met Kabila zochten ze een alternatief op de militaire humanitaire politiek van Europa en de V.N.: de kampen werden opgebroken.

In die kampen huisden verschillende tienduizenden soldaten van het voormalig Rwandees leger en 17.000 genocideurs. Toen de meeste vluchtelingen naar huis keerden, vluchtten deze soldaten en milities het Zaïrese binnenland in. Ze namen familie en anderen met zich mee. Rond deze vluchtelingen speelde zich dan een politiek spel af.

Eerst was er een geheim document van 4 witte paters dat naar de veiligheidsraad, naar het Vaticaan, naar Brussel en Parijs werd gestuurd. Over 24 pagina's sprak men van 800.000 vluchtelingen en van Kabila-genocideurs. Dat werd dan in een tweede versie afgeslankt tot 14 pagina's waarin er melding werd gemaakt van nog 400.000 vluchtelingen, van Tutsi-genocideurs en Kabila als Tutsi-volgeling.

Maar Kabila wou Mobutu weg krijgen, dat was zijn doel.

Op basis van vroegere cijfers en van het aantal teruggekeerden gaat het 'm in totaal, volgens mij, om 200.000 mensen. Dat is nog altijd een groot aantal.

Hier wordt geweldig met cijfers gegoocheld. Vergeten we niet dat ten tijde van de kampen de internationale gemeenschap 1 miljoen dollar per dag hulp uittrok. Voor de opvang van de teruggekeerde vluchtelingen in Rwanda is er dat geld niet.

Als Kisangani dan was gevallen hebben die 50.000 bewapende vluchtelingen hun mensen achter gelaten. Zij zelf zijn voornamelijk naar Kongo-Brazzaville getrokken. En waarschijnlijk zijn de Kabilatroepen dan opgetreden tegen de achterblijvers, ook uit angst dat er nog genocideurs tussen zitten maar ook uit represaille? Daarom moet er een onderzoekscommissie dit gebeuren grondig kunnen uitpluizen. En Kabila heeft zich nu al drie keer akkoord

"De Amerikanen zijn tussengekomen op het ogenblik van de onafhankelijkheid gezien Congo financieel voor hen interessant was" zegt John Stockwell, gewezen chef van de C.I.A. in Zaïre. "In die tijd maakte Mobutu indruk. In 1960 kon niemand zich inbeelden wat er zou gebeuren".

"Twintig jaar lang was hij voor koningen, presidenten, ministers, generaals, spionnen en westerse bankiers een onmisbare bondgenoot tegen het communisme en niemand heeft de rem gezet op zijn excessen." (...)

"Voor en nadat hij aan de macht kwam heeft Mobutu tijdens de eerste jaren van de C.I.A. miljoenen dollar ontvangen", bevestigd Stockwell... "Tussen de 20 à 25 miljoen dollar zijn door zijn handen gegaan onder vorm van subsidies vanwege de geheime diensten en rechtstreeks van de Amerikaanse regering."

Uit "Le Monde" - 18/5/97

Wie herinnert zich ook niet de bezoeken van koning Boudewijn en koningin Fabiola, van de ministers Tindemans, Van Elslan-der, Leburton, De Clercq, Gol, Van den Eynde en nog zoveel andere die ingenomen waren met de ontvangst bij hun vriend Mobutu. Het was premier Martens die voor het toppunt zorgde met zijn gevlugelde woorden "Ik hou van dit land, zijn volk en zijn leiders". Later, pas heel later, zou men in het westen de gewezen vriend een dictator noemen. (ads)

verklaard met dergelijke commissie. Hier werden kansen gemist. Indien men op het eerste akkoord van Kabila in maart was ingegaan in een houding van fair-play - d.w.z. hem ter plaatse erkennen als de man om mee te handelen - dan was er onmiddellijk een enquête kunnen starten.

Overgang

Mandela heeft een belangrijke rol gespeeld in het beëindigen van het Mobutu-regime, en om Kinshasa zonder veel bloedvergieten in de handen van Kabila te laten overgaan. Hij heeft ervoor gezorgd dat de internationale gemeenschap, zoals dat heet, en vooral Parijs, bereid is gevonden de ontwikkelingen hun weg te laten gaan.

Kabila heeft Kinshasa altijd als wespennest beschouwd. De vele politieke partijen lopen er mekaar voor de voeten, en veel ervan zijn eigenlijk door Mobutu opgezet. Iemand die een regering wil vormen met 'mensen die niet de hand van Mobutu hebben geschud' heeft daar veel vijanden. Trouwens welk maatschappelijk project staat men voor. De UDPS ijverde en ijvert voor een constitutionele legaliteit, maar dat was goed in 1992 maar niet meer vandaag. Nu is er nood aan een nieuw project. Voor enkele dagen nodigde de minister van economie potentiële investeerders uit hun plannen te komen presenteren met inbegrip van het sociale luik dat ze daarin voorzien. Onze pers heeft voor dergelijke initiatieven echter weinig of geen oog...

Kabila is tot het einde logisch en consequent gebleven. Het lijkt me ook correct van eerst orde op zaken te willen stellen vooraleer naar verkiezingen te gaan. Tot in maart was de Belgische buitenlandse politiek voor Zaïre gebaseerd op snelle verkiezingen. Dat is eigenlijk ongelooflijk om te zien hoe verward onze analyse is, hoe we vasthouden aan verroeste mechanismen.

Samenwerking

Mijn oproep richt zich tot de ngo's en de Belgische overheid om steun te verlenen aan de opening die de Congolese bevolking samen met anderen in Afrika gecreëerd heeft om naast de (onvermijdelijke?) commerciële belangen een echte samenwerking te willen realiseren. Er moet een samenwerkingscontract komen dat gebaseerd is op wederzijds vertrouwen in een welwillend klimaat: een nieuwe samenwerking opdat Afrika zichzelf in handen zou kunnen nemen.

De "verborgen" agenda van dictator Abacha

De politieke crisis in Nigeria

Nigeria wordt de jongste maanden geplaagd door aanslagen en politiek geweld. Het militaire regime is de grote verantwoordelijke voor de chaos. De intussen aangekondigde democratiseringen moeten in werkelijkheid Abacha's dictatuur legitimeren.

Op 10 januari 1997 verzamelt Abraham Adesanya, vice-voorzitter van Nigeria's *Nationale Democratische Coalitie (NADECO)*, de pers. Hij vertelt er over een plan om hem en Chief Michael Adekunle Ajasin, een ander prominent lid van NADECO, uit de weg te ruimen. Vier dagen later wordt zijn wagen doorzeefd met kogels. Adesanya ontsnapt op het nippertje. NADECO beschuldigt de regering achter de aanslag te zitten, maar die ontkent prompt.

Sinds de annulering van de uitslag van de verkiezingen van 12 juni 1993 door de militairen, is Nigeria het toneel van geweld. Politieke opposanten onder wie Moshood Abiola, de winnaar van de verkiezingen, vliegen achter de tralies. Volgens Pini Jason, die voor het maandblad *New African* de Nigeriaanse politiek volgt, is het land er erger aan toe dan tijdens de crisis van de 60-er jaren. Die mondde toen uit in de beruchte oorlog om Biafra.

Toch blijft de militaire junta verkondigen dat ze het land naar democratiseringen wil leiden. Het orgelpunt daarvan zou 1 oktober 1998 moeten zijn, het moment waarop een president moet worden verkozen. Die dag zouden de militairen volgens het scenario de politiek definitief vaarwel zeggen. Maar het lijkt veeleer uit te draaien op een politieke soap. De vorige dictator, Babangida, beloofde ook democratiseringen, zonder dat daar iets van in huis is gekomen.

Een schijnvertoning

Abacha, de opvolger van Babangida, heeft zijn zaak goed voorbereid. Hij heeft een programma voorgesteld dat voorziet in een gefeidelijke overgang naar een democratisch regime. Maar of dit zal leiden tot Abacha's vertrek uit Aso Rock, het presidentieel paleis in Abuja, is hoogst twijfelachtig.

Het officiële startsein is de oprichting eind '95 van de *Nationale Verkiezingscommissie (NECON)*, die het democratiseringsproces zou moeten gestalte geven. Tegelijk wordt het

verbod op politieke activiteiten opgeheven. Een eerste serieuze test zijn de lokale verkiezingen in maart 1996 op "niet-partij-basis". Maar het democratisch gehalte daarvan is van een laag niveau. Volgens *Human Rights Watch*, zijn er zowel deelnemers als kiezers geïntimideerd of gemarteld.

Het regime houdt de teugels heel strak in handen. Dat blijkt uit de afkondiging van de spelregels door NECON in juni van datzelfde jaar. Die zijn niet bemoedigend. Politieke partijen moeten zich laten registreren onder strikte voorwaarden. Zo moet elke partij aantonen over 40.000 leden te beschikken in elke deelstaat en nogmaals 15.000 in de kunstmatig gecreëerde hoofdstad Abuja. Het resultaat is er naar: slechts vijf van de 23 politieke organisaties die de officiële formulieren voor erkenning hebben aangevraagd zijn uiteindelijk weerhouden. Volgens waarnemers zijn het overwegend conservatieve partijen die banden hebben met het leger. Vandaag wedijveren deze partijen met elkaar om Abacha op hun lijst te krijgen.

Zuiveringen in het leger

De trukendoos van Abacha is oneindig. Hij doet er alles aan om zijn positie te verstevigen. Midden vorig jaar hebben er binnen het leger grootscheepse zuiveringen plaatsgevonden. Tientallen militaire officieren zijn met pensioen gestuurd. De pensioneringen op grote schaal volgen op het eerder ontslag van de bevelhebbers van land- en luchtmacht. In een land dat een traditie heeft van militaire staatsgrepen over en weer, geen overbodige luxe wil Abacha het langer dan vandaag uitzingen.

Ook de sleutelposities die door militairen worden bezet in lokale besturen en administraties, worden niet ongemoeid gelaten. In augustus vorig jaar heeft Abacha op 3 na alle militaire bestuurders van de 30 deelstaten vervangen door Abacha-getrouwe militairen en politiefunctarissen.

De interne verschuivingen binnen het leger doen vermoeden dat Abacha

Abacha heeft gesproken

In een toespraak op de onafhankelijkheidsdag van Nigeria, 1 oktober 1996, deelde Abacha het volgende mee:

1. De erkenning van 5 politieke partijen: *The United Nigeria Congress (UNCP)*, *The Committee for National Consensus (CNC)*, *The National Centre Party of Nigeria (NCPN)*, *The Democratic Party of Nigeria (DPN)* en *The Grassroots Democratic Movement (GDM)*.
2. De oprichting van 6 nieuwe deelstaten, waardoor het aantal stijgt tot 36: *Bayelsa* (uit *Rivers State*, de olierijke *Nigerdelta*), *Ekiti* (uit een gedeelte van *Ondo State*), *Ebonyi* (gevormd met gedeelten van *Enugu State* en *Abia State*), *Nasarawa* (vanuit *Plateau State*), *Gombe* (uit *Bauchi State*) en *Zamfara* (uit *Sokoto State*, de zetel van het kalifaat).
3. De oprichting van 183 lokale raden, wat het aantal op 776 brengt.
4. De benoeming van de zakenman *Ernest Shonekan* aan het hoofd van een commissie voor de economische ontwikkeling van Nigeria. *Shonekan* was hoofd van de *Nationale Interim-regering* na de annulering van de verkiezingen in juni '93. Abacha nam nadien de macht over op 17 november 1993. Belangrijk is dat hij *Shonekan* heeft opgedragen om het door de militairen uitgetekende programma *Vision 2010*, dat Nigeria een solide economische basis moet geven, uit te voeren.

bevreesd is voor een nieuwe coup. De bommencampagne die het land en vooral Lagos sedert vorig jaar teistert zou dit vermoeden wel eens kunnen bevestigen. Begin dit jaar doodde een bomexplosie 5 militairen en verwondde nog eens 28 soldaten toen die in een bus op weg waren naar het militaire hoofdkwartier. Drie weken eerder was de militaire administrator, Kolonel Mohammed Marwa op het nippertje ontsnapt aan twee aanslagen op minder dan twee dagen tijd. Ook hier waren er tal van gewonde en dode militairen. Abacha's zoon verloor in begin 1996 reeds het leven na een vliegtuigongeluk. De begrafenisplechtigheid werd verstoord door een bomexplosie.

Iedereen vraagt zich af wie achter de bommencampagne zit. De laatste aanslag werd opgeëist door een onbekende groep die zichzelf de *Vrijheidsorganisatie van Nigeria (LON)* noemt. Zowel de politie als de pers hebben er het raden naar wie achter de organisatie zit. Maar in de pers wordt het vermoeden geuit dat deze organisatie slechts een dekmantel is voor de rivaliteit binnen het leger. De meeste bomexplosies zijn gericht op militaire doelwitten. Het type van bommen, de manier waarop ze worden ingeplant en het precieze tijdstip suggereren op zijn minst dat de bommenleggers connecties moeten hebben binnen het leger.

Dat het aansnijden van die kwestie zeer gevoelig ligt, bewijst de opsluiting van hoofdreacteur van *Newsweek Magazine*, Godwin Agbroko, omdat hij een verhaal bracht over de machtsstrijd in Aso Rock. Sommigen schrijven de verdeeldheid binnen het leger ook toe vanuit een etnische achtergrond. In Nigeria ligt het machtscentrum al jaren in het islamitische noorden. Mensen uit die streek bezetten de meeste sleutelposities in de regering, de administratie en het leger. Zo blijven onder meer Yoruba-officieren verstoken van militaire topfuncties. Zij krijgen het etiket 'NADECO-officieren' opgekleefd, waarmee tegelijk wordt beweerd dat zij mee achter de aanslagengolf zitten. Op die manier leidt het regime de aandacht af van de verdeeldheid binnen het leger en schuift het de schuld in de schoenen van de oppositie.

De oppositie wordt onthoofd

Na elk incident is de regering er als de kippen bij om NADECO te beschuldigen. NADECO ontkent ten stelligste ook maar iets met de aanslagen te maken te hebben en zegt dat ze een

IMF en Wereldbank willen privatisering van de olie-industrie

De Wereldbank en het IMF lieten weten dat privatiseringen topprioriteit moeten worden van Nigeria's economisch hervormingsprogramma. De Wereldbank waarschuwde de onwillige Nigerianen dat anders de overeengekomen schuldverlichting (Nigeria torst een schuld van 28 miljard \$) op de helling komt te staan. In oktober vorig jaar beloofde de minister van financiën de privatisering van een belangrijk deel van de Nigeriaanse oliebezittingen. Maar hij werd teruggefloten door Abacha. De oliemaatschappijen Shell, Mobil, Chevron, Elf, Agip en Texaco, die reeds hadden laten weten dat ze op een voorkeursbehandeling rekenden bij de verkoop, reageerden ontgoocheld. Het Nigeriaanse aandeel in de olie-industrie wordt geschat op een waarde van 20 miljard \$.

democratische en vreedzame organisatie is. Vooral de *National Liberation Council of Nigeria (NALICON)*, de politieke organisatie van de schrijver en Nobelprijswinnaar, Wole Soyinka, wordt door het regime geïsoleerd. Wole Soyinka, die in ballingschap in het buitenland verblijft, wordt door Abacha als een van zijn gevaarlijkste tegenstrevers gezien. De schrijver schuwt dan ook geen harde taal en voert voortdurend campagne tegen de dictator. Tijdens een bijeenkomst vorig jaar in Oslo van de democratische oppositie in ballingschap lag hij mee aan de basis van een oproep die het aftreden van Abacha eiste en de vrijlating van alle politieke gevangenen evenals de instelling van een internationaal olie-embargo en de stopzetting van de kredietverlening aan Nigeria. Hij is de emanatie van de oppositie in het buitenland die in bepaalde westerse politieke kringen veel gehoor krijgt. Sedert 12 maart prijkt Soyinka's naam op een lijst van 14 mensen die ervan beschuldigd worden "op te roepen tot een oorlog tegen de federale Republiek Nigeria" door het lanceren van een bommencampagne. Soyinka heeft altijd geweigerd de aanslagen te veroordelen, als die tot doel hebben het regime te destabiliseren, maar ontkent tegelijk iets met de aanslagen te

maken te hebben. Het regime gaat in haar ijver om opposanten te beschuldigen, uiterst amateuristisch te werk. Het regime beschuldigde Soyinka aanwezig geweest te zijn op een bijeenkomst van vakbondsleiders en studenten in Benin op 28 januari van dit jaar, met de bedoeling de "lokale verkiezingen te verstoren". Maar toevallig was Soyinka voor de hele wereld zichtbaar op het scherm van CNN ter gelegenheid van de economische wereldtop in Davos in het gezelschap van Kofi Anan, Nelson Mandela en andere prominente. "Echt, O.J. Simpson kon geen beter alibi bedenken", aldus de eeuwig scherpe en grappige Soyinka.

Nep-democratiseringen

Alles wijst er op dat het hele verhaal van een overgang naar een democratisch bestuur met ingang van 1 oktober 1998 een absoluut lachertje is. De Nigeriaanse gevangenen puilen uit van prominente politieke gevangenen, onder wie Moshood Abiola, de winnaar van de verkiezingen van 1993 en wiens vrouw vorig jaar werd vermoord. Beko Ransome-Kuti, de leider van de Campagne voor Democratie, Olusegun Obasanjo, de vroegere militaire leider van Nigeria die de macht in 1979 overdroeg aan een burgerregering en veroordeeld werd omdat hij Abacha had opgeroepen hetzelfde te doen en Chris Anyanwu, winnaar van de prijs van Journalisten zonder Grenzen en veroordeeld omdat ze de aandacht vestigde op het lot van legerofficieren die een complot zouden hebben gesmeed tegen Abacha. Midden vorig jaar publiceerde de Mensenrechtencommissie van de Verenigde Naties een rapport waarin het leger en de veiligheidsdiensten werden beschuldigd op grote schaal onwettige en standrechtelijke executies door te voeren en achter verdwijningen en martelingen van opposanten te zitten.

Wat rest dan nog van heel het 'democratiseringsproces'? Pini Jason schrijft in de *New African* cynisch: "De echte Nigeriaanse politici stierven na 12 juni 1993. Nu hebben we nieuw gebroed, uitgevonden door de militairen". Enkel zij die hun mond houden kunnen nog aan politiek doen. De kritische mensen zitten ofwel in de gevangenis, of zijn verdwenen in ballingschap.

Abacha maakt zijn eigen agenda en is er duidelijk enkel op uit zichzelf op te volgen.

Ludo De Brabander

De weldaden van een globaliserende economie voor een kleine minderheid

Zoals we reeds stelden brengt de globaliserende economie voordelen voor weinigen - the "make it" - en niet voor Jan met de pet. De anderen van de steeds groeiende groep "the make not", kennen een afgang, en moeten de gevolgen van de globale economie ondergaan. Willen ze hun afgang niet versnellen dan is het hen geraden zich niet te opstandig te gedragen tegen de krachten aan het roer van de economische koers. Ze moeten hen vertrouwen want deze economische beleidsmakers zeggen het toch iedere dag hoezeer ze om het welzijn en de toekomst van de burgers bezorgd zijn. Zoals de goddelijke orakels verkondingen ze ons alle heil in een globale economie en beloven ze ons bloeiende economische landschappen waar iedereen zal kunnen openbloeien. Kortom, morgen scheren ze gratis. De voorwaarde is echter dat men de transnationale concerns niet hindert deze tuin van Eden in te richten.

Bijgevolg moeten we, zoals Petrella in zijn boek "le bien commun" stelde, de zes basisregels van de globalisering eerbiedigen en als leidraad voor het dagelijks handelen behartigen.

De zes geboden zijn:

1. Mondialisering: men moet zich aanpassen aan de globalisering van kapitalen, markten en ondernemingen
2. Technologische innovatie: men moet bestendig technologisch innoveren om de kosten te drukken
3. Liberaliseren: openen van alle markten, opdat onze aarde één markt wordt
4. Dereguleren: geef de macht aan de markt, herleidt de rol van de staat tot waterdrager
5. Privatiseren: schaf iedere vorm van publieke eigendom en openbare dienst af, laat de privé-ondernemingen en transnationale concerns de maatschappij beheren
6. Competitiviteit: wees de sterkste als u wil overleven.

De werkelijkheid is, zoals James Wolfensohn het stelt, dat het platwalsen van de staatsbevoegdheid naar meer ongelijkheid en uitsluiting leidt. Vorig jaar is bij bedrijfsfusies een biljoen US-dollar (1.000.000.000.000) over de toonbank gegaan.

Alom wil men de burger doen geloven dat dit goed is voor iedereen. De staat staat erbij en kijkt ernaar. Noodgedwongen en afhankelijk, laat ze zich omvormen en gebruiken tot een instrument van het transnationaal kapitaal.

Kennelijk beseffen de meeste mensen nog niet hoe bedreigend deze ontwikkeling is, merkt men niet dat de ravijn naderbij komt. Nochtans kan men nu reeds de gevolgen van de globale economie waarnemen, als men zich de moeite getroost de ogen te openen.

Zetten we er enkele op een rijtje.

In de V.S., het land dat ons vele malen als voorbeeld voorgesteld wordt, bezit

1% van de rijkste burgers 40% van de nationale rijkdom, 35% volgens de UNDP (VN-ontwikkelingsprogramma). In de periode van 1977 tot 1992 steeg de gemiddelde productiviteit in de V.S. met 30%, de gemiddelde reële lonen met 13%.

Het doorsnee-inkomen was in de V.S. in 1993 lager dan in 1959, dat geldt ook voor het Verenigd Koninkrijk, Australië en Canada.

In het Verenigd Koninkrijk zagen de 20% burgers uit de topklaag in de periode 1972-1993 hun inkomen stijgen van 35% naar 43% van het B.B.P., de 60% aan de onderkant van de maatschappij zagen hun aandeel dalen van 42% naar 34%. Deze laatste groep is goed voor 13,9 miljoen Britten.

In Wallonië leeft, volgens de beschikbare gegevens, circa 9% van de bevolking in armoede. Dat dit aantal laag is, is te danken aan het bestaan van het sociaal vangnet. Indien dit zou verdwijnen dan zou men een stijging kennen tot 44%.

In de Europese Unie leven zowat 56 miljoen armen, op wereldvlak is de toestand nog verschrikkelijker.

Het fortuin van de 358 wereldmiljardairs, uitgedrukt in dollars, overstijgt het gezamenlijk inkomen van 2,3 miljard (45%) wereldburgers.

De voorbije 30 jaar is het aandeel in het wereldinkomen van de 20% armste wereldburgers gedaald van 2,3 naar 1,4%, gelijktijdig is het aandeel van de 20% rijksten geklommen van 70 naar 85%.

De dispariteit in het globale BBP per capita tussen de industriestaten en de ontwikkelingslanden heeft zich vergroot van 5700 \$ naar 15400\$ voor de tijdspanne 1960-1993.

UNDP vermeldt in haar rapport dat voor de periode 1980-1993 voor 1 miljard mensen het inkomen verminderd is.

In 70 landen, die stagneerden of verarmden, - vele met een opgedrongen structureel aanpassingsprogramma - zijn de actuele inkomsten lager dan in 1980, voor 43 onder hen is het zelfs lager dan het jaar 1970.

Als we niets ondernemen om deze ontwikkelingen te keren dan zou het inkomen voor de armsten zich in het jaar 2030 situeren rond 325\$ per hoofd, en in de industriestaten rond 40.000\$. Globaal gezien hebben nu 1,4 miljard burgers geen rechtstreekse toegang tot drinkwater, 1,7 miljard zijn dakloos, de analfabeten zijn met meer dan 1 miljard.

Meer dan 2 miljard mensen moeten hun levensonderhoud verzekeren met een dagelijks inkomen van 2\$.

Deze gegevens zijn cru maar werkelijkheid, willen we de vrede bewaren op onze planeet moeten we niet alleen de vraag stellen "Quo vadis - waarheen?", we zullen ook iets moeten ondernemen.

Antoine Uyttenhaeghe

Bron:
Riccardo Petrella, Het algemeen belang
Keith Borkaker, US ranks first in economic hegemony
William Graider, Our world, ready or not

Mythe en werkelijkheid

De globalisering is een verschijnsel dat uitgaat van de particuliere sector die bestendig op zoek is naar plaatsen waar ze haar veelsoortige activiteiten zo gunstig mogelijk kan ontplooiën, en waarbij het sociaal model van de westelijke industriestaten ten grave wordt gedragen.

Volgens vooruitzichten van de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling), Wereldbank en The Kinsey Global Institute zullen in de nabije toekomst nog 's 15 miljoen burgers van de E.U. zich zorgen moeten maken over hun voltijdse job, dat is bijna evenveel als deze die nu reeds hun baan kwijt zijn. Dat wil zeggen dat voltijdse banen zullen vervangen worden door deeltijdse en flexibele arbeidscontracten met alle nefaste gevolgen voor het reële inkomen en de koopkracht.

De evolutie in de industrielanden gaat meer en meer naar het door een Franse socioloog uitgetekende maatschappijbeeld, d.w.z. de 30-30-40 maatschappij. Dat betekent dat een eerste schijf 30% van de burgers zich op de grens van werk hebben bevonden, waarvan meer dan 10% in een bestendige situatie verkeren die haar niet in staat stelt te overleven zonder een steeds krappere sociale uitkering. Een tweede groep van 30% moet zien rond te komen met slecht betaald en ongezond werk. Slechts 40% van de burgers in het "rijke westen" leeft in verzekerde omstandigheden. Daardoor schermen deze landen zich af, en zien we dat er vijandigheid groeit tegen allochtonen. Ogenscheinlijk vredelievende burgers veranderen in racisten die het beu worden voor de -volgens hen- "sociaal parasieten" te betalen. Sociale vangnetten worden vervangen of verdwijnen, men wijst meer en meer op de individuele verantwoordelijkheid van de burger.

De demontage van de sociale welvaartsstaat, onder het mom van het betaalbaar houden, gaat gepaard met een sluipende ondemocratisering. Dit alles door flexibiliteit van de arbeidswetgeving, loonvermindering en beperkingen in de sociale diensten. Dergelijke ontwikkeling stelt men vast in alle industriestaten. Men doet het overkomen als een normaal natuurverschijnsel. Alles smelt onder de woestijnzon van de globalisering.

De globalisering voltrekt zich zonder dat er zich een werkelijke globale tegenmacht van werknemerszijde ontwikkelt.

Wie heeft baat bij deze globalisering

Het is een feit dat onder deze omstan-

digheden de transnationale ondernemingen arbeidsplaatsen kunnen verplaatsen waar de arbeidskost het laagst is. Verder zijn ze in de mogelijkheid producten en diensten in verschillende plaatsen te vestigen, zodat de nationale labels die op de producten voorkomen een lachertje is.

De globaal opererende ondernemingen zijn in de mogelijkheid, naties of productieplaatsen tegen elkaar uit te spelen, en zo een soort koehandel te drijven om de gunstigste belastingsregimes, de infrastructuur met de minste kosten en de gulste subsidiëring binnen te rijden. In de praktijk is het zo dat ze zich vrij de meest voor hen gunstige productievestiging kunnen uitzoeken. De werkelijkheid is dat, in naam van de globale concurrentie er zich een nog nooit geziene aanslag op de sociale verworvenheden in de westerse industriestaten voltrekt.

In de ogen van de globale-markteconomisten is de sociale-welvaartsstaat een bedreiging en een rem. Bijgevolg is meer sociale ongelijkheid onvermijdbaar. Ze wensen dus de touwen te vieren die het sociale vangnet nog bruikbaar houden en de vrijheid van het transnationaal kapitaal nog hinderen.

Globalisering is klassenstrijd vanuit de dominantie en een successieve uitholling van iedere nationale politiek, waardoor de rol van de staat overbodig wordt onder de slogan "markt is goed en staatsbemoeienis is slecht".

De ongecontroleerde markteconomie is echter een job-killer met nog nooit geziene dimensie.

Bezitten en niet bezitten

Niet langer het scheppen maar het afschaffen van arbeidsplaatsen verhoogt de productiviteit van het kapitaal; een beweging die onmiddellijk door de beurs gehonoreerd wordt. Wanneer we de uitdaging van armoede en werkloosheid niet ernstig nemen, dan zullen de spanningen tussen deze die werk hebben en diegene die er geen hebben dreigen in geweld en terrorisme te ontladen.

De voorbije decennia steeg de wereldproductie van 4000 miljard dollar tot 23.000 miljard \$, d.w.z. bijna een verzesvoudiging. Het aantal armen steeg met 20%. Het aandeel van het armste vijfde in het wereldinkomen

daalde van 4% naar 1%. De 358 miljardairs bezitten meer dan wat de helft van de mensheid samen per jaar verdient.

Veel analisten zien in deze ontwikkeling een sociale catastrofe die op ons afkomt met een apocalyptische dimensie. Wat doen we om dit te vermijden?

We zien, of althans diegenen die willen zien, dat de accumulatie van rijkdom aan de ene zijde, tegelijk de accumulatie van ellende, werkonzekerheid, honger, onwetendheid, brutalisering en morele degradatie aan de andere zijde teweegbrengt.

Marx heeft dus nog altijd gelijk. Ik vraag me af of we Karl Marx niet te vroeg hebben begraven.

Globalisering is dus een mechanisme om dominantie van het kapitaal te verzekeren. Door (de dreiging van) arbeidsplaatsen en productie te delocaliseren naar lage-loonlanden wil men de vakbonden tot toegevingen dwingen. Dat betekent dat men belastingvrijstellingen voor de ondernemingen, meer staatsubsidies, sociale afbraak, lagere lonen en arbeidsflexibiliteit doet aanvaarden. De rol van de staat wordt in deze economisch en commercieel globaliserende wereld herleid tot de repressieve instrumenten, met name politie, leger en justitie. Deze instrumenten moeten dan ingezet worden tegen diegene die geen productiemiddelen bezitten en in opstand komen tegen de sociale afbraak.

Wat zich daadwerkelijk grondig heeft gewijzigd is de herverdeling van de belastingen en sociale lasten ten nadele van de loontrekkenden en de sociale-uitkeringsgerechtigden. De crisis van de sociale welvaartsstaat is niet het resultaat van het zogenaamd sociale misbruik, maar eerder van het weg-rationaliseren van de arbeidsplaatsen, het inleveren van loon en reële koopkracht. Het dereguleringsbeleid van de neo-liberale regeringen (al afficheren ze zich niet altijd onder deze naam) en de progressieve ontlasting voor de bedrijven doen nog meer gaten in de staatsfinanciën ontstaan.

Tijdens de feodaliteit genoot de adel het privilege geen belasting te moeten betalen. Heden eigenen de transnationale concerns zich het recht toe

hun winsten daar en in die staten aan te geven waar het belastingsregime voor hen het gunstigst is. Tegelijkertijd met dergelijk belastingsparadijs zoeken ze ook die productievevestiging waar ze van staat en lokale instanties de grootste tegemoetkomingen voor bijvoorbeeld investeringen kunnen krijgen. Deze staten kunnen dan wel niet anders dan besparingen op sociaal vlak doorvoeren, waarvoor ze die sectoren uitkiezen waar ze geen weerstand van belangengroepen hopen te ondervinden, nl. in de sociale en culturele sector en de openbare diensten. Op deze wijze wordt de politiek omgevormd tot een instrument van herverdeling ten nadele van de ondersten en ten voordele van de bovenste laag van de maatschappij.

Deze opgedrongen vermageringskuur van de staatshuishouding ten gunste van de vrije markt, herleidt de politici tot machteloze beheerders van een zich hervormend kapitalisme. Het in gebreke

blijven van dergelijk regeringsbeleid kan op steeds minder interesse van de burgers rekenen, met als resultaat de ondergraving van de politieke democratie en het normaal functioneren van dienstverlening aan de burgers. Het politieke handelen wordt meer en meer een schijnhandelen. Westerse industriestaten dreigen aldus neo-feodale systemen te worden waar de transnationale kapitalen, banken en financiële beleggingsfondsen de koningsrol hebben, terwijl de wettelijk gekozen koning en zijn parlement herleid worden tot figuranten. Deze zijn wel 'democratisch' gekozen maar in werkelijkheid willen of kunnen ze aan het opgedrongen beleid, bewust of onbewust, niets veranderen.

Het meest bedrukkende van deze toestand van klassenstrijd is dat ze eenzijdig 'van boven' komt. Inderdaad, de geconcentreerde ontmanteling van de sociale elementen bij deze wester-

se vrije markteconomie ondervindt geen echte en werkzame weerstand. Uit angst voor de bedreiging - dat zoals het zwaard van Damocles boven hun hoofd gehouden wordt - dat hun arbeidsplaatsen zouden gedelokaliseerd kunnen worden, bouwen de werknemers niet aan tegenmacht.

In wezen hebben we in de huidige politieke en economische context nood aan een buiten-parlementaire oppositie, die aan agitatie en bewustmaking doet om de nodige stoom op te wekken en de politieke wereld onder druk te zetten opdat sociale rechtvaardigheid werkelijk zou worden gerealiseerd.

Slagen we er niet in het gevoerde beleid van de westerse industriestaten om te buigen en het een sociale inhoud te geven, dan geraakt de sociale stoomketel op korte termijn onder zeer hoge druk. Het gevaar in de huidige omstandigheden is zeer groot dat alleen populistisch en extreem rechts hier voordeel kan uithalen.

Ontwikkeling in globaliserende tijden

In het algemeen wint de sterkere het van de zwakkere. Veel landen op onze aarde zijn in de greep van de armoede, en het is al te simplistisch te beweren dat ze kunnen dezelfde groei en ontwikkeling kennen als die landen die nu een sterke economische expansie beleven.

In deze post-koloniale wereld is de globalisering vandaag intenser dan in de voorbije decennia. De competitie tussen economische machtsgroepen en landen is fel verhevigd, en bepaalt meer en meer de internationale betrekkingen en de politiek van de staten. Het zuiden - of de ontwikkelingslanden - transfereert jaarlijks miljarden dollars van haar economische productie naar het noorden in termen van handelsverlies, aflossing van schulden en intresten op de uitstaande leningen en kapitaalexport. Dit verklaart het gebrek aan middelen en mogelijkheden die het zuiden heeft om de basisbehoeften van haar bevolking te bevredigen. De zuid-noord-uitstroom overstijgt de noord-zuid-instroom en -hulp die voor een groot deel uit leningen bestaat die toch ooit terug moeten betaald worden. Deze aderlating bedraagt nu reeds circa 500 miljard dollar per jaar. In deze evolutie stelt men een groeiende machtsgreep vast van de transnationale maatschappijen en hun impact op de nationale economieën, waardoor ze zich steeds een sterker rol toe-eigenen in het lokale regeringsbeleid van deze landen. De transnationale concerns muilkorven de regeringen, ze kopen de beleidsmakers om.

De ontwikkelingslanden ondergaan meer en meer de polsslag en het ritme van de globale markteconomie onder leiding van het westen en de internationale financiële instellingen. De Wereldbank en het Internationaal Monetair Fonds zijn de instrumenten van controle op het mondiale economisch en financieel systeem. De schulden crisis vormt de gelegenheid voor deze instellingen om een structureel aanpassingsprogramma op te leggen. Dergelijk S.A.P. heeft twee doelstellingen. Ten eerste, de economie van het land herstructureren naar meer exportgerichte productie ('cash-crops') die harde valuta binnenhaalt om de schuldverplichtingen te honoreren. En tegelijkertijd ten tweede, de economie van het ontwikkelingsland integreren in de wereldeconomie, d.w.z. afstemmen op de vraag in het noorden. De toepassing van dergelijke aanpassingsprogramma's doet de zwakkere in de samenleving het meest lijden. Deze verplichte oriëntering vanwege het regeringsbeleid houdt eveneens besparingen in op de niet-productieve sectoren zoals gezondheidszorg, onderwijs, cultuur en voedselsubsidies. Een S.A.P. dwingt een regering verder

de lonen te bevriezen, de prijzen vrij te maken, de exportproductie te stimuleren ten nadele van de inlandse behoeften, de grenzen open te stellen voor import, en de regels voor buitenlandse investeringen te versoepelen. M.a.w. een S.A.P. is een vorm van economische genocide. Het beïnvloedt 80% van de broodwinning van de wereldbevolking. In de feiten verhindert een S.A.P. de ontwikkelingslanden een nationale economie op te bouwen, en het herleidt deze landen tot open economische territoria. Ontwikkelingslanden worden economische reservaten voor goedkope arbeidskrachten, natuurlijke rijkdommen en grondstoffen. In het verleden hebben staten nooit zoveel invloed op een andere natie gehad dan vandaag deze transnationale groepen. De schuldenlast en deze economische programma's hebben bijzonder zware gevolgen voor de armste segmenten van de samenleving. Ze hebben directe implicaties op het gebied van de mensenrechten. Ze vormen een frustratie voor het recht op ontwikkeling en democratie dat iedere natie moet kunnen doen gelden.

A.U.

Wat nu, Mister Blair?

Met een boel gelijkdenkenden zag ik de 1-mei verkiezingen naderen in hoop en vreeze. Thatcher's neo-liberalisme had zeer diep zijn stempel gedrukt op het gedragspatroon van de gemiddelde Brit. Absoluut individualisme is aan de orde van de dag, sociale samenhang en solidariteit behoren tot het pre-Thatcher tijdperk, 18 jaar is een lange tijd. De basis van Labour was ondermijnd, de overschakeling van investering in de industrie naar aandelen en speculatie, de sluiting van de mijnen en de onttaking van de vakbonden bezorgden in 1994 aan Major een onverwachte overwinning. Zou het deze keer beter gaan?

Blair's flair

Blair's doorzicht in de situatie waarvoor Labour zich geplaatst zag, gaf de sleutel voor de overonderende overwinning van 1-mei. De oude Labour basis was zo goed als vernietigd, de weinige overblijvende burchten zonder industrie en zonder toekomst was van geen tel in de nieuwe equatie. De Blairisten zagen als enige uitweg, de frontale aanval op de conservatieve electorale basis, met het overnemen van een reeks essentiële punten uit het verkiezingsarsenaal van die partij: geen hogere belastingen, geen hogere staatsuitgaven in de komende twee jaar, een zeer voorzichtig, om niet te zeggen wazig, standpunt inzake Europa... Het lustte vele supporters van 'Oud-Labour' niet zo erg, maar het heeft gewerkt.

New Labour palmde ontevreden conservatieve kiezers in (dank zij de vele schandalen waarmee Major's kabinet af te rekenen had) en sprak ook de vlottende kiezers aan. Hij dient zich nu aan met op één na de grootste meerderheid van één partij ooit behaald in het Britse Parlement.

Wat nu, Mister Blair?

Blair heeft zijn parlementaire troepen duidelijk gemaakt dat er geen plaats is voor "complacency" (zelfvoldoening), en dat ze niet de meesters, maar de dienaars van de kiezers zijn. Als Nieuw Labour in vijf jaar tijds een nieuw mandaat wil, zal het dat moeten verdienen door de verkiezingsbeloften na te komen, en het oor te luisteren te leggen bij het volk. Dat is Blair's boodschap aan zijn 419 verkozenen, waarvan velen minder dan 30 resp. 40 jaar zijn. De laatste Labour regering werd ten val gebracht doordat de Nationale Executieve en de vakbonden zich gedroegen als een virtuele oppositie. Blair is niet zinnens om dat weer te laten gebeuren. Het heeft er de schijn van dat hij niet alleen de nodige flair heeft, maar ook de ijzeren wil om zijn principes waar te maken.

In de komende vijf jaar mogen we ons aan radicale veranderingen verwachten in de Britse sociale en economie-

sche sfeer. Zo de budgettaire restricties van de conservatieven in acht genomen worden, dan zal het zwaartepunt verlegd worden naar de sociale. Belofte verbetering in de domeinen van onderwijs, sociale zekerheid en gezondheidswezen zullen bekostigd worden door kredietverschuivingen bin-

uit le Monde

Oh! John. Je kunt die foto aan de muur laten hangen het hindert me niet.

nen de budgettaire grenzen, besparing op administratieve lasten, en een éénmalige supertaks op de buitensporige winsten van een aantal geprivatiseerde industrieën. Het kabinet heeft besloten dat de weddeverhoging die de conservatieve ministers zich hadden toegekend vooralsnog geschrapt wordt. Dat kost Blair 2 miljoen frank per jaar, en elke minister 85.000 frank.

Inzake sociale zekerheid zal de nadruk gelegd worden op tewerkstelling, door de uitkeringen aan te passen en het opnemen van jobs meer aantrekkelijk te maken dan nu het geval is. Het onderwijs, dat door de conservatieven stiefmoederlijk behandeld werd, krijgt ook een extra beurt, terwijl in de gezondheidsdienst, de bureaucratisering en de commercialisering zal onder de loep genomen worden.

Op het Europese vlak worden geen grote veranderingen verwacht. Alhoewel vele van de meest uitgesproken conservatieve anti-Europeeërs het onderspit moesten delven, heeft de jaren-

lange populistische anti-EU propaganda haar sporen nagelaten. Cook, de nieuwe minister van buitenlandse zaken zal voorzichtig zijn weg zoeken, en heeft reeds aangekondigd dat het Verenigd Koninkrijk weer aan tafel wil gaan zitten, en niet langer als een buitenbeentje aan de kant van de weg zal blijven timmeren. Goed nieuws voor de Britse werkers is, dat de regering nu het door Major verworpen Sociaal Pact zal ondertekenen, wat hen dezelfde bescherming zal verlenen als hun Europese collega's.

Ook het gewaarborgd minimumloon staat op de dagorde, en om dat te verwezenlijken hebben de Blairisten ernstige inspanningen geleverd om het Britse bedrijfsleven aan boord te halen, en zij blijken daarin althans tot op zekere hoogte te zijn geslaagd.

Nog meer spectaculaire verwezenlijkingen staan op het programma, met name de constitutionele hervorming die het Verenigd Koninkrijk met een ruk van de 18e naar de 21ste eeuw moet transporteren.

Blair maakte een afspraak met de liberaal-democraten om een referendum te organiseren voor de invoering van een vorm van proportionele zetelverdeling. Gesterkt door hun succes in de mei-verkiezingen, en als derde partij in een stelsel dat uitgedacht was voor een twee-partij systeem, zullen ze niet aflaten Blair aan zijn belofte te herinneren.

Een ander constitutioneel probleem dat - eindelijk! - bij de horens gaat gevat worden en het uitzicht van het Verenigd Koninkrijk grondig zal wijzigen, is het referendum m.b.t. het verlenen van een graad van zelfbestuur aan Schotland en Wales. Ook hier heeft Blair de steun van de Lib. Dem's. Voor Schotland staat de uitslag wel vast: daar hebben de conservatieven hun hardnekkig verzet tegen de evolutie bekocht met het verlies van al hun zetels.

Inzake Noord-Ierland komt er van de nieuwe regering ongetwijfeld steun voor de heropwekking van het zgn. vredesinitiatief. De nieuwe minister voor Noord-

Ierland, Mo Mowlan, is al haar voelhorens gaan uitsteken, maar vooralsnog is het einde van de tunnel nog niet in het zicht. De stemmenwinst van Sinn Fein ten koste van de nationalistische SDLP zal de taak niet vergemakkelijken. De voorwaarde voor Sinn Fein om aan de gesprekstafel te zitten blijft een absoluut en definitief wapenbestand van het IRA. De Ierse premier heeft al duidelijk gemaakt dat een schijnbestand geen deuren zal openen. In de SDLP is men niet gelukkig met het stemmenverlies, na de eindeloze pogingen van hun leider, John Hume, om tot een akkoord te komen met Gerry Adams. Dat brengt allicht zijn positie in het gedrang. Aan unionistische kant wordt Sinn Fein's vooruitgang gezien als een overwinning van het IRA binnen de na-

tionalistische gemeenschap, wat ook de geest van verstandhouding, die ver genoeg zoek is, niet in de hand zal werken.

Hoe diep Noord-Ierland sectair verdeeld is, kan men opmaken uit bijgaande tabel van de verkiezingsuitslagen aldaar. Een nadere blik op de resultaten onderstreept de nadelen van het 'first past the pole system' en vergt geen verdere uitleg!

Het blijft nu afwachten hoe Blair het er gaat van afbrengen. Hij heeft zich omringd met een ploeg die het hoogste aantal vrouwen omvat, en vertegenwoordigers uit alle milieus, met inbegrip van prominente vertegenwoordigers van de linkerzijde. Zijn kabinet is in elk geval in volle vaart van start

gegaan: de "Queen's Speech" (regeringsverklaring) omvat niet minder dan 20 wetsvoorstellen, een record en een breuk met de traditie.

Hoe hij het ervan afbrengt, wordt met spanning gevolgd in de rest van Europa. Als alles goed gaat zal het Blair-experiment een invloed hebben op links-denken in de toekomst.

Inmiddels: uitkijken naar het volgende spektakel, de verkiezing van een nieuwe leider voor de diep verdeelde en zwaar gekwetste conservatieve partij. Met reeds zes kandidaten van mekaar bekampende fracties in de arena belooft het spannend te worden.

Frans Frison,
Dublin, 8 mei 1997

Fransen Verkiezingen

't Kan verkeren

Amper twee jaar na de verkiezing van Chirac als president, toen hij tijdens de kiescampagne de sociale onrechtvaardigheid en breuk tussen de bevolkingslagen aan de kaak stelde, en amper twee jaar nadat hij de regering Juppé aanstelde, leden de vertegenwoordigers van rechts een smadelijke nederlaag.

Ondanks dat hij over een meerderheid beschikte van 479 zetels tegen slechts 87 voor socialist en communisten en de verkiezingen voorzien waren voor maart 1998 ontbond Chirac het parlement.

Chirac en Juppé werden reeds een hele tijd geconfronteerd met het verzet van de bevolking tegen hun politiek van groeiende werkloosheid, stijgende levensduurte en sociale afbraak. In opiniepeilingen kwam dit tot uiting want de cijfers van vertrouwen schommelden voor Chirac tussen de 30 à 35 % en voor Juppé tussen 25 en 30 %. Chirac trok hier niet de conclusies uit. Met de rug tegen de muur geplaatst omdat nieuwe besparingen moesten worden uitgevoerd om de in het Verdrag van Maastricht voorziene 3 % van het Bruto Binnenlands Product (BBP) om de Euro te halen, hoopte Chirac, door een onvoorziene en korte kiescampagne zijn tegenstrevers te verrassen en zijn ploeg voor vijf jaar, d.w.z. tot het einde van zijn mandaat veilig te stellen.

Het is bijna ongelooflijk dat een politicus zo naïef kan zijn en zo'n lage dunk heeft over het politieke bewustzijn van de bevolking.

De grote staking van december '95, het verzet tegen de wet Debré, de strijd van het ziekenhuispersoneel, de klachten tegen de corruptiepraktijken e.a. acties hadden hem nochtans op zijn hoede moeten stellen.

De onweerlegbare overwinning van links, socialisten, communisten, groenen e.a. linkse krachten is dus zeker een streven naar verandering voor een nieuwe en andere aanpak. Maar de overwinning is evenzeer een afstraffing voor de arrogante politiek van de regering Juppé en het verraad van zijn kiesbeloften door Chirac.

En wat nu? De socialisten, die de overwinnaars zijn zullen het wantrouwen moeten wegwerken dat overblijft na de nefaste politiek die destijds gevoerd werd onder president Mitterrand en zijn opeenvolgende regeringen. De socialisten blijven de onvoorwaardelijke verdedigers van het Verdrag van Maastricht dat, in zijn huidige vorm, er van uitgaat dat het de bevolking is die offers moet brengen om aan de voorwaarden van de Euro te voldoen. Ook links zal onder druk komen te staan en voor de verwezenlijking van de Europese verplichtingen geplaatst die Chirac, door de ontbinding van het parlement, getracht heeft voor zich uit te schuiven.

Maar verenigd links is meer dan de P.S. Het is een samenstelling van pluralistische krachten. Communisten, groenen, M.D.C. e.a. linksen die een andere analyse hebben dan de P.S., een andere benadering van de verandering die ten gunste van de brede lagen van de bevolking moet gebracht worden. Er werden aan de vooravond van de

verkiezingen afspraken gemaakt, overeenkomsten afgesloten. De verwezenlijking van de 35 uur zonder verlies van loon, de tewerkstelling van 700.000 jonge werklozen, de afschaffing van de cumul, het afremmen van de privatiseringen en Telecom e.a. staatsbedrijven, een andere hervorming van de sociale zekerheid, verhoging van de belastingen voor de hoge inkomsten zijn een aantal van de objectieven waarin de bevolking op resultaten wacht.

De bevolking zal niet meer, zoals in 1981 na de verkiezing van Mitterrand als president, aanvaarden dat na korte tijd linkse aanpak de verkiezingsbeloften worden overboord gegooid om een liberale koers te voeren.

Links, en in bijzonder de P.S. draagt dus een grote verantwoordelijkheid. Niet alleen voor Frankrijk maar voor gans Europa staat haar geloofwaardigheid op het spel. Een werkelijke sociale politiek, die aan de verwachtingen van de bevolking beantwoordt, zal zeker een dynamische invloed hebben op het geheel van de Europese arbeidersbeweging.

Een nieuwe mislukking zou echter deuren openen voor extreem rechts en dit met alle gevolgen vandien. En dan, dan gaan we opnieuw donkere tijden tegemoet.

André De Smet

Een ondemocratisch kiessysteem

Voor de Kamer heeft Frankrijk een meerderheidsstelsel. De verkozenen zitten vijf jaar. Voor de Senaat zijn het getrapte verkiezingen, dus met kiesmannen. De senatoren worden verkozen voor een termijn van zeven jaar. De president zit zeven jaar. Voor de Kamer van volksvertegenwoordigers verloopt de verkiezing meestal over twee ronden.

In de eerste ronde zijn slechts diegene die meer dan 50 procent van de uitgebrachte stemmen behaalden verkozen. Om aan de tweede ronde deel te nemen moet 12,5 % van de ingeschreven kiezers worden behaald. Aangezien er in Frankrijk geen stemplicht bestaat en er steeds een groot aantal personen niet gaat stemmen, kan de kiesdrempel 15 % en meer van de uitgebrachte stemmen bedragen.

Dit systeem verplicht de partijen voor de tweede stemronde kiesafspraken te maken. In deze tweede ronde bestaat een relatieve meerderheid om verkozen te worden.

Dit betekent dat de kleinste en middelgrote partijen die in hun kiesdistrict niet uit de bus komen als de eerste van hun zuil (meerderheid of oppositie) in de eerste stemronde weinig kans op verkozenen hebben. Het uiterst extreem rechtse Front National, met wie niemand kiesafspraken wil maken, voor de tweede ronde, valt dus meestal buiten de mand zelf al haalt het in de eerste ronde $\pm 15\%$ van de stemmen.

Dit systeem is niet zonder gevaar. Als de rechtse partijen, als gevolg van de verkiezingsnederlaag, uit elkaar spatten dan is het niet uitgesloten dat sommigen van hen dichter bij het Front National gaan aanleunen. Gezien de verkiezing in vele kiesdistricten slechts van een paar procentjes afhangt, is het niet uitgesloten dat extreem rechts langs die weg aan de macht komt. Wat reeds op lokaal vlak is gebeurd in Toulon,

Orange, Marignane en Vitrolles, kan ook op nationaal vlak gebeuren.

De grenzen van de districten zijn ondemocratisch vastgelegd. Dit betekent dat in sommige kiesdistricten volksvertegenwoordigers verkozen worden met enkele tienduizenden stemmen terwijl in sommige stedelijke centra drie tot viermaal meer nodig zijn. Bij de verkiezingen waren er 6.360 kandidaten of 20 % meer dan in 1993 en 45 % meer dan in 1988. Er zijn 577 kiesdistricten.

De reden hiervan is dat alle partijen die in meer dan 50 kiesdistricten kandidaten voordragen in radio en T.V. aan bod komen en ± 82 fr. per stem aan subsidie inrijven. Dit bracht de Groenen in 1993 niet minder dan 6 miljoen frank op en voor de andere partijen was het navenant. Het moet gezegd worden dat de grote partijen de opkomst van de vele kleine partijen in de hand werken.

Het laat de ontevredenen toe niet voor de grote tegenpartij te stemmen.

Bovendien komen ze in de tweede ronde toch niet aan bod en bestaat de kans om hun stemmen aan te trekken. Het is eigenlijk bijna ongelooflijk dat de socialistische partij, die na de overwinning in 1981 het proportioneel kiessysteem terug invoerde - wat dan opnieuw afgeschaft werd toen rechts de overwinning behaalde - dan toch niet opnieuw het proportioneel stelsysteem aan de orde plaatste toen zij opnieuw over een absolute meerderheid

beschikte.

Overzeese gebieden stemmen ook

De Franse overzeese gebieden worden door de Verenigde Naties nog steeds als koloniale gebieden beschouwd. Volgens Frankrijk behoren ze tot het land onder de vorm van DOM-TOM gebieden. De Dom gebieden (Départements d'Outre Mer) omvatten Guadeloupe, Martinique, La Réunion, Frans Guyana en Saint-Pierre et Miquelon.

Hen wordt het statuut toegekend van een Frans departement en zijn dus onderworpen aan de Franse grondwet. De TOM gebieden (Territoires d'Outre Mer) omvatten Mayotte, Frans Polynesië, Nieuw Caledonië, de Wallis en Fortune eilanden, en Australisch en Ancartisch gebied. (Terre Adeline, Kerguelen - eilanden, Corzet, Amsterdam en Saint-Paul) De TOM's hebben een ander statuut dan de DOM's. Hoewel ze onderworpen zijn aan de Franse grondwet genieten ze een zekere autonomie. Buitenlandse zaken, economie, financiële en militaire politiek, rechtspraak, hoger onderwijs en transport blijven onder de controle van Frankrijk.

Ondanks de meeste van DOM-TOM gebieden een beperkte bevolking hebben kiezen ze eveneens vertegenwoordigers in het parlement. De DOM-TOM gebieden zijn goed voor 22 volksvertegenwoordigers.

A.D.S.

Verkiezingen

Slovakije - Referendum - 23-24/5/97

Over het stellen van de twee eerste vragen in het referendum was er tussen de regering en de oppositie eensgezindheid. Het wel of niet aansluiten bij de NAVO en het opstellen van kernraketten op het grondgebied. Of de derde vraag ja of niet moest gesteld worden was er verdeeldheid. De oppositie, onder leiding van president Michal Kovac, wilde dat de bevolking zich uitsprak over het rechtstreeks verkiezen van de president terwijl premier Vladimir Meciar en zijn regering hierover geen uitspraak wilden om de huidige situatie te behouden waarbij de president door het parlement verkozen wordt. Uiteindelijk kwam de vraag niet op, en zodat de kiezers bij deze warboel verstek gaven. Bij het referendum kwamen dan ook slechts 9,8 % van de ingeschreven kiezers opdagen waarvan 55 % zich uitsprak tegen de aansluiting bij de NAVO. Dus een maat voor niets.

Polen - Referendum - 25/5/97

De Polen moesten hun oordeel vellen over een nieuwe grondwet. Het ontwerp werd goedgekeurd door het parlement o.w. een belangrijk deel van de oppositie.

In deze nieuwe grondwet wordt de macht van de president beperkt en een presidentieel regime afgewezen. Dit stoorde o.m. ex-president Walesa die met Solidariteit, de kerkelijke overheid e.a. rechtse figuren opriepen de grondwet te verwerpen.

Ze verwijten eveneens dat de tekst niet de nadruk legt op de katholieke oorsprong van Polen, het niet erkennen van de zwangerschapsonderbreking en dat de nieuwe grondwet het land zou omvormen tot een "bantoustam".

Het heeft niet gebaat. Uiteindelijk werd in het referendum de nieuwe grondwet goedgekeurd met 52,71 % van de stemmen tegen 45,89 % voor de tegenstanders.

Slechts 45,86 % van de kiezers kwam opdagen.

Groot-Brittannië - Parlement - 1/5/97

Het uitdierend parlement bestond op het ogenblik van zijn ontbinding door premier John Major uit 651 verkozenen. Hiervan waren er 322 Conservatieven, 327 Labour, 26 Liberaal Democraten en 25 onafhankelijken (waarvan 9 unionisten van Ulster die Major steunden) plus twee vacante zetels.

Groot-Brittannië telt 58 miljoen inwoners waarvan 43,9 miljoen kiezers.

Het parlement wordt verkozen voor 5 jaar en er is stemrecht op 18 jaar.

Het pas verkozen parlement bestaat uit 330 zetels. Groot-Brittannië heeft een meerderheidsstel per kiesomschrijving. Uitgedrukt in procenten en zetels geven de verkiezingen van 1 mei de volgende uitslag: de Nieuwe Labour van Tony Blair 43,17 % (409 zetels) de Conservatieven van John Major 30,6 % (165 zetels), de Liberaal-Democraten 16,71 % (46 zetels), andere 6 % (29 zetels).

De Conservatieven behaalden in Schotland en Wales geen enkele zetel meer.

Voor de eerste maal sinds veertig jaar bekwam de Noord-Ierse nationalistische partij, Sinn Féin, twee zetels en wordt er de derde partij.

De opkomst bereikt met 71,3 % een historisch laagtepeil. Vijf jaar geleden bedroeg dit nog 76 %. Met een proportioneel kiessysteem zou de verdeling van de zetels er als volgt hebben uitgezien:

Labour: 297 in plaats van 419;

Conservatieven: 204 in plaats van 165;

Liberaal-Democraten: 112 in plaats van 45.

Stemverdeling sinds Wereldoorlog II

Jaar	Partij	Procent	Partij	Procent
1997	Labour	43,17 %	Conservatieven	30,6 %
1992	Conservatieven	41,2 %	Labour	34,4 %
1987	Conservatieven	42,3 %	Labour	30,8 %
1983	Conservatieven	42,4 %	Labour	27,6 %
1979	Conservatieven	43,9 %	Labour	36,9 %
1974 okt.	Labour	39,3 %	Conservatieven	35,8 %
1974 febr.	Conservatieven	38,1 %	Labour	43,8 %
1970	Conservatieven	46,6 %	Labour	43,0 %
1966	Labour	47,9 %	Conservatieven	41,9 %
1964	Labour	44,2 %	Conservatieven	43,3 %
1959	Conservatieven	49,4 %	Labour	43,8 %
1955	Conservatieven	49,8 %	Labour	46,4 %
1951	Conservatieven	48,0 %	Labour	48,8 %
1950	Labour	46,3 %	Conservatieven	43,1 %
1945	Labour	48,0 %	Conservatieven	34,7 %

Burkina - Parlement - 11/5/97

De partij van de president Blaise Compaoré, het Congres voor de democratie en de vooruitgang, won de wetgevende verkiezingen met 101 volksvertegenwoordigers tegen 10 voor de oppositie.

Mali - President - 11/5/97

Alpha Oumar Konoré, de aftredende president, werd verkozen voor een nieuw mandaat van vijf jaar.

Mongolië - President - 18/5/97

Van de 1,1 miljoen stemgerechtigden (op de 2,4 miljoen inwoners) namen 80 % deel aan de presidentsverkiezingen. De zittende president Punsalmaagiin Orchibat van de Democratische Unie die 29,8 % van de stemmen behaalde werd glansrijk verslagen door Natsagiin Bagabandi van de Revolutionaire Volkspartij (ex-communisten) die met 60,8 % als overwinnaar uit de bus kwam. Orchibat won in 1993 de presidentsverkiezingen en zijn Democratische Unie, een coalitie van verschillende partijen, won vorig jaar de parlementsverkiezingen. De Democratische Unie behaalde toen 50 zetels, de Volkspartij 24 en 2 zetels gingen naar onafhankelijken. De coalitie die de actieve steun geniet van de Verenigde Staten voerde een beleid van snelle liberalisering door een schoktherapie met alle gevolgen vandien voor de bevolking. De mensen kregen het sindsdien veel moeilijker om de eindjes aan elkaar te knopen, de helft van de bevolking is werkloos en volgens de Verenigde Naties is een derde van de bevolking ondervoed. Vandaar deze plotse ommekeer van het kiezerskorps.

Iran - President - 23/5/97

Tweeëndertig miljoen kiezers, op de vierenzestig miljoen Iraniërs namen aan de vijfde verkiezing deel die sinds "de revolutie" in 1979 in Iran gehouden werd.

Alle burgers vanaf 15 jaar mogen er, in om het even welk van de 30.000 kiesbureaus op vertoning van hun identiteitskaart stemmen.

Bij afwezigheid van politieke partijen is er in het land geen meerderheid of oppositie. Op de 238 kandidaturen die voor deze presidentsverkiezingen werden ingediend werden er door de Constitutionele Raad slechts vier weerhouden.

De twee belangrijkste waren: Ali Akbar Nateq Nouri, de conservatieve voorzitter van het parlement en Mohamad Khatami, voormalig minister van cultuur die destijds om zijn positieve inbreng door het conservatieve parlement werd afgezet.

Een centrumfiguur die later als raadgever werkte bij president Rafsanjani.

"De Standaard" van 23/5 beschreef Nouri nog als de "gedoodverfde" winnaar terwijl "Le Monde" van 24/5 het nog had over de zekerheid dat Nouri het zou halen op Khatami. Beiden sloegen naast de bal en hebben blijkbaar geen rekening gehouden dat er ook in Iran iets aan het bewegen is.

Ondanks het maar om een korte kiescampagne ging - twaalf dagen - is er een nooit gezien mobilisatie geweest van de jongeren, vrouwen, intellectuelen en progressieven zodat de uitslag er uiteindelijk als volgt uitziet.

Mahamad Khatami: 69 % van de stemmen. (20,07 miljoen stemmen).

Ali Akbar Nateq Nouri: 25 % van de stemmen. (7,24 miljoen stemmen).

De opkomst bedroeg 80 % van de kiezers.

Alhoewel Khatami als centrumfiguur en opvolger van Rafsanjani moest afrekenen met een conservatieve meerderheid in het parlement en de druk van de hoogste geestelijke, de rechtse Ayatolla Sayed Ali Khameiní (die de kandidatuur van Nateq Nouri steunde) wijst de uitslag van deze verkiezingen er op dat er progressieve krachten aan het werk zijn die aan invloed winnen.

Frankrijk - Parlement - 25/5 en 1/6/97

Uitslag eerste ronde - metropool en DOM-TOM

Ingeschreven kiezers	39.215.743
Uitgebreide stemmen	26.334.439
Onthoudingen in %	32,5
Blanco en ongeldige	4.94 %

Politieke families	Aantal stemmen	Procenten
Totaal rechts	9.160.402	36,16 %
R.P.R.	4.259.061	16,81 %
U.D.F. (lib.)	3.723.649	14,7 %
diverse rechts	1.177.647	4,64 %
Totaal links	10.665.410	42,10 %
P.S.	6.460.005	25,50 %
K.P.	2.509.781	9,91 %
Groenen	910.253	3,59 %
diverse linksen	775.371	3,10 %
Totaal extreem links (versch.)	552.216	2,18 %
Totaal extreem rechts	3.824.000	15,09 %
Front National	3.785.104	14,94 %
Totaal ecologisten (versch.)	677.977	2,68 %
Totaal verscheidene	454.434	1,87 %

Het eerste dat opvalt is het aantal onthoudingen en blanco stemmen dat 37 % van de ingeschreven kiezers uitmaakt. De "meerderheid" (RPR en UDF) die twee jaar geleden met Chirac nog de presidentsverkiezingen won, behaalde haar laagste cijfer sinds 1958.

Links gaat aanzienlijk vooruit. De P.S. wint 7 %, de communisten hebben een einde gesteld aan hun terugloop en winnen bijna 1 % en de Groenen die op een eenheidslist met de P.S. opkwamen gaan er eveneens op vooruit.

Onrustwekkend is de uitslag van het extreem rechtse Front National dat sinds 1993 opnieuw met 2,24 % vooruitgaat en bijna de 15 % behaalde die J.M. Le Pen bewam tijdens de presidentsverkiezingen.

Tweede ronde (volledige uitslag)

Nodige meerderheid 282 (87 in 1993)

- Totaal links - 319 zetels		
Socialisten	253	(63 in 93)
Communisten	38	(24 in 93)
Verschillend links	21	(-)
Groenen	7	(-)
- Totaal rechts - 256 zetels (479 zetels in 93)		
R.P.R.	134	(258 in 93)
U.D.F.	108	(206 in 93)
Verschillend rechts	14	(29 in 93)
Onafhankelijke	1	(2)
Front National	1	(-)

Met 28,87 % onthoudingen en 6,32 % blanco en vernietigde stemmen iets minder dan in de eerste ronde is nogmaals gebleken dat meer dan een derde van de kiezers zich afzijdig houdt van het politiek debat.

Indonesië - Parlement - 29/5/97

De regeringspartij, de Golkar, won met 74 % van de stemmen de parlementsverkiezingen en behaalde hiermede de beste resultaten sinds 1971. Onafhankelijke groepen, maar ook niet de door de regering erkende controle organisaties, wijzen op de vele onregelmatigheden die de uitslag van de verkiezingen hebben beïnvloed. De eenheidspartij voor ontwikkeling (RPP) een moslimpartij, bewam 22,7 % van de stemmen (17 % in '92). De democratische Indonesische partij (PDI) behaalde slechts 3 % (15 % in '92).

Slechts deze drie partijen mochten aan de verkiezingen deelnemen.

Zelfs Washington zegde, na het bekend maken van de uitslag, "dat de Indonesische burgers niet over de mogelijkheid beschikken om met democratische middelen van regering te kunnen veranderen". Het ondemocratisch karakter wordt nog duidelijker als men weet dat de president nog 75 leden mag aanduiden aan het uit 475 leden bestaande parlement.

Honderdvijfentwintig miljoen Indonesiërs konden aan de verkiezingen deelnemen.

De kiescampagne ging echter gepaard met veel gewelddaden waarbij ruim 200 mensen het leven verloren. Het enige nieuw geluid in de Indonesische politiek, mevr. Megawati Sukarnoputri (de dochter van de stichter van de republiek Sukarno) mocht echter aan de verkiezingen niet deelnemen. Voorheen was ze voorzitter van de P.D.I. waar ze over een grote invloed bezit, maar werd door een tussenkomst van Golkar uit haar post ontzet. Het was sindsdien verboden zelfs haar naam Megawati ... uit te spreken.

De huidige president Suharto die na een bloedige staatsgreep, tussen 1963 en 1968 verantwoordelijk is voor de moordpartij op meer dan 500.000 personen verdacht van lid te zijn van de communistische partij, heeft sindsdien een ware dictatuur uitgebouwd.

Dit was voor het westen echter geen hinder om hem met veel eerbied te bejegenen en hij werd zelf een aantal jaren terug in ons land door de koning ontvangen.

Het is algemeen bekend dat zijn familie en regeringsleden betrokken zijn in talrijke corruptieschandalen en dat deze een grote macht uitoefenen in 's lands economie.

Het nieuwe parlement zal slechts eenmaal samenkomen en dit om een uitspraak te doen over de verlenging van het mandaat van Suharto als president.

De enige mogelijke tegenkandidaat mevr. Sukarnoputri kan gezien ze uitgesloten werd als voorzitter van de P.D.I. hiervoor niet meer in aanmerking komen.

Indonesië is een staat met twintigduizend eilanden verspreid over 5000 km² en is het meest bevolkte moslimland in de wereld.

Canada - Parlement - 2/6/97

Premier Jean Crétien die zoals president Chirac, vroegde verkiezingen liet houden, is er eveneens bekaaid uitgekomen. Zijn liberale partij verloor 19 zetels maar behield toch met 105 op de 301 zetels de absolute meerderheid.

De rechtse Reform Partij, tegenstander van een onafhankelijk Quebec, werd met 60 zetels, een winst van 8, de tweede grootste partij. Dit betekent dat volgens de Britse tradities, die in Canada nog van kracht zijn, zij de "officiële oppositiepartij" wordt.

De New Democratic Party (NDP) die dicht bij de vakbonden staat, verdubbelde haar aantal zetels tot 21. De ooit machtige progressieve conservatieve partij, die na met 160 zetels in de regering te hebben gezeten, maar teruggevallen was op 2, behaalde nu 20 zetels. Het separatistische Bloc Quebecois, sleepte 40 zetels in de wacht, wat een verlies betekent van 10 zetels. Met 44 zetels, die alle uit Quebec komen blijft ze wel een meerderheid behouden in het parlement van de Franstalige provincie dat uit 75 leden bestaat. Het perspectief van een nieuw referendum over de afscheiding zal na deze uitslag wel naar later verwezen worden. De opkomst bedroeg 67 %.

Algerije - Parlement - 5/6/97

Er waren 380 afgevaardigden te verkiezen voor het nieuwe parlement dat, volgens de in nov. 96 in een referendum goedgekeurde grondwet, op 5 juni moet verkozen worden. De Nationale Vergadering (380 leden) wordt samengesteld volgens een systeem van proportionele vertegenwoordiging en heeft een mandaat van 5 jaar.

De Raad van de Naties (senaat) bestaat uit 144 leden die niet rechtstreeks verkozen worden. Twee derden wordt aangeduid door verkozen lokale besturen en het overblijvende derde door de president benoemd. Allen hebben een mandaat van 6 jaar. De verkiezingen van de lokale besturen zijn in principe voorzien voor eind van dit jaar.

39 partijen namen aan de voorbije verkiezingen deel met 7.486 kandidaten.

Democratisch Nationaal Verbond (RDN):	155 zetels
Beweging voor Democratische Maatschappij (MPS):	69 zetels
Nationaal Bevrijdings Front (FNL):	64 zetels
Ennahda:	34 zetels
Front voor Socialistische Krachten (FFS):	19 zetels
Front voor Cultuur en Democratie (RDC):	19 zetels
Arbeiderspartij:	4 zetels
Andere:	16 zetels.

Gezien het door de nieuwe grondwet verboden is religieuze of streekgebonden namen als partij te gebruiken kwamen de islamitische partijen op onder de naam van Beweging voor een Democratische Maatschappij en Ennahda. Waarnemers betwisten de eerlijkheid van deze verkiezingen. Zo is het vreemd dat het Democratisch Nationaal Verbond (RDN), de partij van president Zeroual, die pas drie maand bestaat, zo sterk uit de bus komt. Zo moeten ook vragen gesteld worden rond het feit dat de MPS, waarvan de voorzitter Cheikh Nahnah, die anderhalf jaar geleden bij de presidentsverkiezingen nog 2,9 miljoen stemmen behaalde, nu op de helft teruggevallen is. Het zelfde betreft het Front voor Cultuur en Democratie (RDC) waarvan de leiders in nov. 95 nog één miljoen stemmen kreeg waarvan er nu nog slechts 400.000 zouden overschieten.

Ook wat de opkomst betreft blijkt er gesjoemeld te zijn. Officieel wordt gesproken van 65,5 %, wat reeds aanzienlijk lager is dan bij het referendum, maar experts spreken van hoogstens 50 %. In de hoofdstad Algiers zouden er, volgens de regering 43,2 % kiezers opgekomen zijn, maar volgens waarnemers zou het hier slechts om 30 % gaan. Het ziet er dus naar dat deze ondemocratische verkiezingen niet zullen bijdragen om een oplossing te vinden in de Algerijnse warboel waarin, sinds het verbod van het Islamitisch Front (FIS) na de eerste ronde van de eerste pluralistische parlementsverkiezingen reeds 60.000 mensen bij geweldsdaaden het leven verloren.

Ierland - Parlement - 5/6/97

De centrum linkse regeringscoalitie bestaande uit Labour, Fine Gael en Democratisch Links heeft de duimen moeten leggen tegenover het centrum rechtse blok van de Fianna Fail en de Progressieve Democraten. De uitslag ziet er uit als volgt:

Fianna Fail:	39,9 %	(77 zetels + 9)
Fine Gael:	27,9 %	(54 zetels - 7)
Labour:	10,4 %	(17 zetels - 15)
Progressieve Democraten:	4,7 %	(4 zetels - 4)
Democratisch Links:	2,5 %	(4 zetels - 4)
Groenen:	2,8 %	(2 zetels + 1)
Sinn Fein:	2,5 %	(1 zetel)
Andere:	9,3 %	(7 zetels = 3)

Er waren 166 zetels te verdelen. Sinn Fein, de politieke arm voor het Noord-Ierse Ira, komt voor de eerste maal ook in Ierland in het parlement.

OP MAAT GESNEDEN

Verkiezingen zijn meer en meer een kwestie van grof geld geworden.

In Duitsland, Frankrijk, Italië en België ontvangen, althans de grootste partijen, subsidies voor hun verkiezingscampagnes maar worden de uitgaven in principe beperkt.

De Amerikaanse belastingbetaler financiert slechts de presidentsverkiezingen (235 miljoen dollar in 1996).

Gemiddeld kost de verkiezing van een volksvertegenwoordiger in Europa 1,8 miljoen frank. In de Verenigde Staten kost een zetel bijna tienmaal meer en nog eens tien maal meer voor een senaatszetel.

Globaal hebben de Amerikaanse verkiezingen in 1996 (president, parlement en gemeenten) 4 miljard dollar gekost. Alleen de presidentsverkiezingen slopten 800 miljoen dollar op wat het dubbel betekent van in 1992. (wat ook reeds het dubbel was van in 1988) In 1996 beschikten 28 van de 100 senatoren over een fortuin van 1 miljard dollar.

In Massachusetts en Oregon gingen de verkiezingen door tussen twee dollar miljonairs, de ene democraat de andere republikein.

Dit alles heeft Christopher Dodd, de voorzitter van de democratische partij, niet verhinderd te verklaren "Het maakt geen verschil uit, of ge Bill Gates, de rijkste man van Amerika zijt of iemand die zonder werk zit. Uw stem heeft dezelfde betekenis".

Verkiezingen: Informatie en commentaar: André De Smet

TOP...PUNT

De OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) bestaat uit vertegenwoordigers van de 29 rijkste landen. Het is een soort studiegroep van technocraten die van nabij de economische toestand van alle landen volgt en de les speelt aan diegene die niet voldoen aan de heilige wetten van de vrije markt economie. De OESO heeft dus voor de zoveelste maal België op het matje geroepen om het bestaande, maar toch reeds sterk afgezwakte sociaal model, op de helling te zetten. Het is een pleidooi voor de afschaffing van de indexerings van de lonen en de afschaffing van het minimumloon, de vermindering van de werkloosheidsvergoeding, de verplichte tewerkstelling voor de oudere werklozen, het doorvoeren van meer flexibiliteit op de arbeidsmarkt en noem maar op. Terwijl de multinationale ondernemingen steeds meer winst boeken is het dus voor de OESO duidelijk dat het de werkende bevolking is en diegenen die van sociale vergoedingen leven die de kosten van de concurrentiestrijd moeten betalen.

Om de kloof tussen rijk en arm nog te verbreden.

(ads)

■ **ZUID-KOREA:** Dit land rekent er op in de loop van de drie volgende jaren per jaar 4,5 miljoen auto's te produceren. Hiermee zou Zuid-Korea 7,3 % van de wereldmarkt inpalmen en de vierde autoproducent van de wereld worden na de V.S., Japan en Duitsland. De vereniging van de Koreaanse autobedrijven (KAMA) voorziet een gemiddelde groei van 6,4 % per jaar. Het land zou tegen het jaar 2000 2 miljoen wagens in het buitenland assembleren en zo in directe concurrentie komen met Canada voor het vijfde exportland in de wereld.

■ **HET EINDE VAN FOKKER:** Het Nederlandse bedrijf Fokker, dat in 1912 werd opgericht was de oudste vliegtuigbouwer van de wereld. In de loop van de laatste jaren was DASA, filiaal van het Duitse Daimler-Benz met 39 % - de belangrijkste aandeelhouder gevolgd door de Nederlandse staat met 11 %. In januari 1996 besloot Dasa zijn tussenkompst op te zeggen.

Alle pogingen die daarna genomen werden om het bedrijf nieuw leven in te blazen zijn faliekant uitgelopen. In maart 1997 heeft de firma Stork, een Nederlandse machinebouwer, die in samenwerking met de Nederlandse regering en de Belgische industrieel André Deley, een optie had genomen op de meest leefbare delen van Fokker bekend gemaakt zich niet langer gebonden te voelen door zijn vroeger aangegane verbintenissen. Fokker is dus definitief veroordeeld en meteen zijn ± 8000 jobs verdwenen.

■ **VLAAMSE BEVOLKINGSSTATISTIEK:** Het Vlaams gewest telde op 1 januari vorig jaar 5.880.357 inwoners onder wie 5.596.928 Belgen (Vlaamgen) of 95,2 % en slechts 283.928 vreemdelingen (4,8 %), asielzoekers inbegrepen.

De groep niet-Belgen bestaat uit 153.091 E.U.-burgers (2,6 % van de Vlaamse bevolking) onder wie 24.502 Italianen (0,4 % van de Vlaamse bevolking) en 130.338 niet E.U.-burgers (2,2 %).

In deze groep zitten 40.956 Turken (0,7 %) en 45.828 Marokkanen (0,8 %). De Turken wonen hoofdzakelijk in Limburg (16.476) en in Oost-Vlaanderen (13.316).

De Marokkanen wonen vooral in de provincie Antwerpen (28.967) en waarvan 23.140 van hen in de stad Antwerpen.

Deze gegevens tonen dus duidelijk de racistische inhoud aan van de propaganda van het Vlaams Blok wanneer die zegt dat de verwijdering van de niet Europese immigranten een oplossing zou betekenen van de werkloosheid.

■ DE MEEST VERSPREIDE MOEDERTALEN:

1. Chinees	921 milj.
2. Engels	457 milj.
3. Hindi	391 milj.
4. Spaans	369 milj.
5. Russisch	289 milj.
6. Arabisch	213 milj.
7. Bengali	194 milj.
8. Portugees	181 milj.
9. Maleis-Indonesisch	152 milj.
10. Japans	126 milj.
11. Frans	123 milj.
12. Duits	119 milj.
13. Ourdou (India en Pakistan)	101 milj.

Bron: Universiteit van Washington - Sydney Colbert (1993).

■ **BRUTOWERELD-PRODUCT:** Uit het Human Development Report van het U.N.D.P., het ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties, blijkt dat het brutowereld product in 1993 niet minder dan 23.000 miljard dollarr bedroeg. Hiervan werd 18.000 miljard voortgebracht door de industrielanden. De bijdrage van de ontwikkelingslanden bedroeg slechts 5.000 dollar daar waar deze tachtig procent van de wereldbevolking vertegenwoordigt. De inkomstenkloof tussen rijk en arm vernauwde voor een twaalfstal dynamische ontwikkelingslanden maar vergrootte voor de meer dan honderd andere landen.

■ **STAATSSTEUN AAN DE INDUSTRIE:** Met het verzet van de Europese Commissie om staatssteun te verlenen aan de Forges de Clabecq is het duide-

lijk geworden dat de commissie de openbare bedrijven in de grond wil boren.

Volgens een rapport van de Europese commissie zag de staatssteun aan de industrie in 1992-1994 in de landen van Europa er als volgt uit:

Duitsland 17,4 miljard ecu (oude landen 4,1, nieuwe landen 13,2), Italië 11,5 miljard ecu, Frankrijk 6 miljard ecu, Spanje 1,5 miljard ecu, Groot-Brittannië 1,4 miljard ecu, België 1,3 miljard ecu, Griekenland 1 miljard ecu, Nederland 0,8 miljard ecu, Denemarken 0,5 miljard ecu en Portugal 0,5 miljard ecu. Het ziet er dus naar uit dat die grote landen die het hoge woord voeren nog het meest uit de Europese pot halen.

■ **DE WERELDEXPORT:** In procenten ziet de wereldexport van de 10 belangrijkste landen er als volgt uit:

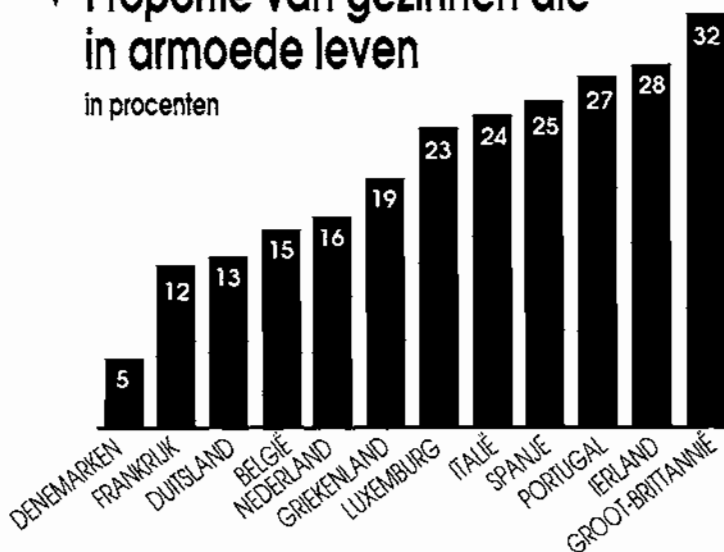
Verenigde Staten: 11,6 %, Duitsland: 10,1 %, Japan: 8,8 %, Frankrijk: 5,7 %, Groot-Brittannië: 4,8 %, Italië: 4,7 %, Nederland: 3,9 %, Canada: 3,9 %, Hong Kong: 3,5 %, België-Luxemburg: 3,3 %.

■ **DE WERELDIMPORT:** In procenten van de 10 belangrijkste landen in 1995:

Verenigde Staten: 15 %, Duitsland: 8,6 %, Japan: 6,5 %, Frankrijk: 5,3 %, Groot-Brittannië: 5,2 %, Italië: 3,4 %, Hong Kong: 3,8 %, Nederland: 3,4 % en België-Luxemburg: 3 %. De Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Hong Kong voeren dus meer in dan dat ze uitvoeren.

▼ Proportie van gezinnen die in armoede leven

in procenten

bron Eurostat

In memoriam Paulo Freire, pedagoog der onderdrukten

Ook al heb je ze nooit ontmoet in levende lijve, het heengaan van sommige mensen ervaar je als een persoonlijk verlies. Dit gevoel overkwam me toen een vriend me het overlijden meldde van Paulo Freire. Een bekende naam, ook bij ons. In 1972, precies een kwarteeuw geleden, verscheen in het Nederlands zijn 'Pedagogie van de onderdrukten'. Al wie met opvoeding te maken had en progressief dacht, kon niet aan dit werk voorbij.

Velen zagen nu beter het verband tussen 'analfabetisme' en achteruitstelling of onderdrukking. Alleen ging niet iedereen akkoord over wie tot de achtergestelden behoorden. Paulo Freire werkte in Latijns-Amerika, in de derde wereld, maar waren zijn methodes ook bruikbaar hier bij ons? Het begrip "vierde wereld" was nog niet ingeburgerd. En het verre Chili, waar zijn alfabetiseringsproject al enkele jaren liep, was dat wel een derde-wereld-land? Na de christen-democratische regering onder president Frei was zijn opvolger Salvador Allende toch democratisch verkozen? De bloedige staatsgreep van generaal Pinochet in 1973 zou ons spoedig de werkelijke krachtsverhoudingen in dit land leren kennen. Voor Paulo Freire was het de tweede maal dat zijn baanbrekend werk, samen met vele andere democratische verworvenheden, werd afgedaan als staatsgevaarlijk, want 'subversief' en zelfs 'communistisch': ditmaal in Chili, vorige keer in zijn geboorteland Brazilië.

Het groeiproces

Paulo Freire werd geboren in Recife, hoofdstad van de staat Pernambuco, op 19 september 1921. Van zijn ouders leerde hij de dialoog en het eerbiedigen van andermans keuze. Zijn vader, officier bij de militaire politie, was spiritist, zonder tot één of andere religieuze kring te behoren. Over hem getuigt hij, "dat hij geen handen had om kinderen te slaan, maar om ze te leren hoe je de dingen doet in het leven" en dat hij "steeds eerbied betoonde voor het geloof van zijn echtgenote" die katholiek was. De jonge Paulo opteerde voor het geloof van zijn moeder, zonder dat zijn vader hiertegen bezwaar maakte.

Als gevolg van de economische crisis van 1929 verhuist de familie in 1931 naar Jaboatão, kleine landelijke gemeenschap, om er beter het hoofd te kunnen bieden aan de moeilijke levensomstandigheden. Het voortijdig en onverwacht overlijden van vader Freire brengt armoede en honger in het gezin.

Al vroeg beseft Paulo dat veel dingen verkeerd lopen in de wereld en als elfjarige legt hij de gelofte af zijn leven te wijden aan de strijd tegen de honger, aan de strijd voor hen die honger lijden. Op 15-jarige leeftijd slaagt hij met moeite in de toelatingsproef tot het middelbaar onderwijs want hij worstelt nog met de spelling. Maar op zijn twintigste, aan de faculteit rechtsgeleerdheid, heeft hij al verscheidene taalkundige en grammaticale studies gelezen van Braziliaanse en Portugese auteurs. Hij vervreemdt, zoniet van het geloof, dan toch van de kerk, waarvan de bedienaars geen voeling blijken te hebben met de verzuchtingen van het volk. De lectuur van Maritain, Bernanos, Mounier en vooral de Braziliaan Tristão de Atayde brengen hem terug naar de schaapsstal. Maar hij leest ook andere filosofen, onder wie Hegel, Marx, Husserl, Sartre, Buber, Fromm en legt zo de basis voor de verdere ontwikkeling van zijn denken. Hij is 23 als hij huwt met Elza Maria Costa Oliveira. Ze kregen vijf kinderen, "met wie we het veld van onze dialoog uitbreidden" zoals hij het later formuleert. Zijn echtgenote is onderwijzeres en nadien schooldirectrice; mede onder haar invloed maar in de lijn van zijn reeds eerder gewekte belangstelling zal Paulo Freire zich nu gaan toespitsen op de opvoedkundige wetenschappen. Nog tijdens zijn studies werkt hij in een sociale dienst. Hij behaalt wel zijn rechtsdiploma maar laat het beroep van advocaat voor wat het is, door het beseft dat het recht dat hij studeerde, het recht was van de bezitters tegen de bezitlozen. Vanaf 1946 reeds houdt hij zich bezig met de problematiek rond vormingen van alfabetisering van volwassenen in het noordoosten van zijn land. Hij promoveert aan de universiteit van Recife in 1959 en wordt er hoogleeraar in de geschiedenis en de filosofie van de opvoeding. Geheel in overeenstemming met zijn overtuiging staat hij tegelijkertijd onafgebroken in de praktijk, eerst in de door hem opgerichte 'Volksculturele Beweging van Recife', nadien in het departement cultuurspreiding van de universiteit, waarvan hij de eerste directeur wordt. Inmiddels heeft hij al heel wat systematisch on-

derzoek verricht dat zal leiden tot het uitbouwen van zijn methode.

Het grote experiment

In het begin van de zestiger jaren telt Brazilië een zeer groot aantal ongeletterden: op de 34,5 miljoen inwoners ouder dan 18 jaar, zijn er geen twee op vijf die kunnen lezen en schrijven. In 1962 wordt Paulo Freire algemeen coördinator van het nationaal plan voor alfabetisering van volwassenen, wat meteen de start vormt voor de toepassing van zijn methode. Het resultaat maakt indruk op de publieke opinie. Gedragen door de talrijke militanten - meestal studenten - van de Beweging voor Volksopvoeding in de 'Nordeste', de armste streek van Brazilië, slaagt zijn project er in om binnen een tijdsspanne van 45 dagen, 300 arbeiders te alfabetiseren. De regering beschouwde het experiment als geslaagd en besloot om de methode over het ganse land toe te passen. In vele hoofdsteden van de Braziliaanse staten worden cursussen georganiseerd voor de vorming van ruim 6000 personen. Het was de eerste stap van een actieplan om aldus coördinatoren te vormen voor zo'n 20.000 'cultuurkringen' in de strijd tegen het analfabetisme. Het plan voor 'alfabetisering in 45 dagen', bejubeld door velen, werd in bepaalde rechtse kringen als gevaarlijk en subversief beschouwd. Eind maart 1964 maakt een militaire coup een einde aan het bewind van president João Goulart en meteen aan het gehele project. Paulo Freire, samen met vele medegeëngangeren, wordt opgesloten. Als 'verrader van Christus en van het Braziliaanse volk' ondergaat hij zware verhoren. Een van de ondervragers, zo vertelt hij, insinueert dat zijn methode gelijk te stellen is met die van Stalin, Hitler, Mussolini en Perón, en dat zij de 'bolsjevizing' van het land beoogt!

Na meer dan twee maanden gevangenis weet hij te ontsnappen, wordt verbannen en vlucht naar Chili. Zijn werk is er bekend en de verantwoordelijke voor de volwassenenvorming onder de christen-democratische president Frei heeft de methode-Freire geïntroduceerd in

de alfabetiseringsprogramma's van de Chileense regering. De pedagoog zelf wordt er dus met open armen ontvangen. Hij geeft er universitaire cursussen en verleent zijn medewerking aan de sociaal-politieke planning en de volwassenenvorming. Bij de presidentsverkiezingen in 1970 is het de linkse kandidaat Salvador Allende die het pleit wint; tijdens zijn bewind kan het werk van Paulo Freire intensief worden voortgezet. Aan dit alles komt abrupt een einde in 1973, als de militairen, klaargestoomd in de Noord-Amerikaanse opleidingskampen, de macht grijpen en een terreurbewind vestigen. President Allende wordt neergeschoten tijdens de gevechten; talloze intellectuelen, kunstenaars, syndicale en politieke militanten vluchten het land uit maar vele anderen worden opgesloten in concentratiekampen, gefolterd en vermoord. De 'strijd tegen subversieven en communisten' heeft weer als alibi gediend voor het veilig stellen van de belangen van diegenen die de natuurlijke rijkdommen van het land schamteloos exploiteerden. De onderdrukten werden eens te meer met bruto geweld op hun plaats gezet.

Paulo Freire heeft intussen wel internationale bekendheid verworven. Hij wordt uitgenodigd naar het CIDOC, het befaamde documentatiecentrum van Ivan Illich te Cuernavaca in Mexico; de Harvard University nodigt hem uit voor het geven van gastcolleges. Vanaf 1970 is hij ook verbonden aan de Wereldraad van Kerken te Genève en zal er de later de leiding waarnemen van het departement opvoeding. Bij het aanvaarden van deze opdracht wil hij geen twijfel laten bestaan over zijn uitgangs-

positie; hij schrijft: "U dient te weten dat ik gekozen heb. Mijn zaak is de zaak van de armen dezer aarde. U dient te weten dat ik gekozen heb voor de revolutie".

In 1975 verleent de K.U.L. hem een doctoraat honoris causa; prof. dr. Cyriel De Keyser, die in niet geringe mate bijdroeg tot de bekendmaking van het werk en het denken van Paulo Freire in onze gewesten, spreekt de laudatio, de lofrede uit. Hierin zegt hij onder meer: "In Paulo Freire brengen wij hulde aan een filosofisch en pedagogisch denker, maar tezelfdertijd aan een geëngageerd agogisch werker... Wij eren hem voor een nieuw concept van samenwerken tot (menselijke) ontwikkeling, in de meest volledige betekenis van deze termen, en voor een fundamenteel revolutionair perspectief in agogische relaties en agogisch werk, beide tot uitdrukking gebracht in zijn geschriften en in zijn handelen".

Het woord als bevrijding

De cultuur van het zwijgen

Tijdens zijn voorbereidend onderzoek kwam Paulo Freire tot een verrassende bevinding: de totaal verarmde, sinds generaties onderdrukte massa's in zijn land waren tot zwijgen gebracht. Sommigen zagen geen verschil tussen zichzelf en dieren. Tegen het argument dat zij tenminste konden spreken, voerden zij aan dat dieren ook een taal hadden die mensen nu eenmaal niet konden verstaan. En dieren konden tenminste nog doen wat ze wilden.

De traditionele onderwijspraktijk staat hier machteloos: waarom zouden deze mensen leren lezen en schrijven? Waarvoor kan dat goed zijn? Zij zijn minder dan niets en hebben geen enkele greep op de eigen levensomstandigheden, laat staan op de wereld.

Freire komt tot de conclusie dat deze 'cultuur van het zwijgen' een gevolg is van de onderdrukking. Ernst Lange, in zijn inleidend woord op 'De pedagogie van de onderdrukten' formuleert het zo: "Het is niet de apathie van de massa die tot de macht van de elite voert, maar het is de macht van de elite, die de massa apathisch maakt". Alleen een bewustmakingsproces kan de onderdrukten bevrijden van hun fatalistisch zwijgen.

Paulo Freire noemt de traditionele opvoeding 'depositair onderwijs', of nog het 'bank-concept' van de opvoeding; zij versterkt slechts de gevestigde orde. In plaats van het communiceren met de leerlingen geeft de leraar deposito's die de leerlingen geduldig in ontvangst moeten nemen. Ze worden niet in staat geacht meer te doen dan ze te ordenen en op te stapelen. Dit 'bank-concept' is de weerspiegeling van de onderdrukkende maatschappij: de leraar weet alles en de leerlingen weten niets; de leraar denkt, en over de leerlingen wordt gedacht; de leraar spreekt en de leerlingen luisteren braaf. In dit proces is de leraar het subject, terwijl de leerlingen slechts objecten zijn.

Het succes van deze methode is afhankelijk van de bereidwilligheid om te slikken. Wie zich niet bereidwillig laat volstoppen zal dus 'onontwikkeld' blijven..

Paulo Freire gaat dus op zoek naar een methode die bewustmakend is en komt aldus tot het grondprincipe van zijn pedagogische theorie: "Opvoeding kan nimmer neutraal zijn. Of ze is een instrument tot bevrijding van de mens, of ze is een instrument tot zijn knechting, zijn africhting voor de onderdrukking". Hij voegt eraan toe dat zulks niet afhangt van de inhoud van het verstrekte onderwijs, noch van de goede wil van de opvoeder; beslissend hierin is de pedagogische werkwijze.

Conscientização (conscientisering, bewustmaking)

Paulo Freire wijst er op dat hij de term heeft overgenomen van een groep leraren, omdat hij onmiddellijk de diepe betekenis ervan inzag. Het werd het centrale concept van zijn denken: "op-

Paulo Freire bij 't bevrijdingsfront van El Salvador

voeding, als praktijk van de vrijheid, is een kennisact, een kritische benadering van de realiteit".

Om het bewustmakingsproces op gang te brengen moet er dialoog zijn. De noodzakelijke voorwaarde tot dialoog is het woord: niet om het even welk woord, geen verbalisme, geen gezwets, maar een echt woord, drager van betekenis voor wie spreekt.

Om de redenering van Freire te begrijpen, dient men uit te gaan van het mensbeeld dat hij voorhoudt.

Door zijn actie werkt de mens in op de wereld, verandert hij de wereld. Door zijn vermogen tot reflectie (waardoor hij zich onderscheidt van de dieren) neemt hij afstand van zichzelf, van zijn daden, van de wereld.; de reflectie leidt opnieuw tot actie.

Deze twee componenten en hun onderlinge wisselwerking vormen samen de praxis, d.w.z. de wijze waarop de mens zich in de wereld manifesteert. 'Mens worden' gebeurt in praxis.

Er kan dus geen scheiding gemaakt worden tussen de actie en de reflectie. De dialoog kan slechts gebeuren door het spreken van het 'eigen woord' waarmee het individu *zijn* werkelijkheid tot uiting brengt; het is de enige mogelijkheid om vat te krijgen op deze werkelijkheid en ze te veranderen.

Tegenover de depositaire opvoeding die systeembevestigend is, stelt Freire de *problematiserende* opvoeding met de *consciëntisering* als doel. Leren is *niet* het 'vreten' van onechte woorden, is *niet* programmeren; leren is *problematiseren* door het opwerpen van vragen. De 'leerstof' is de levenssituatie van de leerling. De leraar wordt hierbij op zijn beurt de leerling van zijn leerlingen.

Alfabetiseren gaat dus veel verder dan leren lezen en schrijven: het betekent dat men het 'eigen woord' ontdekt en daarover gaat reflecteren. Alfabetiseren is 'humaniseren', de mens weer in staat stellen tot praxis, het voortdurende proces waarin actie en reflectie elkaar afwisselen.. Daar begint de bewustmaking.

De methode

De dialoog zelf vereist deemoed van de deelnemers. "Het benoemen van de wereld", schrijft Freire, "kan geen daad van aanmatiging zijn. ... Hoe kan ik een dialoog voeren, wanneer ik anderen voortdurend als onwetenden bestem-

pel en mijn eigen onwetendheid niet door heb?"

De opvoeder, leraar, coördinator - hij is dit alles tegelijk - gaat dus samen met zijn leerlingen op zoek naar het zinvolle woord. Meestal gebeurt dit door het aanbieden van tekeningen, prenten, voorstellingen van bepaalde situaties die het gesprek op gang kunnen brengen. Een voorbeeld kan dit verduidelijken.

Een paar arbeiders staan voor de gesloten poort van een fabriek. Een dronken man laveert de straat over terwijl drie net geklede heren staan te praten op het trottoir.

De commentaar van een deelnemer: "Die dronken man is op weg naar huis; hij heeft zojuist vernomen dat er ontslagen zullen vallen en hij vreest voor zijn job. Het huis is nog niet helemaal afbetaald en hij heeft twee kinderen die studeren."

Voor een goed begrip werd het voorbeeld aangepast aan hedendaagse toestanden bij ons.

Uit het gesprek isoleert de lesgever bepaalde woorden, die naast hun betekeniswaarde, ook de mogelijkheid bevatten om met hun samenstellende klankgroepen nieuwe woorden te vormen. Voorbeeld: *mannen - werkloos - afbetalen - armoede - studeren*. Eerst worden de woorden in hun geheel opgeschreven, daarna ontleed: *man-nen; werk-loos; af-be-talen; ar-moe-de; stu-de-ren*. Deze woorden en elementen leert men lezen en schrijven. Met de elementen kan men dan nieuwe woorden leren vormen, zoals *werk-man; af-stu-de-ren; moe; be-moe-de-ren*...

Wie leerde lezen en schrijven met het 'leesplankje' (aap, noot, zus, ...) ziet wel bepaalde overeenkomsten; maar dit is slechts de technische kunstgreep. Essentieel is de voorafgaande dialoog over de doorleefde werkelijkheid, waarin de woorden voorkomen. "*Leren lezen aan de hand van teksten die op geen enkele wijze met de eigen concrete ervaring vandoen hebben, ontkracht het woord in zijn symbolische en verwijzende functie en koppelt de reflectie los van actieve omgang met de werkelijkheid, waarover zij juist dient te reflecteren*". Ook dit aspect is niet onbekend, bij de Franse pedagoog Célestin Freinet bijvoorbeeld, waar dezelfde bekommernis bestaat om te vertrekken vanuit de verhalen van de kinderen. Professor De Keyser wijst trouwens op deze verwantschap.

De revolutie

Met revolutie bedoelt Paulo Freire het wegnemen in de maatschappij van de structuren en mechanismen die de onderdrukking veroorzaken. In zekere zin is het een continu proces van voortdurend ingrijpen in de evoluerende maatschappelijke realiteit.

Vanzelfsprekend weet hij dat het gaat om politieke en economische machten die de onderdrukking van de meerderheid voor gevolg hebben. Maar voor hem betekent 'revolutie' meer dan het omverwerpen en vervangen van het oude. Al te vaak - en de geschiedenis bewijst het - leveren de onderdrukten van gisteren de onderdrukkers van vandaag. De consciëntisering, het bewustmakingsproces, krijgt hier een primordiale rol toebedeeld. De onderdrukten moeten niet alleen bewust gemaakt worden van hun eigen waarde, van hun creatieve mogelijkheden.

Ze moeten ook bevrijd worden van hun mensbeeld, dat ze ontlenuen aan de onderdrukkers, met wie zij een ambivalente verhouding hebben. Mens worden betekent voor hen: worden als de 'heren'. Paulo Freire noteert bijvoorbeeld hoe iemand die opzichter wordt, die de leiding krijgt over anderen, vaak hardvochtiger optreedt dan de baas. Normaal, zegt Freire, vermits hij de hem toegekende macht aanwendt zoals zijn broodheren. Deze laatsten, van hun kant, ontlenuen hun mensbeeld aan de eigen situatie, waaraan ze niets willen veranderen zien.

Bewustmakende vorming behelst ook het blootleggen van deze mechanismen, zoniet betekent een revolutie niets meer dan een machtswissel, het vervangen van een heerschappij door een andere. Consciëntisering is dus een noodzakelijke voorwaarde voor een échte revolutie; maar ze moet ook verdergezet worden nadien, want vaak komt 'propaganda' in de plaats van de vroegere depositaire vorming. In hun ijver om een nieuwe maatschappij vorm te geven, leggen de revolutionaire leiders hun zienswijze op en vergeten ze de *dialoog met het volk*, waarvan ze voorheen de vurigste voorstanders waren.

Voor Paulo Freire behoort de dialoog trouwens tot de essentie van het mens-zijn: mensen leven niet 'alleen' ze zijn 'met elkaar' in de wereld. In die zin verminkt de onderdrukker zijn eigen mens-zijn, want hij is niet 'met de anderen'. Revolutie impliceert dus, naast de erkenning van de menselijke waardigheid der onderdrukten, tezeldertijd de

humanisering van de onderdrukkers.

Wat betekent Paulo Freire voor ons vandaag ?

Hij behoort tot diegenen die hun gedachte voortdurend nuanceren; iedere zin die hij neerschrijft biedt stof tot nadenken. Elke poging tot synthese - die uiteraard al eigen accenten legt - houdt dus het gevaar in van vertekening. In woord en geschrift vertrekt hij natuurlijk in de eerste plaats vanuit zijn rijke ervaring met de meest achtergestelde bevolkingsgroepen in twee Latijns-Amerikaanse landen.

Hoewel er weliswaar geen vergelijking bestaat, leven wij in een crisistijd die niettemin ernstig is op velerlei gebied; opvoeding en onderwijs horen daar zeker bij.

Bijna profetisch klinkt de zin van de reeds hoger geciteerde Ernst Lange, in zijn 'Woord vooraf' in de 'Pedagogie van de onderdrukten' (1972): "Wanneer de Noordatlantische beschaving de hele wereld heeft ontkracht, zullen de sporen van de verarming ook op

haar eigen binnenplaatsen te vinden zijn... Er is ook een 'Derde Wereld' in de 'Eerste Wereld' (zegt Freire) en wat dat betreft is de geëngageerde Latijns-Amerikaan een wereldburger. Hem interesseren de slachtoffers, ook wanneer ze ver weg wonen".

Laten wij die woorden indachtig zijn bij onze alfabetiseringsprojecten.

Voor wat onderwijs en opvoeding in het algemeen betreft: wij vestigden reeds de aandacht op gelijklopende opvattingen bij een pedagoog als Célestin Freinet. Ook hij en zijn geestelijke erfgenamen beoefenen de dialoog met de schoolkinderen om ze te vormen vanuit hun eigen leefwereld en persoonlijke ervaring. Misschien moet het pedagogisch beleid zich meer bezinnen over de vraag "Waartoe leiden wij mensen op?" en minder bekommerd zijn om het formuleren van 'eindtermen'. "Slechts de dialoog, die vraagt om kritisch denken, kan ook kritisch denken voortbrengen", leert ons Paulo Freire.

Utopie, dit alles? Ongetwijfeld. De utopie als de alsmat terugwijkende horizon waarheen de tocht nooit eindigt.

Maar de inspanning van de reis maakt de kans op een humane samenleving waarin vrede heerst wel groter.

(Bronnen: Paulo Freire, Pedagogie van de onderdrukten, uitg. In den Toren, Baarn, 7de druk, 1976; Consciëntizatie, De boodschap van Paulo Freire, Teksten geselecteerd door INODEP, oorspronkelijke titel: Conscientisation, éditions d'Alsace, Colmar, 1971; Prof. Dr. C.C. De Keyser, Mensenrechten en Volwassenenvorming, uitg. Wereldvakverbond van Onderwijzend Personeel, Brussel, 1977; Q.L.Th.v.d.Meer; H.A. Bergman, e.a., Onderwijskundigen van de twintigste eeuw, uitg. Wolters-Noordhoff/Intermediair, 1976; Laudatio voor Prof. Dr. P. Freire, door Prof. Dr. C.C. De Keyser, in brochure Patroonsfeest K.U. Leuven, 3 feb. 1975; S.R. in De Standaard, 5 feb. 1975; Paulo Freire voedt op tot revolutie; Jean-Jacques Sévilla in Le Monde, 4 / 5 mai 1997; Paulo Freire, Un grand pédagogue brésilien pionnier de la lutte contre l'analphabétisme)

Bob Paulus

DE 200 MULTINATIONALS DIE DE WERELD BEHEERSEN (cijfers 1995) :

Landen	Aantal firma's	Zakencijfer in miljarden dollars	Winsten in miljarden dollars	Doel in procenten	
				van het globaal zakencijfer	van de globale winst
Japan	62	3.196	46	40,7	18,3
V.S.	53	1.998	98	25,4	39,2
Duitsland	23	786	24,5	10	9,8
Frankrijk	19	572	16	7,3	6,3
Groot-Brittannië	11	275	20	3,5	8
Zwitserland	8	244	9,7	3,1	3,9
Zuid-Korea	6	183	3,5	2,3	1,4
Italië	5	171	6	2,2	2,5
Groot-Britt./Nederland	2	159	9	2	3,7
Nederland	4	118	5	1,5	2
Venezuela	1	26	3	0,3	1,2
Zweden	1	24	1,3	0,3	0,5
België/Nederland	1	22	0,8	0,3	0,3
Mexico	1	22	1,5	0,3	0,6
China	1	19	0,8	0,2	0,3
Brazilië	1	18	4,3	0,2	1,7
Canada	1	17	0,5	0,2	0,2
Totaal	200	7.850	251	100 %*	100 %*
Mondiaal B.B.P.		25.223		31,2 %	

(*) Het totaal is niet 100 exact door het feit dat procenten werden afgerond.

uit "Le Monde Diplomatique"

E.U. ontdekt 50 miljard fraude

Commissaris Anita Gradin, bevoegd voor de fraudebestrijding in de Europese Unie, heeft bekend gemaakt dat er in 1996 1,3 miljard ecu (50 miljard frank) fraude werd gepleegd. Het jaar voordien, in 1995 was dit 1,1 miljard ecu. De totale begroting van de E.U. bedroeg in 1996 z'n 82 miljard ecu (3.280 miljard frank). De fraude slaat op onterecht uigekeerde betalingen, vooral in de landbouw en de regionale steunverlening en is eveneens het resultaat van smokkel, o.m. sigaretten omdat hierop ook vele nationale taksen worden geheven.

De E.U.-commissaris gaat ervan uit dat de lidstaten onvoldoende inspanningen leveren om de fraude tegen Europa op te sporen en drukte zijn bezorgdheid uit over de groeiende greep van de georganiseerde misdaad op de Europese geldstromen.

Op de 4.000 oproepen via het anti-fraude nummer, dat de commissie destijds in het leven riep, waren er slechts 42 die aanleiding gaven tot een onderzoek. (ads)

Palestijnse zelfbeschikking volgens Israëlsche arbeiderspartij

De Israëlsche arbeiderspartij heeft tijdens haar Conventie van 14 mei te Tel Aviv het recht van de Palestijnen erkend op "zelfbeschikking" maar met een boel beperkingen. De conventie omschrijft in haar tekst echter dat vooraf over de juiste geografische grenzen van een dergelijke staat, "onder zekere voorwaarden", zal moeten onderhandeld worden. De eventuele Palestijnse staat zou evenmin over een leger mogen beschikken en in geen geval akkoorden met andere staten dan Israël mogen afsluiten. Israël zou eveneens over het recht moeten beschikken om met zijn vliegtuigen het territorium te overvliegen.

Tegenstander van deze nochtans halfslachtige motie heeft Ehoud Barak, een havik en de toekomstige voorzitter van de Arbeiderspartij, deze uiteindelijk doorgelaten. In zijn omgeving werd gezegd dat hij hiermede ook aan het kamp van de duiven in zijn partij een bloemetje wilde gunnen om zo "de eenheid van de partij te bewaren". De Palestijnen hebben dus uit die hoek niet veel goeds te verwachten. (ads)

De zoon van de Zuid-Koreaanse president aangehouden voor corruptie

Kim Hyun-chul, de zoon van de Zuid-Koreaanse president Kim Young-sam, werd op 17/5 beschuldigd en aangehouden voor corruptie waarbij een bedrag van 720 miljoen fr. is genoemd. Hyun-chul, zevenendertig jaar, is de lievelingszoon van de president bij wie hij als raadgever was te werk gesteld. Sinds de overwinning van zijn vader in 1992 was hij de man achter de schermen die een parallel financieel systeem had uitgebouwd om de propagandakas van de regeringspartij te spijzen.

Volgens de oppositie zou deze partij tijdens de laatste verkiezingen 30 miljard fr. (dertig maal meer dan de president had toegegeven) hebben uitgegeven waarvan 3,6 miljard door Hyun-chul werden aangebracht.

De "kleine president", zoals men hem noemt, werkte nauw samen met de zakenman Kim-Tae-joon en de adjunct-chef van de nationale veiligheid Kim Kisu die bekend staat om zijn repressieve acties.

Deze laatste was betrokken bij het schandaal van het conglomeraat Hanbo waarbij steekpenningen werden ingezet om een failliet van bij de 20 miljard frank te voorkomen. De magistraten hebben nu opnieuw een financiële affaire ontdekt (bij de 4,5 miljard frank) op rekeningen die beheerd werden door de vrienden van de "kleine president". Park Tae-joon en Kim Ki-sup beschikten hierover op een honderdtal rekeningen van deknamen. Dit soort systemen werd nochtans voorheen door president Kim Young-sam verboden. Hyun-chul, wiens invloed is gaan dalen na het Hanbo schandaal heeft nog getracht, door processen in te spannen tegen zes parlementairen van de oppositie die hem aanklaagden, het tij te doen keren. Bij de ondervragingen door het parket is hij echter door de knieën gegaan.

Of president Kim Young-sam hieruit zijn conclusies trekt en afziet of de volgende verkiezingen afwacht. Het is niet uitgesloten dat hij het zelfde lot ondergaat dan zijn voorgangers Roh Taiwo en Chun Too-wohan die beiden, onder zijn presidentschap veroordeeld werden voor de staatsgreep van 1979 en verschillende corruptieschandalen. (ads)

Het leefmilieu van onze planeet gaat er steeds op achteruit, ondanks de formele engagementen die in 1992 in Rio de Janeiro werden aangegaan door de politieke leiders van alle landen die de *Agenda 21* hebben ondertekend. Waarom blijven onze economieën gericht op de efficiëntie van de productie en de financiële rentabiliteit op korte termijn, en lijken zij niet in staat te denken aan het algemeen belang van de mensheid op lange termijn? Indien de demografische voorspellingen correct blijken, zal de wereldbevolking in 2020 uit ongeveer 8 miljard mensen bestaan. Ondanks de 22 vergaderingen die de G7 sinds haar oprichting in 1975 onder grote mediabelangstelling hebben gehouden, hebben de zeven rijkste en machtigste landen van de wereld aangetoond dat zij structureel niet in staat zijn om te denken aan het welzijn van 8 miljard mensen. Wat hen interesseert is 'hun' economische groei, 'hun' concurrentievermogen, 'hun' rijkdom.

De stelling die hier ontwikkeld wordt, is de volgende: sinds een tweetal decennia onderwerpen de samenlevingen zowel in België als in Italië, in de Verenigde Staten als in Japan, in Frankrijk als in Zuid-Korea zich in verschillende mate meer en meer aan denkbeelden en beleidsvormen die het algemeen belang ondermijnen. Zij hebben de waarden en criteria van de kapitalistische markteconomie exclusief en maatgevend gemaakt voor wat goed, nuttig en noodzakelijk is.

Het overwicht van deze denkbeelden en beleidsvormen zorgt ervoor dat *de markt aan het winnen is*, in het bijzonder de legitieme maar particuliere belangen van de privé-onderneming. De *gemeenschap wordt in een verliezerspositie gedrukt*.

Ricardo Petrella -
in "Het Algemeen belang"
uitgave VVB - Pres-Brussel,
395 fr.

De inzet van de vredesbeweging (deel 4): Boter of kanonnen ? Boter aan de galg en kanonnenvlees

Het was in januari 1975 dat de regering Tindemans, na veel touwtrekken tussen verschillende bedrijven en overheden, besloot tot de aankoop van 116 F-16-gevechtsvliegtuigen bij het Amerikaanse bedrijf General Dynamics. Ondanks het protest ging de koop door. Deze beslissing werd echter door de omzeilde publieke opinie als een Pyrrusoverwinning bestempeld.

Tot het einde van de jaren '50 werd het groot legermateriaal nog voor het merendeel "geleend" van het Amerikaanse leger. Pas in 1961 werd met de eerste grote aankoop gestart. Namelijk de F-104-G Starfighters van Lockheed. In 1968 werden er maar liefst 88 Mirages (prijssticketje: 6,6 miljard) bij vliegtuigbouwer Dassault besteld. Een klus die - als lopende zaak - nog eventjes snel werd geklaard door de ontslagnemende regering Vanden Boeynants.

Oliecrisis

Na de regeringscrisis kwam er een oliecrisis in 1973. "Het tijdstip is aangebroken, om na de jarenlange voorbereidingen, de Starfighters te vervangen en een basis te leggen voor een Europese luchtvaartindustrie. In 1967 werd daar namelijk een speciale werkgroep voor opgericht en toen werd 1975 als streefdatum inzake dit gebeuren vooropgesteld.

België zou samen met Nederland, Noorwegen en Denemarken een poging ondernemen om tot een consortium (gemeenschappelijkheid van goederen) te komen voor de aankoop van nieuwe gevechtsvliegtuigen, daarom de koop van de eeuw genaamd. Het Franse Dassault, het Zweedse Viggen en het Amerikaanse General Dynamic en Northrop treden met elkaar in competitie om het gemeenschappelijk order te verwerven. De concurrenten laten het zelfs niet na de publieke opinie, via paginagrote advertenties in de dagbladen, te bestoken.

Op hetzelfde moment dat de regering besluit de belastingen van de gemeenschap met niet minder dan 44,7 miljard te verhogen, doet het nieuws de ronde dat diezelfde regering overweegt om een nieuwe aankoop van gevechtsvliegtuigen te verwezenlijken. De kosten hiervan worden geraamd op een slordige 33 miljard.

In een tijd van oplopende werkloosheidscijfers, gepaard aan toenemende begrotingstekorten, inflatie, stijgende levensduurte enz. zorgt dit voor een nog grotere ontevredenheid onder de bevolking. Die nemen er klaarblijkelijk

geen genoegen mee om daarvoor belastingen te dokken.

NON

au gaspillage militaire
au camp de Marche
à l'armée de métier

PRIORITE A L'EMPLOI ET AU PROGRES SOCIAL

**tous à marche
samedi 10 mai à 15h.**

Protest

Juist met betrekking tot die moeilijke socio-economische situatie, deze voorziene miljardenaankoop en de schone schijn van belofte compensaties, wil de BUVV trachten de arbeidersbeweging bij deze actie te betrekken. Vrede schrijft in het edito van januari 1975 : "De compensaties zullen met geen cent het bedrag verminderen dat moet betaald worden door de gemeenschap. Zelfs zo de bouw van deze vliegtuigen volledig in ons land zou plaats hebben dan blijft er het feit dat de staat een on-productieve uitgave moet doen van 30 miljard. Het zou in het beste geval slechts aan een tweeduizendtal arbeiders gedurende een tweetal jaren werk verschaffen wat globaal een uitgave van 15 à 40 miljoen per werkgelegenheid betekent. Dit geld zou beter aan nuttiger projecten kunnen besteed worden waar meer en voor een langere periode werk wordt verschaft. Het komt er dus op aan, ook voor de

arbeidersbeweging, zich niet door de 'valse beloften van de compensatie' om de tuin te laten leiden".

Op 20 oktober 1974 vindt de startvergadering plaats van het actiecomité 'Neen aan de 30 miljard'. Samen met de CNAPD (Com. nat. d'actions pour la paix et le développement) beslissen ze op 12 januari 1975 een nationale betoging in te richten. 15.000 manifestanten, meestal jongeren, liepen door de straten van Brussel.

Op 7 juni 1975 beslist de regering 102 Amerikaanse F-16 toestellen aan te kopen.

"(...)Wapenfabrikanten en de Navo hadden al lang besloten dat de Belgische regering de vliegtuigen zou kopen. Door het ontlopen van elk debat over de grond van de zaak heeft de regering haar misprijzen voor de volksvertegenwoordigers en voor het volk zelf wel erg duidelijk gemaakt. We hebben gezien dat een beperkte club van ministers en topleden van de partijen beslissen tegen de wil van anderen in. De actie tegen de 30 miljard heeft aangetoond dat een belangrijk deel van de bevolking gekant is tegen een verdere bewapeningswedloop en tegen een versterking van het leger. Het zou al te naief zijn van de regering en de politieke partijen als ze zouden denken dat dit verzet nu plots zal wegvallen" (persmededeling van het actiecomité 'neen aan de 30 miljard' van 8/6/75).

Tijl Van de Putte

Turkije moordt en de wereld kijkt (niet eens) toe

Sedert half mei is het Turks leger Iraaks Koerdistan binnen gevallen, en zaait het er een afschuwelijke terreur : chaos, onschuldige slachtoffers, massaal slaan mensen op de vlucht. Opnieuw wil men een bijna waargeworden droom van een volk met veel leed en zonder vrienden, vernietigen.

Het Turks leger valt ook Iraans Koerdistan binnen. Ook hier dezelfde miserie als bij de Koerden aan de overkant. In naam van "zelfverdediging" moorden en vernielden de Turkse militairen de Koerden en hun dorpen, met de politieke steun en onder de ogen van heel de wereld. Wanneer de Iraakse troepen Koeweit binnenvielen moest het internationaal recht ten allen prijze worden verdedigd. Heel de wereld kwam op z'n kop te staan. Met alle middelen, en in laatste instantie ook met militaire, kwam het westen tussen. En nu ?

Turkije was van in het begin tegen een statuut van Iraaks Koerdistan en probeert al jaren een eventuele statutaire regeling te blokkeren. Zelfs al trekt Turkije haar troepen terug, ze probeert haar economische en politieke aanwezigheid veilig te stellen door de Turkmenen te bewapenen.

Ik denk aan een gedicht die deze situatie min of meer beschrijft : "Wanneer de bezetters van mijn land mij willen komen doodschieten en mijn huis en mijn dorp en mijn stad en mijn cultuur willen vernietigen, wordt het gedaan in naam van de "zelfverdediging". Wanneer ik mijn eigen bezet land, mijn huis en mijn dorp en mijn stad en mijn cultuur en mijzelf wil verdedigen, word ik bestempeld als terrorist." (*Dema dijmin li welatê min/ tèn û dixwazin min bikujin/ û mala min û gundê min û bajarê min/ û kultura min wêran bikin/ bi navê xweparazginê dikin. Dema ez li welatê xwe yê bindest/ mal û gund û bajar û kultura xwe/ û jiyana xwe diparêzim/ ji min re dibêjin terorist.*)

Bij deze inval zijn meer dan vijftigduizend soldaten van de Turkse staat betrokken. Het plan is meer dan duidelijk. Heel de wereld zwijgt. Bepaalde staten, o.a. de V.S.A., juichen deze inval zelfs toe. Ook van de Europese Unie valt niet veel te horen. Diplomatieke kringen "betreuren" het gebeuren...

Tijdens de recente vergadering van de Navo-lidstaten in Parijs - naar aanleiding van de ondertekening van het Navo-Rusland-charter - konden we zelfs een

glimlachende Turkse president Süleyman Demirel zien poseren voor de camera's van de journalisten, naast de Franse en de Amerikaanse president, en nog enkele hoogstaande personaliteiten. Dit doet een sterke samenspraak vermoeden en een diepgaande samenwerking tussen Turkije en de westerse mogendheden. Dit gaat ten koste van een volk met meer dan 30 miljoen mensen die kennelijk geen recht op leven hebben.

Wat zijn de westerse mogendheden en Turkije van plan ? Is men op zoek naar meer macht en meer controle op de politiek en de economie in de regio ? Worden er daarom opnieuw slachtoffers gezocht, wordt er daarom vermoord, wordt er daarom naar destabilisatie geduwd, opdat men dan zichzelf als verdediger van de vrede kan aankondigen ?

Op 22 mei werden de lokalen van IHD (mensenrechtenorganisatie) in Diyarbakir overvallen door politie en anti-terreureenheden. Documenten en ander materiaal werden in beslag genomen en medewerkers werden gearresteerd: Mahmut Sakar, Sinan Tanrikulu, Vedat Cetin, Pirozhan Dogrul, Ozlem Cetin, Nebahat Akkoc, Haydar Kilicoglu. Ze worden vastgehouden in de gebouwen van de anti-terreurafdeling in Diyarbakir. Geen enkele reden voor de arrestatie werd opgegeven.

Ook in het verleden was IHD in deze stad reeds het slachtoffer van een politie-razzia. Stafmedewerkers werden in 1994 in staat van beschuldiging gesteld wegens het publiceren van rapporten over mensenrechtenschendingen. Protestbrieven kunnen gefaxt naar: Minister of Justici, Ankara, 90 312 425 40 66 of 90 312 417 39 54

In eerste instantie denk ik aan de Koerden die telkens opnieuw het slachtoffer worden van de smerige plannen van de kolonialistische staten in de regio en de rest van de wereld. Ze

worden telkens opnieuw met enkele holle beloftes gebruikt, en nadat ze gebruikt werden krijgen ze zelf de klappen. Ze worden dan aan hun lot overgelaten. Tot nu toe zijn ze als speelballen gebruikt, en met veel succes.

In veel gevallen zijn de Koerden ook gebruikt als zondebokken voor de veranderingen in de regio. Ze krijgen de schuld van alle soorten mislukte economische groei, sociale en politieke onrusten. Met die beschuldigingen willen ze ook alle soorten repressies op de Koerden rechtvaardigen. En dat lukt hen ook. Want de onderdrukkers, met name de staten die het land van de Koerden bezet hebben en Koerden herhaaldelijk massaal vermoord hebben, worden als de beschermers van internationale stabiliteit genoemd. De Koerden die zichzelf tegen de uitmoording, de vernietiging van hun eigen bestaan willen beschermen, worden als "bandieten", "terroristen", "separatisten"... bestempeld. Blijkbaar is de wet van de natuur zo : de winnaar krijgt altijd gelijk.

In tweede instantie denk ik aan Iran dat blijkbaar in een oorlog met Turkije verwickeld wordt. Iran ligt namelijk sinds verschillende jaren behoorlijk dwars tegen bepaalde normen en de machtslust in de regio van het westen. Maar het probleem is ook in dit geval dat de Koerden de meeste slachtoffers zullen leveren. Hun land zal het oorlogsgebied worden en zelf zullen ze het meest lijden onder deze oorlog.

De landen die Koerdistan bezet hebben beschouwen nu de Koerden als lastpost. Ze willen geen woord horen van een eventuele oplossing voor de Koerdische problematiek. Daarom kiezen ze voor deze onmenselijke onderdrukking, voor uitmoorden van dit volk. De andere landen die uit zijn op politieke en economische belangen, doen mee met de regimes aan de macht. Ze ontwikkelen mee de nodige strategieën om het bestaan van deze regimes zo lang mogelijk te rekken.

In het kamp van de Koerden zien we weinig tekenen van vernieuwing. De

onderlinge verdeeldheid, zelfs de onderlinge strijd, is meer dan ooit merkbaar. Telkens als er een schijn van slagen is, telkens als er hoop is - zoals het geval van Iraaks Koerdistan dat stilaan aan erkenning van een politiek statuut toekwam - beginnen de Koerden onderling oorlog te voeren. In de meeste gevallen "genieten ze van de steun" van diezelfde staten die hen al eeuwen onderdrukken. En hier moeten we even stilstaan. Wie lokt de oorlog tussen de Koerden uit en waarom? Het antwoord is heel simpel. De vreemde bezetters lokken de onderlinge strijd uit en ze halen telkens opnieuw hun slag thuis. De Koerden zijn verslagen door de vijand die hen tegen elkaar kan opzetten. Waarom laten de Koerden zich dan telkens opnieuw gebruiken? Zoeken we het antwoord bij de politieke partijen die herhaaldelijk in de val van de bezetters lopen...

Een ding is zeker. Zolang de Koerdische politieke partijen de nationale Koerdische belangen minder belangrijk achten dan hun eigen partijbelangen, kan de erbarmelijke situatie van de Koerden niet verbeteren.

Dat er in Koerdistan een veelheid aan politieke organisaties bestaat is positief en drukt het politieke pluralisme uit. Dat er tussen deze politieke organisaties grote meningsverschillen bestaan is normaal en zeker niet typisch Koerdisch. Maar de steun inroepen van een buitenlandse en zeker van een vijandelijke mogendheid om de interne geschillen te beslechten is absoluut verwerpelijk. De onderlinge meningsverschillen moeten intern en op een politieke manier afgehandeld worden en niet op een militaire.

Gelijk wat en gelijk hoe de situatie ook moge wezen, de Koerdische politieke partijen hebben geen recht om wapens te gebruiken tegen elkaar. Ze moeten elkaar respecteren en naar samenwerking zoeken. Daar liggen de belangen van hun eigen Koerdische volk. Daarom moet de huidige gewapende strijd tussen de PDK-Irak en de PKK stoppen. Hun onderlinge gewapende strijd verzwakt hun positie, en versterkt de macht van de bezetters van hun land.

Derwish M. Ferho
van het Koerdisch Instituut

Gezocht: druk op Turkije

Het probleem Cyprus is een erfenis van de Koude Oorlog. Het is uitgegroeid tot een van die bloedende wonden van de mensheid, in die complexe regio van het oosten van het Middellandse-zeegebied, het Midden-Oosten en de Balkan.

Muurvast

Binnenkort zal het 23 jaar geleden zijn dat er dubbele imperialistische aanslag op het land werd gepleegd: de staatsgreep door de Griekse junta en EOKA B' en de Turkse invasie die daarop volgde met een bezetting van 37% van het grondgebied, die tot op vandaag verder duurt. Ondanks de zoveel VN-resoluties van Algemene Vergadering en Veiligheidsraad komt er maar geen oplossing in het verschiet.

Na 23 jaar is er nog altijd geen enkele vluchteling kunnen terugkeren naar zijn of haar huis. Geen enkel geval van de 1619 vermisten is intussen opgeklaard. De meest fundamentele mensenrechten van de bevolking in het bezette gebied worden met de voeten getreden, in de eerste plaats die van de Griekse Cyprioten die nog in dat gebied wonen. Maar ook de Turkse Cyprioten zijn er het slachtoffer van; daarom zijn er dan ook zoveel die naar andere landen zijn geëmigreerd. Vanuit Turkije blijven er kolonisten komen, met de bedoeling de demografische samenstelling op Cyprus te wijzigen. De kolonisten vormen in het bezet gedeelte nu al de meerderheid. Het culturele erfgoed wordt er eveneens kapot gemaakt. Oude structuren en byzantijnse kerken worden vernield, terwijl historische en artistiek waardevolle stukken het land worden uitgesmokkeld of illegaal in het buitenland verkocht.

Dode VN-resoluties

Als dit zo verder blijft gaan wordt de situatie bijzonder gevaarlijk. Er tekent zich aan de kant van Turkije geen politieke wil af om aan de VN-resoluties tegemoet te komen. Er beweegt wel wat bij de V.N.-secretaris-generaal of zelfs bij de vertegenwoordigers van de grootmachten maar niemand blijkt Turkije onder druk te willen zetten, of zelfs maar vriendschappelijke overtuigingskracht te willen gebruiken opdat de Turkse troepen zouden worden teruggetrokken. Zelfs de Europese Unie, waarbij Cyprus kandidaat is om lid te worden, gebruikt deze opname eerder om Cyprus onder druk te zetten

meer toegevingen te doen, dan om Turkije er toe over te halen het internationaal recht te respecteren.

Binnenkort is er een ontmoeting gepland tussen de Cypriotische president Klerides en de Turks-Cypriotische leider Denktash, die mekaar naar alle waarschijnlijk in New York zullen ontmoeten onder de auspiciën van V.N.-secretaris Kofi Annan. Maar op dit ogenblik ziet het er niet naar uit dat daar veel vooruitgang zal worden geboekt. Denktash heeft al zo vele keren gezegd dat "geen oplossing" voor hem de oplossing is. Waar hij op uit is is de erkenning van zijn onwettelijke staat en de officialisering van de verdeling van Cyprus.

Turkije-Israël

Cyprus is een kruisvat in de regio. De Britse basissen worden ook door de Amerikanen gebruikt, die zelf een grote basis gebouwd hebben in bezet gebied. Van hier uit willen ze hun "Rapid Deployment Force" (snelle-interventie macht) laten opereren wanneer ze het nodig achten.

Intussen heeft Washington een militaire overeenkomst gesponsord tussen Israël en Turkije die gericht is tegen de volkeren van het Midden-Oosten en het Oosten van het Middellandse-zeegebied. Er staan gemeenschappelijke militaire oefeningen van de Turkse, Israëlsche en Noord-Amerikaanse lucht- en zeemacht in het gebied rond Cyprus op het programma. Het is duidelijk dat de Verenigde Staten in haar plannen om de wereld te controleren Turkije en Israël de rol van lokaal regionale politiemans toebedeelt.

Bij de Cypriotische bevolking blijft de verwachting hoog dat er uiteindelijk toch een vreedzame oplossing zal komen voor een federaal onverdeeld land. Cyprus zou volledig gedemilitariseerd moeten worden zonder vreemde troepen of basissen op haar grondgebied. Dit is de enige weg, denken wij, om een brug naar de vrede te bouwen.

Donis Christofinis
Cypriotische vredesraad
17 mei 1997

Grens Mexico - U.S.A.

Slaven van de moderne tijd

De journalist en fotograaf Patrick Bard van "Humanité Dimanche" hangt een schrijnend beeld op van de leef- en werkvoorwaarden in de grensstreek van Mexico en de U.S.A. Langs die noordelijke grens liggen zo'n 3.000 maquiladoras of assemblagefabrieken ingeplant door zowel machtige westerse als Aziatische industriële groepen.

Volgens de journalist werd het een reis in het hart van een wereld, die op een wrede en vrekke wijze de mensen exploiteert.

Bijna een miljoen werkslaven zijn in die grensstreek tewerkgesteld. Hun aantal groeit nog steeds aan. Dit betekent slechts een deel van de bijna onuitputtelijke reserves aan werkkrachten. Tegen hongerlonen wordt er gearbeid en dit op een steenworp van de eerste en belangrijkste wereldmarkt, de U.S.A. Voor de bevolking is dit alles een nachtmerrie, zowel sociaal als humanitair. Feodale wetten heersen er in die gigantische bedrijven. Grote borden met verleidelijke teksten, waarin vrouwen van 18 tot 35 jaar worden aangezet om tegen een prachtig salaris te komen werken, zijn er bij de vleet. Tijuana met zijn twee miljoen inwoners, is niet meer dan een slop of steeg aan de grens. Bars, prostitutie, winkels voor de toeristen en bidonvilles liggen er bij de grootste concentratie van bedrijven in Mexico.

De anti-immigratiemuur

Langsheen de grens hebben de Amerikanen een dubbele anti-immigratiemuur gebouwd, waardoor er een nomansland is ontstaan. De arbeiders worden streng aan de Mexicaanse zijde gehouden. Aan de uitgang van de fabrieken Hyundai, een grote Koreaanse groep, is een waanzinnig veiligheidsstelsel aanwezig. Super-flics in zwart uniform en met zonnebril bewaken de omgeving. Op de daken van de gebouwen zitten scherpschutters met automatische wapens. Als voorwendsel roept men de ontvoering in van de directeur van de fabriek Sony door de Mexicaanse maffia. Het gaat hem echter eerder om de arbeiders, die men onder controle houdt. Ze worden onderworpen aan discrete maar doeltreffende onderzoeken aan het winkel van de uitgang. Dit alles vooraleer ze terugkeren naar hun sloppenwijk.

Patrick Bard, de journalist, kreeg van de veiligheidsdiensten zelfs de tijd niet om een foto te nemen. Hij werd wandelen gestuurd terwijl ze de plaat noteerden van zijn wagen. De journalist reed toen naar de sloppenwijk Maclovio Roja.

Maclovio Roja

Dit is ook de naam van een syndicalist die in '87 werd vermoord. Deze bidonville ligt gekneld tussen de fabrieksgebouwen van Hyundai. Een 1.500 families overleven daar. Toch slaagden die mensen er na vele jaren in om kleine eigenaars te worden. Hyundai lonkt naar die gronden en lukt er al eens in om ze in te palmen. De Mexicaanse staat vindt dan plots de eigendomstitels niet meer van die gronden! De inwoners worden oproerkraaiers genoemd. Hun syndicaat het CIOAC wordt niet erkend. Alleen het officiële VPRI heeft inspraak, waarvan het echter te weinig gebruik maakt.

Een verantwoordelijke van het CIOAC, Hortensia, vertelde dat dit syndicaat tussenbeide kwam om te protesteren tegen de talrijke arbeidsongevallen, waarbij vingers en handen werden geamputeerd. Hyundai vertikt het om de slachtoffers enige vergoeding te betalen.

De Roja's, zo worden de inwoners genoemd, zijn erin geslaagd om van hun sloppenwijk een zeer bescheiden gemeente te maken met een school, een literair café, een vrouwenhuis en een vergaderzaal. Hier en daar vindt men er portretten van Zapata, een Mexicaanse nationale held en van "Che" Guevara, de alom bekende vrijheidsstrijder uit een recent verleden.

Hyundai stelde zwarte lijsten op van de Roja's, waardoor ze niet werden aangeworven. In september '96 werd deze gemeenschap omsingeld door het leger. Erger nog, het leger viel er binnen, molesteerden de bewoners, staken huizen in brand en arresteerden Hortensia. Als reactie daarop organiseerden de bewoners een grote vrijheidsmars naar de residentie van de gouverneur. Ze bekwamen de vrijlating van Hortensia.

Vandaag wordt er een status quo in stand gehouden tussen Hyundai, het leger en de Roja's.

Tijuana en Cindad Juares

In het Amerikaanse bedrijf United Global, producent van caoutchouc en plastic, dreigde men jonge meisjes te ontslaan omdat ze niet wilden paraderen in bikini voor hun bazen. Ten einde raad stemden ze toe. Er werden video's van gemaakt. De meisjes eisten die op en prompt werden ze toch ontslagen. Volgens Mexicaanse zedelijkheidsnormen konden die video's niet door de beugel.

Er brak staking uit toen men dreigde het bedrijf te sluiten en dit zonder voorbericht of schadeloosstelling. Progressieve Amerikaanse advocaten verdedigden "pro deo" d.w.z. onbezoldigd, de arbeidsters voor het gerecht. De fabriek werd veroordeeld tot een schadevergoeding van 300.000 dollars ten voordele van de meisjes!

Cindad Juarez is een halveloze slimp van karton en plaatijzer. Een fabrieksbaas, een sadist, martelde een 50-tal arbeidsters tot de dood erop volgde! Een 48-urenweek voor een weekloon van 150 tot 200 Franse frank is daar schering en inslag. Zwangere vrouwen worden er niet aangeworven. Het bekende Philipsbedrijf eigende zich tot '96 het recht toe om dit te controleren. Maar bij Lear Corporation, een auto-onderdelenfabrikant is dit nu nog zo! In het Amerikaanse RCA Victor werken 4.000 loontrekkers. In de kantine durven de mensen niet meer gaan eten wegens een schandalig gebrek aan hygiëne. In '91 werden honderden ziek, waarbij een vrouw het leven liet. De economisch zwaksten, de weerlozen, worden in die grensstreek uitgezogen en gedoemd om in de sloppen hun leven te slijten. Mexico is niet meer en niet minder dan een wingewest van het neoliberalisme.

René Van Nerum

Naar Patrick Bard in "Humanité Dimanche"

Centraal Amerika: terug naar af?

Bij de bespreking van de eerste honderd dagen van president Arnoldo Alemán van Nicaragua in het tijdschrift van de universiteit van Managua, laat één van de auteurs niet veel heel van de figuur van deze nieuwe president: "Arnoldo Alemán voelt zich niet thuis in de democratie, want hij is autoritair. Hij voelt zich evenmin thuis binnen het nieuwe kader van de grondwets hervormingen want hij waant zich een super-president. En hij voelt hij zich niet thuis in het Nicaragua van de jaren negentig want hij denkt dat het het Nicaragua is van de jaren zestig."

Niet alleen Nicaragua ziet opnieuw de spoken opdoemen van het dood gewaande Somocizme van weleer; ook in El Salvador en Guatemala, de beide andere landen in Centraal Amerika, die een burgeroorlog en een lang vredesproces kenden, lopen er heel wat machtige en invloedrijke mensen rond, die dromen van vroeger.

Toch is niet enkel de internationale maar ook de nationale situatie ingrijpend veranderd. De jaren negentig zijn inderdaad niet de jaren zestig, tot spijt van wie het benijdt.

De echte erfenis van het Sandinisme

In 1990 verloor het FSLN de verkiezingen in Nicaragua als gevolg van buitenlandse druk én eigen fouten en tekortkomingen. Na zes jaar Chamorro verloor het opnieuw, in oktober 1996, deze keer ten voordele van een nog duidelijker "vijand": de liberale voorman Arnoldo Alemán, die zijn sympathie voor het vroegere Somocizme en zijn banden met de uitgeweken rijke Nicaraguanen en hun vriendjes, de Cubaanse banenlingen in Miami onder stoelen noch banken stak.

Een reden om definitief de moed te verliezen en te twijfelen aan het gezond verstand van de gewone Nicaraguaan? Op het eerste gezicht misschien wel. Maar bij nader toezien weer helemaal niet: eerst en vooral kreeg het FSLN toch weer 40 % van de kiezers achter zich, en veroverde het 37 zetels in het parlement en 52 van de 145 gemeentebesturen. Maar vooral: de verkiezingen betekenden een relatieve nederlaag voor de politieke partij, maar niet voor het Sandinisme als zodanig. De grote staking van begin mei dit jaar tegen de politiek van de regering Alemán, een staking, die het hele land gedurende een week platlegde, heeft dat nogmaals bewezen. Want ook al stond het FSLN pal achter het massaal protest, het beperkte zich niet tot diegenen die zich tot die partij bekennen; en het kende vooral succes op de buiten, daar waar het FSLN traditioneel de meeste aanhang in de stad kent. Tien jaar Sandinistisch bewind heeft duidelijk zijn sporen achtergelaten: een bevolking, die meer dan elders in Centraal Amerika

politiek bewust is, en alert reageert op uitdagingen zoals die van Alemán.

Na het grote protest bond Alemán onverwacht vlug in, tot grote woede van zijn meest radicale volgelingen. De oppositie heeft ongetwijfeld een veldslag gewonnen, maar nog niet de oorlog. Alemán is duidelijk nog niet aan het einde van zijn Latijn, en vele vraagstukken zoals landhervorming, eigendom, werkverschaffing, onderwijs zijn evenzovele voetangels, waarin zowel Sandinisten als hun tegenstanders kunnen klem geraken.

Klein maar dapper

Tot voor de verkiezingen in maart jl. leek El Salvador er bijna nog erger aan toe dan Nicaragua. Een neoliberal bewind, dat met de rechtse partij Arena en een president, die over weinig charisma beschikt, erge brokken maakte, en een FMLN, dat bij de eerste na-oorlogse verkiezingen in 1994 niet de verhoopde stemmen had behaald en bovendien hopeloos verdeeld leek.

Toch is met de verkiezingen van maart het mirakel gebeurd. De president Calderon Sól en zijn ARENA-partij hadden het zo bont gemaakt, en de situatie van El Salvador was zo uitzichtloos wegens de hoge criminaliteit, de politieke corruptie, de slabakkende economie, dat veel kiezers, die vorige keer het zekere voor het onzekere hadden genomen deze keer toch voor een FMLN stemden, dat zijn tweede adem leek te hebben gevonden. Die partij had in 1994 287.811 stemmen achter zich gekregen, nu waren het er 361.339, een stijging van 25 %; ARENA daarentegen 605.775 in 1994, nu 385.777 ofte 36 % minder! En nog belangrijker misschien: de nieuwe burgemeester van de hoofdstad is een man van het FMLN.

Uiteraard mag het FMLN niet te triomfalistisch doen: de problemen van het land zijn enorm, zowel sociaal als economisch en politiek. De cijfers van de verkiezingsuitslag in een land van meer dan vijf miljoen inwoners doen vermoeden dat hier meer dan in Nicaragua politiek werk aan de winkel is. Je mag gerust stellen dat de meerderheid van de Salvadoranen zich niet met politiek inlaten. Maar erger is

dat er ook geen "ander" werk is: één van de voornaamste inkomsten van het land is niet de vrucht van het werk van de mensen in El Salvador, maar van de landgenoten die al dan niet legaal in de Verenigde Staten verblijven en van daaruit maandelijks een deel van hun salaris overmaken aan de familie. Een economie dus die draait op buitenlands kapitaal, dat bovendien niet geïnvesteerd wordt in nieuwe werkgelegenheid, maar door de armere Savadoranen opgesoupeerd wordt.

Toch is er hoop; in het parlement heeft links b.v. een paar weken geleden een belangrijke overwinning behaald; en er werd een halt toegeroepen aan de pogingen van de regering om ANTEL, de parastatale voor telecommunicatie te privatiseren. En er worden pogingen in het werk gesteld om de schuld, die arme boeren hadden gemaakt om aan hen beloofde gronden aan te kopen en te bewerken, min of meer volledig kwijt te schelden. Nu maar hopen dat de rechtse regering dat allemaal slikt, m.a.w. het spel van de democratie eerlijk wil spelen. Dat zou zowat de eerste keer zijn in dat door enkele rijke families geterroriseerde landje.

Nieuwe hoop

De vrede in Guatemala staat nog in zijn kinderschoenen: een half jaar geleden werd ze uitgeroepen en sindsdien wordt er koortsachtig gedebatteerd en hier en daar ook een beetje gewerkt aan de invulling daarvan in het hele land. Met de hulp van vooral leningen uit het buitenland tracht de regering de economie van het land op hogere versnelling te brengen.

Maar zoals in de rest van Centraal Amerika spreekt ze ook in Guatemala economisch met een gespleten tong: enerzijds looft en belooft ze een economie, ten dienste van de ontvoeding en verheffing van het hele volk (in Guatemala zijn vooral de inheemsen vragende partij), maar anderzijds volgt ze trouw de bevelen en wachtwoorden van het internationale kapitaal. Onder leiding van Wereldbank, Interamerikaanse Ontwikkelingsbank en Internationaal Muntfonds wordt een economisch programma uitgevoerd, dat aanstuurt op zoveel mogelijk export,

privatiseringen van staatsbedrijven en afslanking van het staatsapparaat. Maatregelen, die nu niet speciaal de grote massa armen wat meer armslag zullen geven...

Maar ook hier in Guatemala heeft het volk niet lijdzaam afgewacht. In 1992 kende de inheemse bevolking, de meerderheid in dat land, een opleving van hun bewustzijn als inheemsen; de prijs voor de vrede, die Rigoberta Menchú dat jaar kreeg, is daar natuurlijk niet vreemd aan. Sindsdien is de interne organisatie en bewustmaking van zowel inheemsen als ladino's (Guatemalteken van min of meer blanke oorsprong) sprongsgewijs vooruit gegaan. De rol, die de "civiele maatschappij", dat netwerk namelijk van inheemse organisaties, volksorganisaties, vakbonden enz., heeft gespeeld bij het neerslaan van de coup van president Serrano in 1993 en naderhand via de "Asamblea de la Sociedad Civil" in de vredesonderhandelingen, is uit de geschiedenis van Guatemala niet meer weg te denken.

Besluit

Het kan moeilijk worden ontkend dat de recente geschiedenis van Centraal Amerika, meer speciaal van de drie landen die in een lange burgeroorlog gewikkeld waren, getekend is geweest door het bredere wereldwijde conflict tussen twee socio-economische en politieke modellen, dat van het kapitalisme versus dat van het socialisme. En dat het verdwijnen op enkele eilandjes na - van het socialisme een andere aanpak van de problematiek noodzakelijk heeft gemaakt. Niet enkel de aanpak door het gewapend verzet, dat heel zijn geschiedenis lang bewust is gebleven van het feit dat het streed voor problemen van huiselijke aard: sociale ongelijkheid en onrechtvaardigheid. Maar vooral de aanpak van de internationale gemeenschap, die tot het besef kwam dat een globale economische politiek meer gebaat is met wat "democratie" wordt genoemd, hoe minimaal ook, dan met militaire of burgerlijke dictaturen. Vandaar dat de machthebbers-internationaal én in een later stadium ook nationaal - een grote soepelheid aan de dag legden om in te spelen op de eisen van verzuchtingen van het volk. Dat volk heeft duidelijk geleerd van de soms heel pijnlijke ervaringen van de laatste twintig-dertig jaar, en is de hoop voor een betere toekomst.

André Bogaert
9 juni 1997

Een gewezen Amerikaans minister legt bekentenissen af

Robert Reich, Amerikaans minister van arbeid tussen januari 1993 en januari 1997, blijkt met minder enthousiasme het sociaal model van zijn land op prijs te stellen dan de meerderheid van de Europese beleids mensen.

Zo stelt hij de Britten die, zoals premier Blair, dromen president Clinton na te bootsen, op hun hoede.

"De tewerkstellingsstatistieken in de V.S. verwekken de schijn dat het goed gaat en dat de economie draait. Maar voor wie? Wanneer de helft van de loontrekkenden schamele lonen ontvangen en het land niet investeert, noch in de openbare noch in de privé sector dan lopen we het gevaar binnen vijf jaar in een conservatisme te belanden dat zeer gevaarlijk is voor de toekomst van het land.

De ongelijkheid neemt toe, de onveiligheid is algemeen en ons spaargeld wordt in de wereld geplaatst maar niet bij ons.

De grote patroons hebben vorig jaar inkomstenverhogingen bekomen van 50 % en leven vandaag in gesloten ruimtes beschermd door veiligheidsagenten en dit in een verscheurde maatschappij.

Alle sporten van de economische ladder zijn steeds verder van elkaar verwijderd en verwijderen zich nog verder.

Voor wat betreft de inkomsten, de rijkdommen en de gelijkheid van de kansen is de scheiding reeds vijftien jaar geleden begonnen.

Tussen 1979 en 1995 zijn de reële inkomsten van de 20 % rijkste Amerikanen gestegen met 26 % daar waar deze van 20 % armsten daalde met 9 %. Voorheen, tussen 1950 en 1977, waren de inkomsten nochtans voor beide groepen verdubbeld. (...)

De medische bescherming, gefinancierd door de werkgever is er op achteruitgegaan voor deze die onder-

aan de ladder staan zodat deze verplicht zijn een deel zelf te betalen of het recht op medische bescherming te verliezen.

De werkloosheidsvergoeding dekt nog slechts ongeveer 35 % van de bevolking. En wat primair en secundair onderwijs betreft moet men vaststellen dat iedere dollar voortkomt uit verblijfs-taksen e.a. belastingen. Naarmate de sociale segregatie de Amerikanen stuwt zich te hergroeperen in afzonderlijke wijken volstaan in de arme wijken de lokale belastingen niet meer om van kwaliteitsonderwijs te voorzien waarvan de inwoners uit de rijke wijken wel genieten.

De jongeren waarvan de ouders tot de 25 % van de meest bevoordeligde Amerikanen behoren hebben drie maal meer kansen om de universiteit te bereiken dan deze van de 25% armsten.

Ook hier wordt de kloof dus steeds breder." (...)

Een vergelijking makende tussen de V.S. en Europa voegt Robert Reich er aan toe.

"Het is een duidelijk sociaal contract dat de toekomst van de naties bepaalt. Dit alles opofferen op het altaar van de centrale banken betekent een zware mislukking.

Door steeds meer soberheid op te leggen riskeert Europa een situatie te scheppen van grotere structurele werkloosheid en nog een grotere crisis in de hand te werken; Zo Europa aan de bevolking nog een politiek van grotere soberheid oplegt, uit angst voor inflatie, zal de V.S. haar nabootsen en bestaat het gevaar dat men in een ware depressie uitmond.

In de hypothese dat Blair zoekt zich te inspireren op Clinton en het Amerikaans model dan zal hij waakzaam moeten zijn.

Een overheveling naar het centrum met de bedoeling een electorale meerderheid te behalen kan er op korte termijn nuttig uitzien maar op lange termijn is ze onverantwoordelijk omdat ze de mogelijkheid van regeren ondermijnt." En de gewezen Amerikaanse minister van arbeid besluit "Nooit in de geschiedenis van de mensheid hebben de gevoelens uitgedrukt door één straat -Wall Street - over zoveel macht beschikt".

Overgenomen uit "Le Monde Diplomatique" mei 1997.

Robert Reich
"The menace to prosperity"
Financial Times 3/4/97 en
The Guardian 22/4/97

“Een stabiel, vredevol en volledig vrij Europa”

De stichtingsakte NAVO-Rusland

“Le Monde” van 28.5.97 publiceerde de uit 24 bladzijden bestaande stichtingsakte tussen de NAVO en Rusland die op 27 mei in Parijs door president Jeltsin en de westerse staatshoofden ondertekend werd. Om onze lezers toe te laten hierop een beter zicht te hebben, houden we er aan op verschillende aspecten van deze akte de aandacht te vestigen.

Inleiding

De NAVO en Rusland beschouwen mekaar niet als tegenstanders. Ze hebben als gemeenschappelijk doel om de vestingen uit het verleden van confrontatie en concurrentie te slopen en het onderlinge vertrouwen en de samenwerking te verstevigen. Deze overeenkomst bevestigt de vastberadenheid om het gezamenlijk engagement waar te maken voor de opbouw van een stabiel Europa, vredevol en onverdeeld, een volledig vrij Europa dat ten dienste staat van al haar volkeren.

I. Principes

De NAVO en Rusland zullen hun relaties baseren op de gemeenschappelijke wil om de volgende principes te verdedigen:

- * ontwikkeling van een sterk en doorzichtig partnership, dat stabiel moet zijn, duurzaam en evenwichtig; en dat zich baseert op samenwerking om de veiligheid en stabiliteit in de Euro-atlantische regio te versterken
- * erkenning van de essentiële rol die democratie en politiek pluralisme spelen, de rechtsstaat, het respect voor mensenrechten en de burgerlijke vrijheden, en de ontwikkeling van vrije-markteconomieën
- * zich onthouden van dreigen met of gebruik van geweld van de een tegen de andere of tegen gelijk welke andere staat
- * respect van de soevereiniteit, de onafhankelijkheid en de integriteit van het grondgebied van alle staten, en van hun inherent recht hun eigen manier te zoeken om hun veiligheid te garanderen, alsook de onschendbaarheid van hun grenzen, en van het recht der volkeren op zelfbeschikking

II. Mechanismen voor consultatie en samenwerking

De NAVO en Rusland zullen een gemeenschappelijke permanente raad

‘Navo-Rusland’ oprichtten die een mechanisme voorziet van consultatie, coördinatie, en, zoveel als mogelijk, daar waar het nodig zou blijken, een gemeenschappelijke beslissing en actie over veiligheidskwesties van wederzijds belang. De consultaties hebben geen betrekking op de interne aangelegenheden van de NAVO, van de lidstaten van de NAVO of van Rusland. De huidige regelingen geven noch aan de NAVO noch aan Rusland ook maar enige vorm van vetorecht op de acties van de andere partij; ze hebben evenmin impact op het recht van de

NAVO of van Rusland zelfstandige beslissingen te nemen en acties te voeren, noch beperken ze het recht daartoe.

Deze raad komt tweemaal per jaar bijeen op niveau van de ministers van buitenlandse zaken en van defensie, en maandelijks op niveau van de ambassadeurs.

III. Domeinen

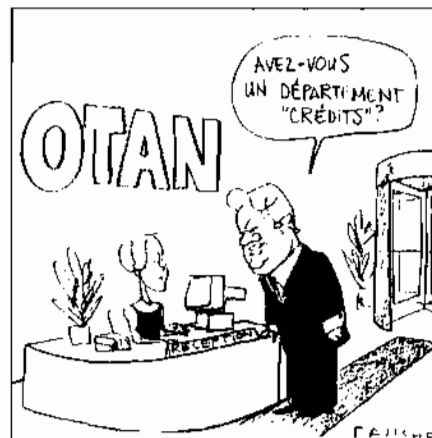
De aandacht bij de opbouw van de relaties tussen NAVO en Rusland gaat voornamelijk naar de specifieke domeinen van gemeenschappelijk belang: veiligheid en stabiliteit in de Euro-atlantische regio, gemeenschappelijke operaties met inbegrip van vredesoperaties, uitwisseling van informatie en consultatie over strategie, defensiebeleid en de militaire doctrines van NAVO en Rusland, over defensiebudgetten en ontwikkelingsprogramma's voor infrastructuur, wapenbeheersing en het complete gamma van de nucleaire bewapening

IV. Militaire dimensie

De NAVO-lidstaten zeggen nogmaals dat ze geen enkele intentie hebben, geen project en geen enkele reden om atoomwapens te ontplooiën op het grondgebied van de nieuwe lidstaten; en dat ze geen enkele nood hebben wat dan ook te wijzigen wat het nucleair arsenaal of de nucleaire politiek betreft, en daartoe ook geen nood voorzien in de toekomst.

De NAVO-landen en Rusland zullen gezamenlijk in Wenen ijveren tezamen met de andere betrokken landen, om het CFE-Verdrag (Conventionele troepen in Europa) aan te passen opdat de efficiëntie en de uitvoerbaarheid zouden verbeteren.

De NAVO herbevestigt dat, in de huidige en voorspelbare veiligheidscontext, de Alliantie haar opdracht van collectieve verdediging en andere opdrachten zal trachten te realiseren via de nodige interoperabiliteit, integratie en versterkingscapaciteit, in plaats van te moeten grijpen naar het middel van het stationeren van permanente supplementaire omvangrijke strijdkrachten.

“Hebt u een afdeling 'kredieten'?”

2 dagen nadat het akkoord op 14 mei werd afgekondigd dat het IMF een uitgestelde en ingehouden - en erg nodige - betaling vrij gaf van 696,7 miljoen dollar in het kader van een driejarentening van 10 miljard dollar aan Rusland keurde het Russisch parlement het regeeringsplan goed om 2,95 miljard dollar in Euro-obligaties te gaan lenen.

Rusland verschijnt steeds meer op buitenlandse beurzen door aandelen te verkopen en leningen te zoeken. Gazprom verkocht aandelen in het buitenland en wil haar 1,2 miljard dollar belastingachterstand aan de Russische staat financieren door in het buitenland te lenen.

De navo-uitbreiding en de Russen : Het triomfalisme van de navo

De grote toeter maakte automatisch deel uit van de georkestreerde propaganda vanaf het ogenblik dat president Clinton zijn politiek lot voor een stuk had verbonden aan de uitbreiding van de Navo.

De Russische politieke milieus waren praktisch allen tegen. President Yeltsin wist dat starre tegenkating de zaken niet kon beletten en rekt daarom op tegenkating met kritische opmerkingen van de Doema om achteraf de interpretatieslag te kunnen winnen. We komen daar nog op terug.

De argumenten van de Navo vermelden nergens dat de Russen best in het belang van de vrede in een ondergeschikte positie worden gehouden, doch het is nogal duidelijk dat die bekommernis 'pour les besoins de la cause' onderhuids blijft. Het oude militair denken speelt noodgedwongen nog mee want er bestaat geen redelijk argument. Alleen geweld heeft geen rechtvaardiging nodig.

Er zijn voor de Navo natuurlijk ook andere problemen die dan liggen bij de kandidaat-leden. De Baltische staten hebben in het verleden geleden onder het Oud-Russisch en daarna het Sovjetimperialisme. Er zijn belangrijke Russische minderheden in die drie landen, doch ik geloof niet dat het verstandig is de veiligheid voor de toekomst te laten steunen op het antagonisme tussen de Navo en de Russen; laat staan dat men wil aansluiten bij de Navo, wat om diverse redenen niet kan. In een mindere mate zitten de andere ex-Oostblok-landen met hetzelfde probleem. Voor hen is het economisch aspect belangrijker, maar dit wordt vaak verkeerdelijk gekoppeld aan het veiligheidsgegeven.

De Russische frustraties

De meest volledige analyse die ik tot nog toe heb gelezen over de Russische opvatten is van de Russische historica Tatjana Parkhaline, hoofd van de West-Europa Afdeling van de Russische Academie van Wetenschappen. De tekst verscheen in de Navo-kroniek van mei-juni. De auteur behoort in feite tot de voorstanders van een minderheidsstandpunt. Haar analyse van de Russische standpunten is niettemin uitzonderlijk interessant. Alleen zijn de conclusies onvermijdelijk nogal partij-

Lidstaten	Troepensterkte	Defensieuitgaven
België	46.300	3.230 miljoen Us\$
Canada	70.000	7.733
Denemarken	32.000	3.113
Duitsland	358.400	31.945
Frankrijk	398.900	38.454
Griekenland	168.300	3.462
Groef-Brittannië	226.000	32.462
IJsland	geen	
Italië	325.150	19.951
Luxemburg	800	121
Nederland	63.100	8.076
Noorwegen	30.000	3.711
Portugal	54.200	1.728
Spanje	206.800	6.919
Turkije	639.000	5.651
U.S.A.	1.483.800	268.843

Bron : International Institute for Strategic Studies geciteerd in de pers

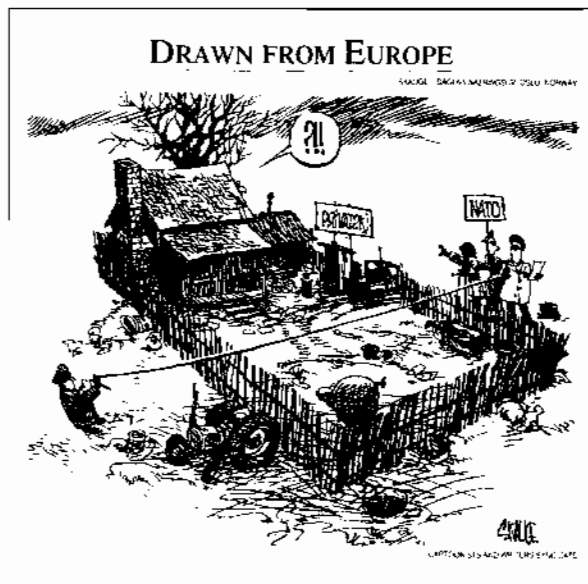
Totaal aantal soldaten: 4.104.150

Totaal def-uitgaven Europese Navo-leden: 158,823 miljard \$

Totaal defensie-uitgaven Navo-leden: 435,399 miljard \$

dig en bovendien soms iets simplistisch ten voordele van de Navo. Volgens de auteur heeft de Navo-uitbreiding reeds

Het politiek spectrum geeft een vervormd beeld van de gedachtingang van de politieke milieus. In december 1996 hield de Russische Publieke Opinie Stichting een opinieonderzoek over het beleid dat zou moeten gevoerd worden ten opzichte van de Navo. De antwoorden luiden als volgt : Rusland moet zich verzetten tegen de uitbreiding: 31 procent. Rusland moet zelf ook lid worden van de Navo : 22 procent. Weet niet : 35%. Diversen : 12 procent.

tot veel mythes en illusies geleid. Zij vestigt er de aandacht op dat sedert drie eeuwen Rusland regelmatig geconfronteerd werd met een technologische ontwikkeling die telkens opnieuw achterbleef bij die van het westen, wat maatschappelijke spanningen veroorzaakte.

Het toenemend nationalisme krijgt ook aandacht van de auteur die meent dat dit onvermijdelijk gebonden is aan de overgang van een planeconomie naar een markteconomie.

Tenslotte geeft zij als mening dat Ruslands belangen beter gediend zijn als men coöperatief gaat denken over veiligheidskwesities, waaronder de nauwe samenwerking met alle internationale instellingen.

Ik wens de historica veel voldoening indien haar volk de lange weg door de instellingen kan opbrengen.

Victor Stuyck, 4 juni 1997

Nato-uitbreiding dient de vrede niet...

Tot voor enkele tijd waren wij hier in de Russische vredesbeweging nog de mening toegedaan, en koesterden we nog de hoop dat de koude oorlog niet alleen dood was, maar ook goed begraven lag. We hebben ons daarbij echter zwaar vergist. De politieke spelletjes rond de Navo-uitbreiding naar het oosten tot vlak bij de Russische grenzen doen nu de verdelingen van het verleden terug tot leven komen.

Het gedrag van sommige Navo-leiders, ondanks de beleefdheidsformules en het diplomatieke protocol, doet ons denken aan de wijze waarop winnaars de spelregels dicteren aan een verslagen en vernederd Rusland. De Russische publieke opinie is ervan overtuigd dat Moskou nu verplicht wordt de (zeer hoge) prijs te betalen voor een nederlaag van de Sovjetunie in de koude oorlog en voor de diplomatieke blunders van de laatste jaren. En dit nadat ons land zoveel heeft gedaan om de Europese veiligheid te verstevigen, nadat het de troepen terugtrok waar de mensen er om vroegen, en nog zoveel andere dingen waarvoor blijkbaar budgetinkrimpingen de enige beloning vormen.

Het is dan ook niet moeilijk te verstaan welke gevoelens er bij de grote meerderheid van onze mensen leven, die bovendien de bijzonder zware moeilijkheden moeten ondergaan in de lange economische-overgangperiode. Boven alle politieke verschillen en tegenstellingen die Rusland verdelen heen, is er de breedste consensus om niet te aanvaarden dat de Nato militaire machine zo dicht bij de Russische grenzen worden gebracht.

Wie en wat staat er achter deze uitbreiding? Welke noodzaak geeft er vorm aan de militaire doctrine en strategie? Welke bedreiging gaat er dan uit van Rusland, en wie belichaamt die dreiging? Deze en nog zoveel andere vragen blijven onbeantwoord. Tegelijkertijd verklaart men zich bereid om tientallen miljarden dollars uit te geven voor de herbewapening van de nieuwe Nato-leden, om hun infrastructuur aan te passen en de soldaten een nieuwe opleiding te geven. Is er dan zoveel geld teveel in de Nato-landen, dat het aan niks anders kan worden uitgegeven?

We willen niet gaan geloven, zoals zoveel van onze landgenoten doen, aan een of ander Russosofobie bij Nato-politici

en kandidaat-lidstaten. Maar voor ons is het duidelijk wat de uitbreiding eigenlijk betekent. Eerst en vooral is het een officieel bewijs van vijandschap tegen het nieuwe Rusland vanwege de staatshoofden. Ten tweede houdt de expansie voor ons de westerse weigering in om verder een Europees veiligheidssysteem op te bouwen. Het is tevens een unilaterale verwerping van de vroegere akkoorden voor ontwapening en wapenbeheersing in Europa.

Laat ons geen illusies koesteren. We staan opnieuw op de drempel van een scherpe verdeling in Europa tussen enerzijds de landen die aan de zijde staan van de V.S. en de Nato en anderzijds die ongebonden landen die de nieuwe wereldorde en de politierol van de V.S. niet aanvaarden. De Nato is de stok waarmee men de "vrede wil bewaren", en die de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), de Verenigde Naties en andere inter-gouvernementele instellingen kortsluit.

De principiële beslissing over de kandidaat-toetreders valt met zekerheid nu in juli. Maar de Alliantie kan maar worden gewijzigd als twee-derden van de senatoren in de V.S., en een parlementaire meerderheid in elk van de andere Nato-lidstaten en van de betrokken landen zelf de toetreding ook formeel goedkeurt. Dat betekent meteen ook dat het nog niet te laat is om de mensen te doen inzien welke onomkeerbare gevolgen deze uitbreiding in zich draagt; dat het nog niet te laat is om volksvertegenwoordigers en senatoren meer verantwoordelijkheidszin te vragen voor een werkelijke veiligheid in Europa; dat het nog niet te laat is om een beroep te doen op de publieke opinie in gans Europa.

Anatoli Karpov
voorzitter van de Internationale
vereniging van Vredesstichtingen
Moskou 15 mei 1997

Wist je dat...

- ... de Verenigde Staten in 1993 niet minder dan 48,9 % van de wapenverkoop aan de Derde Wereld voor hun rekening namen.

- ... de terugbetaling van de schuld van het zuiden momenteel op jaarbasis oploopt tot 190 miljard dollar en de openbare ontwikkelingshulp verstrekt door alle OESO landen samen slechts 45 tot 50 miljard dollar bedraagt.

- ... de Chinese bevolking in 1996 een groei gekend heeft van 10,42 % op 1000 en met deze tot een basis komt van 1,22 miljard inwoners. Het volgende jaar telde, volgens officiële cijfers, China 1 miljard 890 miljoen inwoners. Tibet is de regio die met 24,7 % op 1000 inwoners de grootste groei kende. Sjanghai heeft met 5,6 % op 1000 de laagste bevolkingsgroei.

- ... in Japan de transplantatie van vitale organen zoals hart en nieren verboden is en bij uitvoering gestraft wordt als een misdad.

- ... crematie bij overleden evenmin toegelaten is omdat het lichaam integraal moet blijven voor het volgende leven.

- ... India en Bangladesh op basis van hun recente groeicijfers zowat anderhalve eeuw zullen nodig hebben om het welvaartsverschil met de rijke landen te halveren.

- ... dat in Groot-Brittannië ruim 2,5 miljoen werknemers geen aanspraak kunnen maken op één of meer betaalde vakantiedagen.

- ... dertig jaar geleden 52 van de 108 niet olieproducerende ontwikkelingslanden op basis van hun inkomen per hoofd tot de armste 20 % behoorden. Nu zijn er dit 84 geworden.

- ... tussen 1984 en 1992 een deel van de families dat in de V.S. maximum 5.000 dollar per jaar verdiende daalde van 38 % naar 32 %. De families die meer dan 50.000 dollar per jaar verdienen stegen van 76 % naar 80 %.

- ... op het onafhankelijke IJsland op 10 mei 1940 Britse soldaten ontscheepten? Een jaar later werden deze vervangen door Amerikanen wiens aantal zou oplopen tot 50.000 daar waar op dat ogenblik in IJsland 126.000 inwoners waren. Sinds de ondertekening van een akkoord met Washington in 1994 verblijven op het eiland nog steeds 2.800 militairen op de basis van Keflavik.

Wat gaat de NAVO-uitbreiding naar het oosten aan het westen kosten?

Door de ondertekening tussen Navo-secretaris-generaal Solana en de Russische minister van buitenlandse zaken Primakov van de basisakte - nadien officieel in Parijs overgedaan - heeft men volgens westerse kringen de laatste hindernis uit de weg geruimd en kan het licht op groen voor de Navo-uitbreiding naar het oosten van Europa. De tekst zelf wordt geheim gehouden, en wat over de inhoud toch bekend geraakt laat blijken dat de Navo zijn slag heeft thuis gehaald.

Het gaat niet om een verdrag, waarbij de partijen volkerenrechtelijk verbintenissen aangaan. Het gaat hier om een verklaring waarbij de Navo zich alleen maar verplicht tot dat waarin ze gelooft, en dat past in haar militaire en politieke strategie. De gang van zaken en de leiding bij de contacten tussen Evre en Moskou liggen steeds in de handen van de Navo-secretaris.

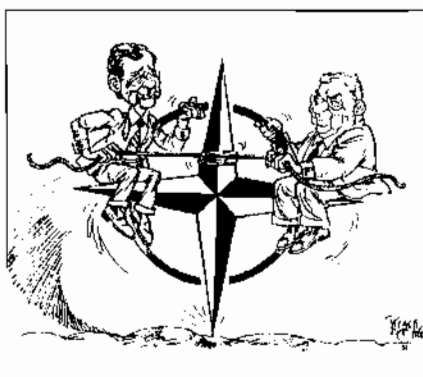
De principiële beslissing om de alliantie te openen voor nieuwe leden zal op de bijeenkomst in Madrid van 9 en 10 juli genomen worden. Via de pers hebben we reeds kunnen vernemen dat Polen, Hongarije en Tsjechië zeker een uitnodiging zullen toegezonden krijgen om toe te treden. Dit is een eerste stap waarbij de Navo-uitbreiding een feit wordt, en men geeft een duidelijk teken dat andere toetredingen op termijn kunnen plaats grijpen.

Het moet duidelijk geweten zijn met welke landen de Navo uit zal breiden om de kosten van deze schaalvergroting te kunnen berekenen. Op dit front hebben we vanuit het Navo-hoofdkwartier, van onze regering of van onze media maar bitter weinig kunnen horen. Wanneer de vraag dan toch gesteld wordt dan schakelen ze vlug over op een ander thema of zuiveren dit financieel probleem weg met de redenering dat het financiële aspect de nieuwe toetredingen niet in vraag mag stellen.

Dat men bij de Navo reeds in interne kringen de kostprijs voor deze uitbreiding heeft berekend zal voor niemand een geheim zijn. Het naar buiten brengen van deze kosten zou echter kunnen de faam schaden van de Navo, en vooral bij de burgers de vraag doen opkomen naar de bestaansreden van deze instelling na het einde van de koude oorlog en het ontbreken van een vijand.

In de Frankfurter Allgemeine Zeitung van vrijdag 16 mei heeft men het probleem van de kosten behandeld. Er werden een reeks bedragen afgedrukt die door de burgers van de nieuwe en oude Navo-landen zullen moeten

opgehoest worden. Volgens de berekening van het defensie-ministerie van Bonn en van de Navo zou de opname van een kleine staat ongeveer 600 miljoen DM kosten over 10 jaar gespreid. De toetreding van een groter land vergt dan al 1 miljard DM. Voor een kleine nieuwe lidstaat is dat circa 4% van de Navobegroting van het huidige infrastructuurprogramma en 1,2% van de militaire begroting. Voor een groter nieuw Navo-lid zou het respectievelijk 7% en 1,5% uitmaken.

Zelf wanneer men probeert de uitbreiding te financieren met de nu voorhanden geldmiddelen uit de huidige begrotingen, zal de NAVO-kas in 1999 volledig opgebruikt zijn, en zal men de bijdrage van iedere lidstaat moeten verhogen. Wat dat concreet voor ieder lid, wat ons dus betreft voor België, met zich meebrengt verraadt het intern Navo-document niet.

Er geraakten ook berekeningen bekend van Rand Corporation, een zeer gerenomeerd onderzoeksinstituut dat in dienst werkt van de begrotingsafdeling van het Amerikaans Congres (Congressional Budget Office) en het ministerie van landsverdediging. Deze cijfers gaven, uitgaande van verschillende scenario's, in een periode van 10 tot 15 jaar een meerkost van 10 tot 110 miljard US-dollar. De meest waarschijnlijke meerkost zou zich situeren in de grootte orde van 30 tot 52 miljard \$. De kostenprognose van het Congressional Budget Office zelf situeert zich voor een tijdspanne van 15 jaar tussen de 60,6 en de 124,7 miljard dollar.

De enorme bedragen voor deze uitbreiding van de Navo, die door het onderzoeksinstituut Rand Corporation en het Congressional Budget Office werden gepubliceerd, heeft het Amerikaanse Congres ertoe aangezet van de Clinton-regering een concrete kostenraming te eisen. Deze werd op 24 februari bekend gemaakt. Het ministerie van defensie kwam tot een veel lagere berekening. Het Pentagon schat de kosten voor de periode 1997 tot 2009 voor de voorgenomen Navo-uitbreiding op 27 tot 35 miljard dollar, hetgeen neerkomt op 2,1 tot 2,7 miljard \$ per jaar. Wie deze kosten zal betalen blijft een open vraag. Voor de wapenfabrikanten wordt het in ieder geval een goede zaak.

Het Pentagon gaat uit van een driedeling: kosten die de nieuwe leden alleen moeten dragen, kosten die de nieuwe en oude lidstaten samen moeten betalen, kosten die door de oude lidstaten gefinancierd worden. Volgens het Pentagon zullen de nieuwe Navo-lidstaten 10 tot 13 miljard dollar moeten voor hun rekening nemen, eenzelfde bedrag zal door de huidige en nieuwe lidstaten gedragen worden, en 8 tot 10 miljard zal door de huidige 16 clubleden betaald worden.

Onbestrijdbaar is de vaststelling dat hoe groter de Navo wordt, hoe groter de kosten die op de belastingbetaler afkomen. Wat België betreft zou het noodzakelijk zijn dat de regering Dehaene en zijn rooms-rode ministers naar buiten komen om aan de bevolking mede te delen hoe zij het aandeel van ons land gaat financieren, en hoe groot het bedrag zal zijn dat de federale staat en iedere burger zal moeten laten afdragen om deze uitbreiding te realiseren.

Er is werk op de plank voor onze volksvertegenwoordigers om de regering aan de tand te voelen en antwoorden te eisen op de gestelde vragen. Waar zit de rechtvaardigheid als men de mensen opzadelt met een anti-sociale politiek en meer geld uitgeeft voor een militaire organisatie die haar bestaansreden verloren heeft en ijverig op zoek is naar een nieuwe vijand.

A.U.

“Fundamentalisten zijn vooral gevaarlijk voor andere moslims...”

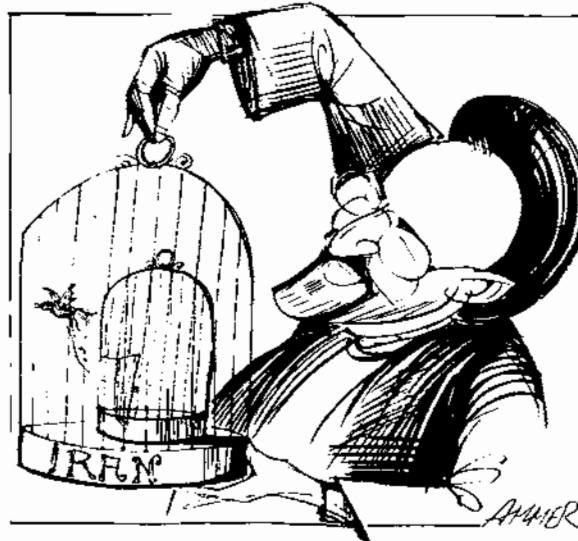
Auteur Lucas Catherine over de radicale retoriek van moslimfundamentalisten

In de Verenigde Staten is de wet D'Amato nog steeds van kracht, waardoor het fundamentalistische regime in Iran economisch wordt geboycot, omdat het land van de ayatollahs een bolwerk zou zijn van het 'internationale terrorisme'. In Zuid-Libanon geven de strijders van de fundamentalistische militie Hezbollah hun verzet tegen de Israëlische bezetting niet op. Integendeel, regelmatig delen ze rake klappen uit aan de Israëlische troepen. De Palestijnse fundamentalistische verzetsbeweging Hamas heeft zich met koelbloedige en zeer moorddadige commando-acties in Israël een stevige, radicale reputatie opgebouwd. Op het eerste gezicht zou je dan kunnen denken dat het islamitische fundamentalisme een reactie is tegen de politiek van het westerse imperialisme en zijn belangrijkste bondgenoot in het Midden-Oosten, de staat Israël. Lucas Catherine, auteur van het uitstekende boek 'Islam voor Ongelovigen' vindt alvast dat men de fundamentalisten veel te veel eer bewijst door ze als anti-imperialisten en radicale tegenstanders van het westen te bestempelen.

“Het klopt volgens mij niet dat het fundamentalisme een reactie zou zijn tegen het westerse imperialisme”, zegt hij. “Het oudste fundamentalistische land is Saoedi-Arabië, dat in 1932 werd gesticht onder het motto “onze grondwet is de koran”. En de Saoedische leiders stonden vanaf het begin in dienst van de Britten (en vandaag van de Verenigde Staten). Wel waren ze gekant tegen de invloed van het Ottomaanse Rijk, tegen andere moslims zou je kunnen stellen. En dat is heel typisch voor de fundamentalisten. Kijk maar naar wat er vandaag in Algerije gebeurt. Volgens sommige bronnen zijn er in dat land, sinds het begin van de moordpartijen van de fundamentalisten 120.000 doden gevallen. Op enkele tientallen uitzonderingen na zijn die slachtoffers allemaal Algerijnen. De fundamentalisten keren zich niet zo zeer tegen het westen, wel tegen de westerse ideeën binnen hun eigen maatschappij. De Algerijnse fundamentalisten hadden het vanaf het begin gemunt op hun ‘binnenlandse vijand’. Ze vermoordden intellectuelen, die ze als de vertalers beschouwden van verderfelijke wester-

se ideeën, en vrouwen, die zich niet naar hun normen wilden schikken en die voor hen te westers waren.”

Volgens Lucas Catherine “is dat een wezenlijk kenmerk van de fundamentalistische beweging”. “De Egyptische moslimbroederschap, de oudste fundamentalistische organisatie, die in 1928 werd opgericht, voerde wel actie tegen Nasser, maar niet tegen de Britten.

Frankfurter Allgemeine Zeitung

Vanaf het begin hebben de fundamentalisten hun strijd geconcentreerd tegen eigen mensen. En dat relativeert de stelling die hier bij ons wel opgang maakt, dat de fundamentalisten zo gevaarlijk zijn. Ze zijn vooral gevaarlijk voor andere moslims. En dat is trouwens de reden waarom westerse regeringen sommige fundamentalisten steunen. De VS steunen de Saoedi's en de Pakistanen, die op hun beurt de fundamentalistische talibanmilite steunen in Afghanistan.

Het is natuurlijk waar dat de fundamentalisten successen boeken. Om nog eens terug te komen op het voorbeeld Algerije, waar de mensen het oude regime van het FLN (Front de Libération Nationale) grondig beu waren. Dat regime bood geen oplossingen voor de dagelijkse problemen van de Algerijnen. Als je weet met hoeveel de Algerijnen in een kamertje moeten samenpakken, als je weet hoe veel vlees, brood en suiker er kosten, is het te begrijpen dat er een golf van sympathie ontstond voor het FIS. De redenering was eenvoudig: laat ze maar eens grote kuis houden. En zo kon het

FIS de verkiezingen winnen. Wat echter niet betekent dat de fundamentalisten wel oplossingen zouden hebben voor de problemen van de Algerijnen. Ze zullen wel inspelen op een aantal concrete behoeften. Ze gaan bijvoorbeeld wel iets doen aan de hoge prijzen voor schapenvlees of suiker. Door geld dat zij inzamelden of door steun van buitenaf - bijvoorbeeld van Saoedi-

Arabië - zijn ze schapenvlees en suiker gaan subsidiëren. En de mensen waren natuurlijk tevreden dat een aantal van hun problemen waren opgelost. Maar als je even gaat kijken welk economisch programma de fundamentalisten hebben, merk je dat er niets is op langere termijn. Kijk even naar Iran, waar de meerderheid van de bevolking er economisch nog altijd even slecht voorstaat als voor de machtsovername door de ayatollahs.

Hetzelfde doet zich voor bij Hamas. De Palestijnse fundamentalisten profiteren ervan dat Yasser Arafat zich heeft laten rollen: de meerderheid van de Palestijnen bestaat nog altijd uit vluchtelingen, de Palestijnen in Israël, op de westelijke Jordanoever, in Jeruzalem en de

Gazastrook leven nog altijd onder een apartheidssysteem, de mensen in Gaza zitten nog altijd opeengehoopt in krotten, zijn massaal werkloos. En Hamas profiteert ervan, speelt in op zeer concrete noden, maar heeft geen enkel alternatief.

De fundamentalisten profiteren er bovendien ook van dat alle vorige Arabische regimes dictaturen waren. In Algerije had je een dictatoriaal regime, Arafat ontpopt zich vandaag ook al niet als een grote democraat - alhoewel de PLO destijds een van de meest democratische organisaties uit het Midden-Oosten was. Maar deze oude regimes hebben er voor gezorgd dat er geen andere alternatieven waren. Je had aan de ene kant de regimes, aan de andere kant de fundamentalisten, die konden gedijen in het circuit van de moskeeën, de koranscholen en islamitische liefdadigheidsinstellingen. En zo kreeg je een polarisatie: er zijn maar twee mogelijkheden - de dictatuur en de fundamentalisten - een derde weg kreeg nooit enige kans en is er dus voorlopig niet.”

Wim De Neuter

Zwitserland en het gestolen nazigoud

Als besluit van een zeven maanden durend onderzoek waarbij één miljoen bladzijden teksten werden ontrafeld, heeft een Amerikaanse commissie, onder leiding van de historicus William Slany, die onder de verantwoordelijkheid staat van Stuart Eizenstat - onderstaatssecretaris voor handel - in een uit 200 bladzijden bestaand rapport (aangevuld met 200 annexen) bevestigt dat tijdens de tweede wereldoorlog in Zwitserland goud van de Duitse nazi's werd opgeslagen.

Het zou hier enerzijds gaan om goud, 580 miljard dollar, dat door de Duitse nazi's in de bezette landen werd gestolen en anderzijds om een bedrag van ruim 400 miljoen dollar dat gestolen werd van privé personen die het slachtoffer werden van de naziterreur. Het rapport wijst er op dat deze informatie gevonden werd in de archieven, o.m. microfilm, van de Duitse Reichsbank.

Het gestolen goud van de privé personen werd samengesmolten met goudstaven vooraleer het naar de Zwitserse banken werd overgebracht. Na de oorlog besloten de geallieerden de ogen te sluiten voor deze kwestie, d.w.z. voor de herkomst van het goud, en besloten 329 ton goud dat in de Zwitserse banken bewaard werd onder elkaar te verdelen. Op dit ogenblik berust er nog 6 ton goud, voor een waarde van 70 miljoen dollar, in de koffers van de federale reserve in New York en in Londen omdat geen overeenkomst werd bereikt met Frankrijk, Oostenrijk, Nederland en Italië die nog op een deel van dit goud aanspraak

maken. Op de vraag waarom de geallieerden, geleid door de Verenigde Staten, zolang gewacht hebben om van Zwitserland e.a. neutrale landen de volledige teruggave te eisen van al het nazigoud ondanks de aangegane internationale verbintenissen, was het antwoord van de onderstaatssecretaris Eizenstat: "De koude oorlog! Na de objectieven van de oorlogsperiode volgde de noodzaak een geïntegreerd Europa op te bouwen en waren er de imperatieven van de koude oorlog, de oprichting van de NAVO om het Sovjetgevaar tegen te houden.

De prioriteiten waren veranderd. Indien de neutrale landen al het goud hadden moeten teruggeven die de nazi's bij hun opgeslagen hadden dan zouden ze, in ruil, geeist hebben dat Duitsland zijn schulden betaalt.

Wat we ontdekt hebben, voegde de historicus William Slany er aan toe, is dat de koude oorlog ons van veel andere problemen heeft afgewend. We hebben nu ontdekt hoeveel er nog te onderzoeken valt, en wat we nog niet begrepen hebben." De historicus die

reeds vijftientig tot dertig jaar de Duitse archieven onderzocht besloot met volgende bekentenis: "Tot mijn groot spijt hebben we in de jaren 60 en 70 niets begrepen. We zijn niet tot het bot gegaan en hebben we niet de implicaties gevat van wat we onder ogen hebben".

Het door de nazi's gestolen goud

Totale waarde van het goud: 7,5 miljard dollar.

Raming per land in miljoenen actuele dollar.

BELGIE	2.453
NEDERLAND	1.804
ITALIE	704
FRANKRIJK	583
OOSTENRIJK	506
TSJECHOSLOVAKIJE	363
HONGARIJE	352
JOEGOSLAVIE	275
POLEN	176
LUXEMBURG	55

Bron:

Newsweek - Amerikaanse schatkist.

De bank "Crédit Suisse" beheerde een genummerde rekening van de S.S. tijdens de tweede wereldoorlog

Aan het feuilleton van de nazibezittingen in Zwitserland moet een nieuw verhaal worden toegevoegd. Nieuwe feiten werden bekend gemaakt door het in Zürich verschijnende Duitstalig Zwitsers weekblad "Sonntags Zeitung".

Volgens deze krant heeft de "Crédit Suisse", vandaag de tweede grootste Zwitserse bank, tijdens de oorlog een genummerde rekening van de S.S. beheerd en transacties uitgevoerd met een Duitse vereniging die instond voor het beheer van de nazi uitroeiingskampen.

Het weekblad bekam deze informatie door een grondige analyse van documenten van vergeten archieven van de ex-DDR die nog nooit door historici onderzocht werden.

"Crédit Suisse" beheerde voor de S.S. de rekening met het nummer 54.941. De verantwoordelijke van nazijde was een zekere Leo Volk, een S.S.-officier

die belast was met de financiële aangelegenheden van de Hitleriaanse elite eenheid.

Volgens een ander document dat het weekblad publiceert zou "Crédit Suisse" nauwe contacten onderhouden hebben met het Deutsche Wirtschaftsbetriebe (DWB) dat tot taak had, op economisch vlak, de uitroeiingskampen te beheren. Het D.W.B. was ondergeschikt aan de economische centrale administratie van de S.S. en dus van de belangrijke nazileider Heinrich Himmler.

Het D.W.B. was namelijk belast waardevolle zaken en gouden tanden van de slachtoffers van de holocaust aan de Reichsbank over te maken.

De "Crédit Suisse" zou tevens kredieten aan de D.W.B., namelijk een transactie van 80.000 Zwitserse frank (in de toenmalige waarde) in februari 1945 nog hebben overgemaakt.

"Sonntags Zeitung" vestigt er tevens de aandacht op dat, enkele maanden voor de Duitse nederlaag, nog drie overschrijvingen werden uitgevoerd, d.w.z. op een ogenblik dat de uitroeiing van joden, zigeuners en politieke gevangenen algemeen bekend was.

Reagerende op de informatie van het Duitstalig Zwitsers weekblad heeft de huidige directeur van de "Crédit Suisse" de bekend gemaakte feiten "uiterst betreurenswaardig" genoemd.

Hij verklaarde dat met deze nieuwe elementen zou worden rekening gehouden om de waarheid over deze feiten aan het licht te brengen.

De revelaties in de pers, tot heden meestal uit Amerikaanse bronnen, vergroten de druk op de Zwitserse banken om opheldering te geven over hun banden met het naziregime en op Zwitserland zelf dat dit destijds oogluikend heeft toegelaten.

André De Smet

"Sonntags Zeitung" wijst er op dat een grondig onderzoek van de archieven van andere Europese landen, in eerste instantie Duitsland, nog heel wat aan het licht kan brengen over de samenwerking tussen de grote Zwitserse banken en het Hitlerregime.

Terecht heeft de Zwitserse volksvertegenwoordiger, Jean Ziegler, er kort geleden nog op gewezen dat de tweede wereldoorlog in 1943 had kunnen eindigen indien de Zwitserse banken niet met de nazi's hadden samengewerkt.

Bron: "Le Monde" 9/5 en 13/5/97, L'humanite 12/5/97

Terugblik

Het Marshallplan – 50 jaar geleden. Wat nu ?

Op 5 juni jl. was het 50 jaar geleden dat generaal George Marshall, toen Amerikaans staatssecretaris en voornaamste raadgever van president Truman, tijdens een toespraak op de Harvard-universiteit de basis uitlegde van het "European Recovery Program", dat algemeen gekend werd onder de naam van "Marshallplan".

Wat de eigenlijke bedoeling van het Marshallplan was, viel al dadelijk op te maken uit de inleidende toespraak van president Truman: *"Onze plicht bestaat er in de vrije volken te helpen aan hun eigen toekomst te werken, volgens eigen wegen. Ik geloof dat onze hulp in de eerste plaats economisch en financieel moet zijn wat essentieel is voor de economische stabiliteit en de politieke orde...."*

Hier ook zat het venijn in de staart "de stabiliteit verzekeren van de politieke orde". Generaal Marshall himself liet ook daarover geen twijfel bestaan als hij verklaarde: *"Europa heropbouwen is een zekere vorm van beschaving verdedigen die ons gemeenschappelijk is...."*

Waar het dus eigenlijk om ging was in de eerste plaats iedere sociale en politieke omwenteling in Europa en in de wereld de pas af te snijden. Het hulpprogramma zou ook de landen die van die hulp zouden genieten, stevig aan de U.S.A. binden.

Dit programma, dat voorgesteld werd als een soort van weldadigheidsproject, had ook nog andere objectieven. In de V.S. vreesde men dat met het beëindigen van de oorlog er een zware economische recessie op de U.S.A. afkwam. De U.S.A., die aan de vernietigingen van het oorlogsgeweld was ontsnapt, en wiens economisch potentieel door die oorlog in niets was geschaad, maar intengendeel fors gestegen was, vreesde dat de enorme stocks die waren opgeslagen als element van economische recessie

zouden gaan werken. Vandaar dat aan die grote voorraden een nieuwe bestemming moest gegeven worden.

Vanzelfsprekend speelden ook louter politieke motieven een grote rol. In een tv-uitzending van Arte, uitgezonden bij de gelegenheid van de herdenking van de Marshall-hulp, kwamen een aantal Amerikaanse propagandisten van die tijd aan het woord. Zij verklaarden onomwonden dat het er op aan kwam *"de lokroep van het communisme doof te maken"*. Precies daarom werden in Europa vooral vakbondsorganisaties en sociaal-democratische leiders voor de kar gespannen. Op een uitbreiding van de sociale voorzieningen werd niet gekeken. Zelfs de vroegere vijand (West-)Duitsland werd ruimschoots bedacht. Miljarden dollars vloeiden naar het land om het immuun te maken tegen ingrijpende veranderingen. West-Europa moest sterk gemaakt worden om weerstand te beiden tegen "de revolutionaire golf" die de conservatieve leiders in de U.S.A. hadden verwacht.

Dat het Marshallplan tot een vrij snelle heropleving van het economisch leven in Europa voerde, valt niet te betwijfelen, en dat het het voorspel werd van de oprichting van de Navo evenmin.

Maar er wordt vandaag zorgvuldig gezwegen over een ander aspect van die hulp. Het Marshallplan was een project dat vooral gekenmerkt werd door een intense staatsinterventie in het economisch leven. Het Marshallplan was geen privé initiatief. Jacques Delors schreef in "Le Plan Marshall et le relèvement économique de l'Europe":

"Het Marshallplan drukte de idee uit dat een economisch herstel uitsluitend gefundeerd op de markt gepaard moet gaan met een dispositief van hulp en bijstand teneinde de voornaamste structurele obstakels te overstijgen".

Met andere woorden, het was een project waarin de interventie van de staten in het economisch leven een doorslaggevende rol moest spelen om de "voornaamste structurele obstakels te overstijgen". Men kan het ook zo zeggen dat het ultra-liberalisme niet in staat was de moeilijkheden te overwinnen.

Sedertdien heeft het wereldkapitalisme de staatsinterventie in het economische leven afgeschreven. De nieuwe slogan is "laat maar gaan, laan maar betijen". Globalisatie van de economische activiteiten noemt men dat.

We beleven er de resultaten van. Denk maar even aan Renault en de onmacht van de staat. Denk maar aan de toename van de armoede, niet enkel bij ons maar over de gehele wereld. Armoede die gepaard gaat met de verrijking van enkelen, net enkel bij ons.

Het is dan ook niet te verwonderen dat er vandaag door enkelen opnieuw gepleit wordt voor meer staatsinterventie in de economie. Er zijn er al die pleiten opdat de Europese Unie haar eigen "new deal"-programma zou uitwerken om de 20 miljoen werklozen en de miljoenen verarmden uit het moeras te halen.

Dat wordt nog een strijd voor morgen.

A. De Coninck

Tokio wordt oorlogsbondgenoot van V.S.

Het Veiligheidsverdrag tussen Japan en de V.S. had het over een bescherming van Japan tegen bedreigingen van de Sovjetunie. Daarom kan het V.S.-leger basissen gebruiken in Japan "om bij te dragen tot de veiligheid van Japan en het behoud van de internationale vrede en veiligheid in het Verre Oosten". Er zal **gemeenschappelijk worden opgetreden bij een gewapende aanval (sedert 1978 : als een gewapende aanval 'imminent' is) tegen een van beiden (VS of Japan) in gebieden die onder de Japanse bevoegdheid vallen.**

Dit Verdrag werd nu 'aangepast' aan de nieuwe situatie.

Ten eerste

De militaire basissen van de V.S. in Japan werden vorig jaar gebruikt om aanvalsvluchten te lanceren tegen het Midden Oosten en andere delen van de wereld. Toen in september 1996 Irak V.S.-kruisraketaanvallen moest verteren werden de VS-basissen Yokusaba, Kadena en Misawa daarvoor ingeschakeld. Het is nogal evident dat Irak niet in het 'Verre Oosten' ligt, en de Japanse regering werd niet geconsulteerd. Ze werd enkel ingelicht dat er een aanval zou worden opgezet.

Hieruit blijkt dat het voor de VS vanzelfsprekend is dat Japan gebruikt kan worden voor dergelijke aanvallen, sinds het Veiligheidsverdrag recent zijn actieradius wijzigde van 'Verre Oosten' naar regio 'Asia-Pacific'.

Bovendien werd besloten om een heliaven-op-zee te bouwen binnen de Okinawa-prefectuur, om de sluiting van Futenma Air Station te compenseren. Er worden VS-maneuvergebieden verplaatst naar legerterrainen op Japan's grootste eiland, en het KC-130-bevoorradingsvliegtuig wordt nu gestationeerd op de Iwakuni Basis.

Gans deze operatie moet dienen om de VS-basis in Okinawa en elders veilig te stellen, en om ze in te kunnen schakelen in de globale VS-strategie.

Ten tweede

Sedert de vergadering van het gemeenschappelijk militair adviescomité van september '96, zijn er ook nieuwe richtlijnen in voorbereiding. Hierbij gaat het eerst om nieuwe afspraken over het gebruik van Japanse infrastructuur (militaire basissen, civiele vliegvelden en havens) - en logistiek (transport, onderhoud, medische diensten, militaire inlichtingen) op het moment dat het VS-leger effectieve gevechten aangaat. Vervolgens is het de bedoeling tot een akkoord te komen over Japanse militaire hulp aan VS-troepen in gevecht, buitenlandse missies voor het Japans leger (officieel "Japanse Zelfverdedi-

gingstroepen") zelfs naar de frontlinie om "mijnen te vegen, schepen en oorlogsbodems te stoppen". De onderhandelingen hieromtrent gaan door op een hoog tempo.

Sedert oktober vorig jaar is er ook een gezamenlijk aankoop- en evaluatie-akkoord. Theoretisch zou dit alleen in vredetijd gelden maar alles wijst erop dat dit akkoord ook in oorlogstijd zal blijven fungeren.

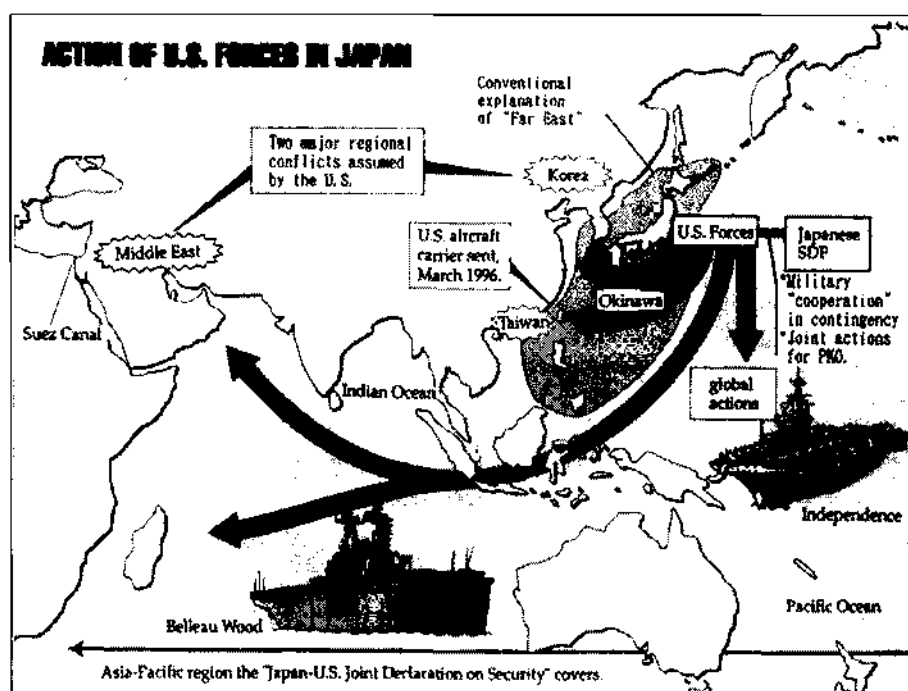
De inhoud van de gemeenschappelijke manoeuvres is ook grondig veranderd. "Keen Sword '97" was een geïntegreerde oefening van Japanners en Amerikanen gecombineerd met de US-Koreaanse gezamenlijke manoeuvres. De Japanse marine escorteerde daarbij Amerikaanse vliegdekschepen die duidelijk Noord-Korea als doelwit hebben. Hieruit leiden wij af dat in geval van een 'noodsituatie' op het Koreaanse schiereiland er gezamenlijke militaire acties zullen komen tussen de V.S., Japan en Zuid-Korea, waarbij de VS-troepen in Japan de centrale rol spelen.

Strategie

Aangezien er geen Sovjet-vijand meer is worden er nieuwe bedreigingen gezocht in de derde wereld, zoals Irak, Noord-Korea, Iran en Libië. Washington noemt deze landen de 'rogue states' (vagebondlanden of onkruidlanden, red.). Onder het voorwendsel van militaire repressie van deze 'oncontroleerden' is de Verenigde Staten bezig met een reorganisatie en een consolidatie van z'n eigen troepen, en tegelijkertijd worden er voor de NAVO en de Japanse-Amerikaanse alliantie actievere rollen voorzien.

Een voorbeeld tot wat dergelijke strategie leidt vinden we in aanvallen tegen Irak vorig jaar. Het was een eigengereid optreden van de V.S. aangezien het internationaal recht of VN-resoluties Washington geen vrijgeleide geven om te sanctioneren.

Hiroshi Suda
algemeen secretaris van het Japans
Vredescomité

*wij nemen
uw drukwerk
au sérieux*

DRUKKERIJ GOFF N.V.
Kaleweg 5
9030 Mariakerke
Tel. (09) 216 73 73
Fax (09) 216 73 74

*NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT
WAT U ELDERS NIET VINDT !*

BOEKHANDEL MARNIX

NEDERKOUTER 109

9000 GENT

TEL. (09) 225 10 92

FAX (09) 223 55 56

Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur
en van 13.30 tot 18 uur.

De Lingerie
van de Kerkstraat DE MUNCK

L O K E R E N

LINGERIE CORSETTERIE BADMODE

KERKSTRAAT 47 ■ 9160 LOKEREN ■ 09/348 58 23

*Wat gevoelig ligt,
wordt goed opgevangen.*

[Linde Vanneste]

Steun april-mei 1997

H.V. Zwevegem 400; B.W. Hasselt 400; B.R. Brussel 400; L.V. Gent 500; L.V. Gent 1.000; A.D.S. Oostende 200; F.D. Zedelgem 200; E.L. Oostende 200; V.S. Leuven 400; W.D.R. 's Gravenwezel 500; R.V. Ranst 200; L.V. Lokeren 200; C.V. St.-Niklaas 200; G.R. Kontich 400; E.D. Veldegem 200; T.-H. Antwerpen 600; L.M. Drongen 1.000; J.D.L. Aalst 200; M. Th. D. De Pinte 400; U.C. Torhout 200; C.S. Aalst 200; A.D.B. Oostende 100; G.D.B. Oostende 200; L.B. Wilrijk 200; L.V. Antwerpen 400; J.E. Mechelen 200;

W.D. Assebroek 500; L.B. St.-Eloois-Vijve 400; E.M. Gent 200; W.W. Kortrijk 200; C.D.S. Gent 200; M.V. Gent 200; J.E. Gent 600; M.T. Zwalm 1.000; E.D.B. Brugge 200; A.C. Mariakerke 400; R.N. Keerbergen 500; K.D. Lokeren 1.000; B.P. Oostende 400; Y.G. Hoevenen 200; K.L. Gent 200; F.V.V. Gent 200; H.D.S. Brugge 300; W.W. Ruiselede 1.000; R.B. Gent 400; J.C. Antwerpen 200; F.V.Z. Bornem 200; N.B. Berchem 1.000; R.M. Oostende 300; H.V.S. Oostende 200; M.C. Bredene 200; M.V. Pollare 400; D.C. + B. St.-Martens-Latem 800; J.D.S. Luik 200.
Totaal: 21.100 fr.

De Navo morgen, gemakkelijke VS-controle

In deze voor de vuist plaatsen we uittreksels uit 'n artikel van generaal-op-rust Francis Briquemont (voormalig VN-bevelhebber in Bosnië) dat in de *Libre Belgique* verscheen onder de titel "L'Otan demain ou l'Europe diluée" (de Navo morgen, of een verwaterd Europa). Het leek ons de moeite waard u kennis te laten maken met dit standpunt al stemt het daarom niet altijd overeen met de stellingen van *Vrede* in verband met de Europese veiligheidsmechanismen.

... Het is goed even stil te staan bij de rol van de Verenigde Staten op het einde van deze eeuw. Zij vormen de enige supermacht, 'het enige imperium', om een uitdrukking te gebruiken van de Franse journalist P.M. de la Gorce.

Alle Amerikaanse leiders zijn overtuigd van deze superioriteit en van de noodzaak van hun leiderschap. Alles wat er vandaag gebeurt wordt bepaald door de Verenigde Staten. Onder hun leiding werd de Golfoorlog gevoerd, het staakt-het-vuren getekend in Bosnië gekoppeld aan troepeninzendingen; onder hun leiding, die ze met niemand delen, onderhandelt men het vredesproces in het Midden-Oosten. Het Amerikaans leiderschap wordt ingeroepen om de Wereldhandelsorganisatie te doen vooruitgaan. En in een houding van quasi één tegen allen hebben ze de aanstelling van de nieuwe secretaris-generaal opgedrongen.

De Verenigde Staten beheren de wereldzaken in functie van hun belangen. Daar maken ze trouwens geen geheim van, en dwarsliggers worden onmiddellijk met sancties bedreigd. Wie van deze stelling niet overtuigd zou zijn moet maar 's de mémoires lezen van generaal Colin Powell, voormalig opperbevelhebber van het VS-leger, en potentieel toekomstig presidentskandidaat. Wie dan nog zou twijfelen moet maar 's aandachtig de verklaringen en reacties van mevrouw Albright lezen, de nieuwe minister van buitenlandse zaken. Aangezien ze zichzelf 'weinig diplomatisch' acht, zal iedereen des te beter begrijpen wat in de toekomst het Amerikaans leiderschap kan betekenen.

In de mondiale strategie van de Verenigde Staten speelt de Navo, die militair gesproken geen bestaansreden meer had na 1990, een belangrijke rol. Het platform Europa is een troef in die strategie naar het Midden-Oosten en Afrika toe, en bovendien biedt de verdragsorganisatie in z'n huidige structuur een steeds makkelijker controle. Inderdaad, sedert begin 1990 hebben de West-Europese Unie en de Europese Gemeenschap (nu Europese Unie) niet de kracht gehad zich te verenigen en een gemeenschappelijke doctrine te bepalen. Dit is nochtans onmisbaar omdat de veiligheid in Europa, en meer bepaald de relaties met Rusland en de vroegere Warschau-pactlanden, in de allereerste plaats een zaak van de Europeanen is.

Men had iets anders moeten bedenken tussen de landen van Noord-Amerika en Europa. In plaats daarvan zien we een Europa dat balkaniseert : steeds maar

nieuwe staten, en binnenin steeds nieuwe min of meer zelfstandige regio's en dus steeds maar nieuwe lokale besturen die steeds meer eigen belangen verdedigen. Indien de Europese Unie (zoals de Navo) in de eerste plaats uitbreidt alvorens werkelijk te verdiepen, en alvorens resoluut te kiezen voor het concept van de Verenigde Staten van Europa, zal ze geen toekomstperspectief hebben tegenover de V.S., Japan, en morgen ook China, India, Brazilië of Indonesië, en zal Europa verwateren tot een schimmige coalitie tussen staten.

Er komen geen Verenigde Staten van Europa zonder gemeenschappelijke veiligheids- en defensiepolitiek, zonder gemeenschappelijk buitenlands beleid. Al de rest is retoriek voor studiedagen of symposia. Elk land moet zich daartegenover positioneren. Op Washington en de Navo rekenen om dit doel te bereiken is utopie. Hoe kan men geloven een eigen beleid te kunnen voeren in een organisatie waarin de V.S. domineren, en die begrijpelijkerwijze geen goed oog hebben in de ontwikkeling van een zelfstandige macht Europa ? Ze hoeven in elk geval niks te vrezen voor 't ogenblik, want Europa is als een vazal tegenover een machtige leenheer.

Generaal Cot zei ooit : *"Als de West-Europese Unie en het militaire luik van de Europese Unie wil leven, moet de Navo sterven. Inderdaad, een geïntegreerd systeem functioneert maar als er een absolute consensus bestaat over de doelstellingen. Dat was zo tijdens de koude oorlog. Vandaag zijn de vitale belangen van de V.S. niet langer de onze. We moeten teruggaan naar een binaire alliantie met Washington voor het geval van de "grote oorlog". Tegelijkertijd moeten de Europeanen hun defensie integreren om zelf over hun veiligheidsproblemen te kunnen beslissen. De Navo moet desintegreeren om de WEU te integreren"*.

In het kader van "40 jaar tijdschrift *Vrede*" kan ik niet nalaten u van harte te feliciteren voor het prachtige werk dat door u en uw ploeg medewerkers tijdens de voorbije jaren werd gepresteerd. "*Vrede*" is een tijdschrift dat in de huidige samenleving een onmisbare bron aan wereldinformatie verschaft met een juiste kijk op het gebeuren van vandaag. *Vrede* is een tijdschrift dat zeker een ruimere bekendheid verdient.

Jozef Vandromme,
volksdichter

Scherpe taal, maar de ware inzet voor het Europa van de 21ste eeuw wordt helder gesteld: Verenigde Staten van Europa met alles wat dat in zich houdt, d.w.z. buitenlandse politiek, defensie en veiligheidsbeleid, economische en sociale politiek, cultureel beleid. Ofwel een Europa dat verdund wordt in allerlei organisaties, die onderling bekechten over bevoegdheden tijdens ontelbare ministeriële vergaderingen waar de Europese verantwoordelijken rustig hun geliefde strategie kunnen toepassen : woorden en intenties.

TE ZOT...

De Franse textielgroep Julien gevestigd in Pompey (omgeving van Metz) stelt 1.100 mensen te werk waaronder 280 in Frankrijk. Julien heeft productie-eenheden in Portugal, Tunis en Madagascar waar het bedrijf van de lage lonen profiteert. Op 14 mei werden in Frankrijk nogmaals 92 loontrekkenden afgedankt. De PDG, Jean Semin, heeft echter aan de afgedankten medegedeeld dat in zijn andere productie-eenheden nog vijf posten ter beschikking staan. Drie in Tunis en twee in Portugal maar dan aan lokale voorwaarden... Ook Renault bood de werkrachten van Vilvoorde aan dat zij na hun afdanking, als ze dit wensten, in Douai konden gaan werken.

Uit een demografische studie van het Marokkaans ministerie van bevolking blijkt dat 47,1 % van de bevolking moet overleven met 60 fr. per dag.

Bernard Tapie die na het voetbal-schandaal Olympique Marseille - Valenciennes tot acht maand gevangenisstraf werd veroordeeld, en nog voor andere corruptieaffaires terecht staat, werd op 3 februari opgesloten. Vooreerst in een luxecel te Parijs en daarna te Marseille. Op 13 april werd hij echter reeds opnieuw vrijgelaten. De gerechtelijke commissie is er namelijk van uitgegaan dat, aangezien Tapie een arbeidscontract van zes maanden werd aangeboden, zijn gevangenisstraf kon opgeheven worden. En zo gaat het in deze wereld naarmate men rijk of arm is.

In Afrika is de productie van cannabis in een bestendige opmars. Uit een studie blijkt dat het in nauw verband staat met de ineenstorting van de wereldprijzen voor cacao en koffie en de beëindiging van de steun voor de Afrikaanse landbouw. In Ivoorkust betekent de opbrengst van een hectare marihuana zestig maal meer dan een hectare cacao en honderd maal meer dan een hectare koffie.

Over de gelijke rechten voor vrouwen en mannen wordt wel veel gesproken maar in feite is het toch alles behalve. Op de 48 ministers en staatssecretarissen in dit land zijn er slechts VIJF vrouwen. Van de twaalf leden van het wervingscollege voor de magistratuur is er maar één vrouw. De Hoge Raad voor Financiën telt nul vrouwen op zijn dertig leden. Op de 372 Belgische diplomaten zijn er slecht 45 vrouwen waarvan geen enkele bij de diplomaten van eerste-klas.

Men hoort al eens vertellen dat wie werken wil steeds werk kan vinden en dat de werklozen luietiken zijn. Luister dan naar volgend verhaal. De koerierdienst T.N.T. die zich op 1 januari 1998 op de luchthaven van Luik-Bierset wil vestigen heeft een oproep gedaan om 600 personen tewerk te stellen. Voor deze jobs, waarvoor de kennis van het Engels een belangrijk criterium is, dienden niet minder dan 13.000 personen hun kandidatuur in...

Volgens officiële cijfers is de Russische bevolking tussen 1992 en 1995 gedaald met 2,7 miljoen zodat de totale bevolking op 147 miljoen komt. Deze evolutie blijkt het gevolg te zijn van de toename van het sterftecijfer. (15 op 1000 tegen 7,4 op 1000 in de jaren zestig) Rusland plaatst zich hiermede achter de landen van Afrika. Aan deze informatie wordt door de media, die het wel hebben over de nieuwe vrijheid en democratie in Rusland, weinig aandacht geschonken.

De buitenlandse schuld van Rwanda bedraagt één miljard dollar. Deze schuld werd bijna volledig door het regime van de vermoorde president Habyarimana aangegaan. Vanaf 1998 zal het nieuwe regime in Rwanda echter 155 miljoen dollar per jaar aan de schuldeisers moeten terugbetalen. Zo worden de overlevenden van de volkerenmoord gedwongen het geld terug te betalen waarmee hun moordenaars de wapens kochten om hun familie en vrienden uit te moorden. Naar wat wacht de internationale gemeenschap om die schuld op te heffen?

Zoals in de "goede oude tijd" heeft men in de V.S., meer bijzonder in de staat Maryland, de tijd teruggevonden van de geketende gevangenen. De regio Queen Anne heeft echter nieuwe methodes toegepast. De gevangene wordt een elektrische riem aangebonden wat toelaat om vanop afstand elektrische schokken door het lichaam te zenden om hem zonnodig te neutraliseren. De bewaker kan dus nu, door op een knop te duwen, tot op een afstand van negentig meter elektrische golven gaande tot 50.000 volt, gedurende enkele seconden door het lijf van de gevangene jagen. Dit systeem wordt ook in rechtbanken gebruikt om weerspannige gevangenen tot de orde te roepen.

Een vereniging uit Amsterdam heeft een zonderling "ontspanningsprogramma" uitgewerkt. Het gaat om een excursie die men "een overlevingsweekend" noemt en die er in bestaat een paar dagen tussen de daklozen te leven. Na de voorzorg te hebben genomen om zijn geld, bank en creditkaarten te hebben achtergelaten (men weet nu eenmaal nooit) kan men met twee of vier keer van de armensoep gaan genieten en de centra e.a. plaatsen waar daklozen verblijven bezoeken. Na deze pittige ervaringen kunnen dit nieuw soort toeristen hun verhaal gaan vertellen aan de kennissen in de begoede wereld. Er zijn dus mensen die bedelen om te leven en anderen die leven om mensen te zien bedelen.

In het gemeentelijk kerkhof van Krakau (Polen) gaat nu ook de wet van de meest biedende ingevoerd worden. Het gemeentebestuur heeft namelijk besloten de "beste plaatsen" op het kerkhof aan de meest biedende ter beschikking te stellen. Zoals in de steden zal het kerkhof nu ook zijn luxueuze wijken en sociale buitenwijken kennen. De wet van de vrije markt wil namelijk dat zelfs na hun dood de rijken afgezonderd worden van de armen.

June O'Neil, directeur van de budget instantie van het Amerikaans Congres is in de media weinig bekend. Zijn macht en invloed blijken echter veel groter te zijn dan deze van Robin Ruben, de minster van financiën. O'Neill blijkt bovendien een financiële tovenaars te zijn. Terwijl er felle discussies gaande waren tussen het Witte Huis en de republikeinse oppositie om tot een budget te komen tot het jaar 2002 heeft O'Neill bekend gemaakt dat hij, bij het nakijken van zijn rekeningen een niet genoteerd bedrag ontdekt had van 225 miljard dollar. Een bagatelle dus... Maar... wie dat niet gelooft maken ze wel iets anders wijs.

Vorige maand werd zoals dit jaarlijks het geval is, de Trends Top 30.000 uitgegeven. Wat leren we hieruit? Dat ondanks het tegenvallend economisch klimaat de globale winsten in België gestegen zijn van 404 naar 459 miljard frank. Of maar eventjes 13 %. Ruim 101 miljard (21 %) gaat naar de coördinatiecentra en 63 miljard naar de intercommunale energiebedrijven. Voor de normale bedrijven blijft er een nettowinst van 295 miljard in 1995 tegen 239 miljard in 1994. De winst neemt toe met 23,4 %. En zo worden de rijken rijker en mogen de werkers inleveren.

... OM LOS TE LOPEN

40 jaar tijdschrift VREDE bijzondere bijeenkomst 28 juni 1997

Vredeshuis van de stad Gent

St.-Margrietstraat 9, 9000 Gent

9u30:

inleiding door Georges Spriet

lezing in verband met de O.V.S.E. door Robert De Gendt

lezing in verband met de N.A.V.O. door Jef De Loof

11u:

vraaggesprek onder leiding van Willy Courteaux over Europese Veiligheid met:

Nelly Maes (VU)

Dirk Van der Maelen (SP)

Hugo Van Dienderen (Agalev)

Geert Versnick (VLD)

vredesbarbecue

Na de bijzondere bijeenkomst in het vredeshuis van de stad Gent kan u komen barbecuen bij ons in de tuin van

Vrede, Galgenberg 29. Vanaf 13 u is daar alles in gereedheid gebracht om u te ontvangen:

barbecue, muziek, ontspanning, tombola

aandeel in de kosten van de barbecue 400 fr.

graag inschrijven vooraf.

---

inschrijvingsformulier:

ondergetekende .....

zal aanwezig zijn op de bijzondere bijeenkomst 40 jaar

zal deelnemen aan de vredesbarbecue met .....personen

(schrappen wat niet past)